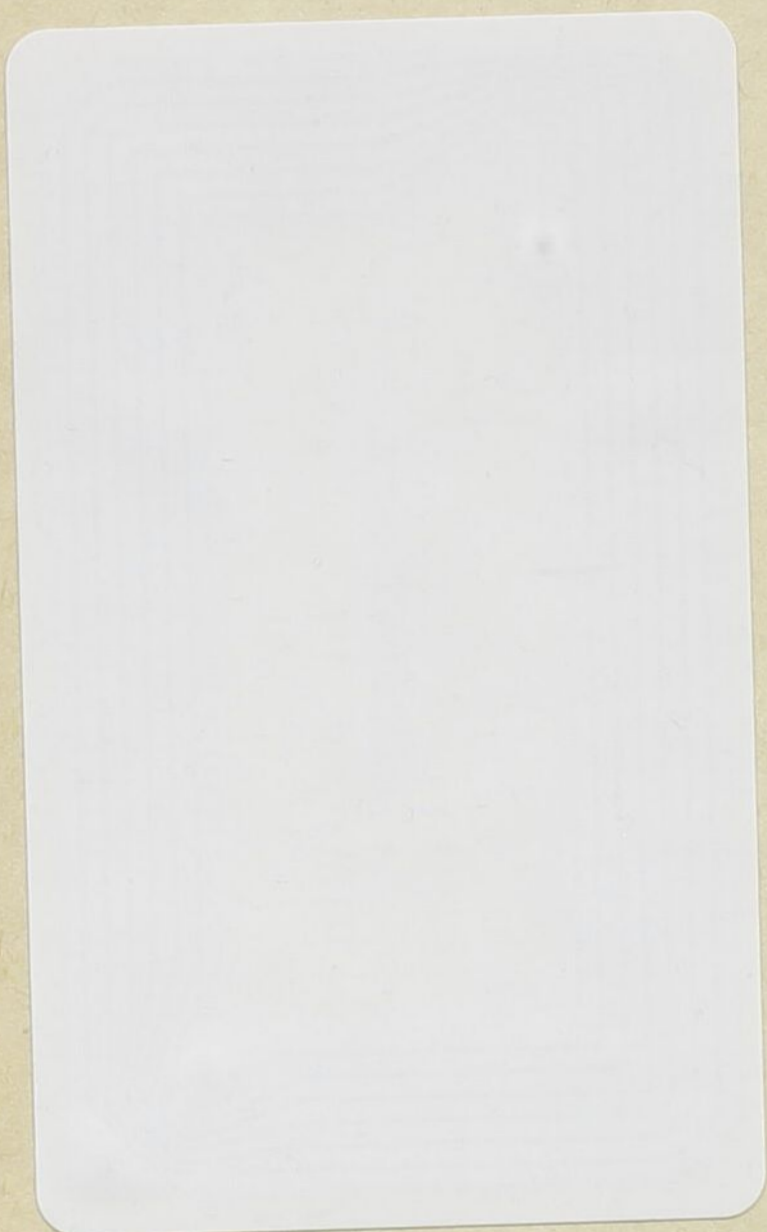

201 745 - 1-7

SBB

N12<160174577010

صایب ۲

آذربایجان ادبیاتی

ملاپناه واقف

اؤن ایلکینجی عصر هجری

مؤلفی : سلمان ممتاز

ترجمه و تکرار طبعی حقی مؤلفه عائد در

فومریت نشریاتی

ادچی من السئل مطبوعه سی

آذربایجان ادبیاتی

۱۸ نجی عصر میلادی آذری شعرای بنامندن

آقا شیخ شیروانی

نک ترجمه حال و مجموعه اشعاری

نقیس صورتده چایدان چیقوب. بوتون کتاب مغزالارندا ساتیلماقدادر

مولفی: سلمان ممتاز.

ناشری: «قومونیست» غزتهسی

صایب ۲

آذربایجان ادبیاتی

ملا پناه واقف

اون ایکنجی عصر هجری

مؤلفی : سلمان ممتاز

ترجمه و تکرار طبعی هقی مؤلفنه عائد در .

فومونیزت نشریاتی

باکو - او جهونجی بین الملل دولتی مطبعه

۱۹۲۵

ملاپناه واقف

چون مراد خاطر يمدر لعل لبدن سود عشق
ايلرم هر دم قرا بغريه-ي خون آلود عشق
عرشه باشمدن چيخار توك باشنه مين دود عشق
هر ر كمدر آب سودادن دولو بر رود عشق
حاليا مايك ملاحظه منم مچه-ود عشق
وار اميديم كيم اولام من مقتداي جود عشق
حق منكا ايتمش مسلم چونكه هر موجود عشق
واقفم سالدی منی آتشاره نه-رود عشق
قاله-يشتم هجر نيي-كده كازار و صالنگ ايسترم

«واقف»

آ ذری تور كرنيك صاف بير اوزه گنی تشكيل ايدن كند ليبردن عرصه وجوده
گلمش و بوتون ايللر طرفندن (هر اوخويان ملاپناه اولماز) عنوان جليلنه مظهر
اولمش بو بويوك و پك قيمتلو شاعري مزه داير ايلك معلوماتي بيز او تاريخلرده
يازيلان (حاجي عليقلي خان واله) داغستانى نك تاليف ايتديگي (رياض الشعراء) آدئلو
(تذكرة) سندن و ياخود (ابراهيم خان جوانشير) ايله سيقى بير رابطه ده بولونان تيريز
(بيكر ييكي-امير الامرا) سى (حاجي عبدالرزاق خان) دنبلنى نك (نكارستان) ندى او گرنه-
جكدك كه مع التاسف بيرنجى سنى گورمديگمز كى ايكنجى سنده ده هيچ بير معلوماته
تصادف ايتمه ديك. وينه اوزون مدت قاراباغدا ياشايدان (بهمن ميرزاى) قاجار:
(ناصرالدين شاه قاجار) نك آتاسى بولونان (محمد شاه قاجار) نك آدينه يازديغى (تذكرة
محمد شاهى) (۱) سنده تام معنى سيله سكوت اختيار ايدرك (واقف) حقنده تك بر

(۱) بهمن ميرزا بو اثرى تاميله (نكارستان) دان اقتباس ايتمشدر «ممتاز»

جمله ده اولسون ايشلتمه مشدر (a. п. берже) ده آذربايجان شاعر لر ينه داير (گرمانيا) نك
 (ليسيغ) شهر نده باسديرديغى مجموعه سنده (واقف) نك ترجمه حالندن بحث ايديجى بير
 سطرده اولسون يازمامشدر (واقف) باره سنده بيزه دگرلو يارديمده بولونان ارباب
 قلمك برنجى سى (ابراهيم خان جوانشير) و زراسندن همده تور كجه يازديغى مشهور
 (آثار جمال) (۱) آدنلو تاريخى ايله قارائليقده قالمش تاريخمك بير حصه سنى
 آيديتلادان (ميرزا جمال). ايكنجى سى ارمنى اديبارندن تورك فارس و عرب ديبلرينه
 بير اندازه يه قدر دارا اولان (ميرزا يوسف نرسوف قره باغى). اوچونجى سى تور كجه
 (قاراباغ نامه) تاريخى يازان (ميرزا آديگوزل بك) اولمشدر. اولكى ايله بوسوگكى
 مورخ اولديقلرندن طولايى آنجاق (واقف) ايله علاقه دار اولان حادثه يى مختصر
 قيد ايدرك گيچمشلر اما ميرزا يوسف ايسه واقفك اجمالا فارسجه ترجمه حالنى يازماقده
 برابر بير نيچه شعر لر ينى ده بير آرايه توپلاماقده ادبياتمزه دگرلو خدمته بولونمشدر. بو
 يك دگرلو قيمتلو شاعر يمك آدى (پناه) (۲) آتاسنك آدى (مهدى آقا) تخلصيده
 (واقف) در واقف كلمه سى ايكنى معنى يى (خبردار، و وقف ايدن) حاوى اولديغى ايچون
 شاعر بو تخلصى قبول ايدرك شعر لر ينده ده قوللانمشدر. (واقف) نك ملاولى (ودادى)
 ايله ايتديكى مشاعر لر نيك بير يندن (آنا) سنك آدى (آق قين) اولديغى آكلاشيلمقده در

(آق قين اوغلو) يم اهل دردم من

تايم برابر يم بوخدر مردم من

على نك قولى يم جوانمردم من

آنجق سن ياسمارسن خست ايلرسن

(ملا) اولديغينده ينه گنديسى (شكى) لو (محمد حسين خان مشتاق) تخلصك سوقات
 ارمان طريقي ايله گوندرديكى (كورك) دن طولايى نظمه چكديكى (مخمس) ايله
 اوز (گلين) ينه خطابا سويله ديكى ديگر بير مبعكده آپ آچيق گوسترمشدر.

قيش كوني چونكه دونر شول جنت الماوايه كورك

اول سببدن لايق اولمش فرقه (ملا) يه كورك

كورينور ادنى اكرچه همت والايه كورك

ايله كه پوشاك اولور فصل شتا اعضايه كورك

طعن ايدر يوز فاخر ملبوسه ديبايه كورك

و ينه — بير قدم باس كه طوى اوز طوينكدر

(۱) آثار جمال: تور كجه يازيلمش صحيح و معتبر بير قاراباغ تاريخيدر «ممتاز»

(۲) واقفك آدينى (على پناه) يازانلاردا واردر «ممتاز»

طویلریر اشیغی سنک بوینکدر
 (ملا) لر مسکنی سر کوینکدر
 ال چک بو ناز و غمزهدن کلین
 (ملا ولی و دادی) ننگده واقفه قارشو یازدیغی شوخییانه شعرلرنیک بیر بندیندن
 واقفک (آخوند) اولماسی چیقاریلا بیلیر.

(ساری چوبان اوغلو) کلسون یانکا
 (آخوند) دیوب جانین قاتسون جانکا
 آنک شوکتنه سنک شانکا
 او یخشی مخمس دوزر آغلسن
 (قاسم بک ذاکر) ده (جعفر قلیخان جوانشیر)ه (کورک) ایچون یازدیغی بیر (قصیده)
 سنده واقفک (ملا) اولماسنه اشاره ایدرک بویله بیر تلمیح یاپیور.
 کورمدیگمی نیجه اول شیرین شکر خندهنک
 تندی یاننده آجی بینوا (ملا) نی کورک

واقفک مسقط الراسی یعنی آنادان اولان یری حقندهده اختلاف واردر بعضی لری
 بالاکن، حسن سو، قره باغ، قازاخ، شهر و کندلرینی واقفک آنادان اولان یری
 حساب ایدیورلر. اما احتیاط کار محررلر ایسه بو نقطه یی اوستی اورتولی براقراق
 (قازاق ایل) ندندر دیورلر. بو احتیاط کارلارک بیرنجی سی (میرزا یوسف نرسوف) در.
 بیزجه واقفک دنیا به گادیگی یر بو گوستریلهن یرلرک هیچ بیرسی دکدر.
 آنک دوغمه یوردی (قازاخ) شهرینک یاننده کی (صلاحو) کندیدر. (۱) چرنکه
 بونی واقف اوزی آیدین و آشکار بیر صورتده میدانه قویماقده در. آشاغا کوچور-
 دیگم ایکی بیت بوکا بویوک همده پک معتبر بیر سنددر.

وطن خوشدر دیو (واقف بیزی چکدنک (صلاحو) یه
 صلاح بیلیم ندر یاننگده یار جانفرا یوخدر
 شکر لبلر اولورلر مش ازلدن (ساری قاهیش) ده
 کلوب شمدی سورا قین سوردم آنلردن صدا یوخدر
 چوق اولای بیلرکه واقفک (قازاخ) شهرینده سویله دیگی بو بیر (مربع) ده (قازاق)
 کلمه سی ایشله نیلدیگی ایچون بو سوز بعضی یازیچیلریمزی دوغرو یوللاریندان
 چیقاروب ساپدیرمشدر.

بیر بولوک یاشیل باش سونالر کیمی
 یغلوب کلوبدر (قازاق)ه قیزلر

(۱) قازاق قضا سنده (صلاحو) آدینده اوچ کند واردر یوقاری، اورتا، و آشاغا واقفک آنادان اولان یری مسقط
 راسی هاسی اولدیغی آتلاشیلما ایدر. «ممتاز»

آینه قباغنده قرا قاش اوچین
ایندیروب کتورمش قولاقه قیزلر

(ملا پناه واقف) ڭ او ایل حالندن تامامیله بی خبرم کیمدن و هاراده تحصیل ایتد-
یگنی ده درست بیلمیورم. او قارانیق نقطه لری بو گون الیمزده تنویر ایده جک
آیدینلاتاجاق هیچ بیر وثیقه یوقدر. بو باره ده (ریاض العاشقین) صاحبی ایله (تذکره
نواب) مولفلریده سکوت ایله کیچمشلر بونلرڭ ویردیگی معلوماتده عینی ایله
(میرزا یوسف نرسسوف) معلوماتک اجمالا خلاصه سیدر. (میرزا یوسف) ڭ یازدیغنه
گوره (واقف) ابراهیم خان جوانشیر تخته اوتورار اوتورماز تاریخ هجری
(۱۱۷۲) ده یعنی (نادرشاه افشار) ڭ قتلندن (۱۲) ایل سوگره قاراباغ کلمشدر.
واقفک اصل مرام و مقصدی یکی جلوس ایتمش خان ایله سیقی بیر رابطه یه
گیریشه رهک اوکا مقرب و (وزیر) اولماق ایمش که نهایت موفق اولمشدر. اولجه (سنی)
مذهبنده اولان (واقف) سوگره یعنی قاراباغ گله رکن و یاخود کلمه مشدن بیر قدر
ایلری مذهبنی دگیشه رهک صمیمی بیر صورتده (شیعه) لگی قبول ایتمشدر. کیم بیلور
بلکه ده زمانمزده تام معنی سیله قیمت و اهمیتنی ایتیرن بو فقره واقفی قازاق طرفلریندن
هجرت ایتمگه مجبور ایتمشدر. چونکه او زمانلار بو کبی مسئله لر اهمیتلی مسئله
لردن عد اولونیورلاردی. بونک اوستونده قانلار سو یرینه آقوردی. مذهب
آقتیورلاری روللارینی موفقیتله اویناماغا چالیشیورلاردی. (ابراهیم خان جوانشیر) ه
آرتیق یاووق اولماق ایچون قصدا مذهبنه تغیر ویرمشدر دییه نلر بیزجه یاگلیورلر.
چونکه واقفک مرثیه و مشهور ذکرلری صمیمی (شیعه) اولدیغنی گوستریور که
بوراسی بحتمز خارجنده در. هر حالده واقفک سنیلکن دونوب شیعه لگی قبول
ایتمه سی بیر امر واقعدر. بونی هم واقفک همده معاصری و دوستی بولونان
(شیخو ملا ولی و دادی) ڭ شعرلریندنده اوگرنمک اولار.

(اثنی عشر) ه چاکر کتر اوله واقف — سرداردر اعلا
خاکدر اولاد پیمبر اوله واقف — نلر دخی دنیا
اولکونده که هنکامه محشر اوله واقف — دوت دامن مولا
فریادرسنک حیدر و صفدر اوله واقف — خوف ایلمه اصلا
سن غرق سن هر چند که دریای وباله — توفیق بولان سن

و ینه: ای خوش آنلار کیم محمد مصطفی نی سیودیلر
اولدیلر عاشق (علی المرتضانی) سیودیلر
صدق و اخلاصیله (پنج آل و عبانی) سیودیلر
(چارده معصوم) تک مشکل کشانی سیودیلر
داخی آنلردن کوزل (بخشی جماعت) کورمدیم

(واقف) اوزی شیعه مذهبنی قبول ایتدیگدن سو گره صمیمی دوستی بولونان ملا ولی (ودادی) (۱) بی دخی بیر آن تبلیغدن گیری قالماش و بیر چوق شعرلریندهده (ودادی) بی شیعه اولماغا دعوت ایتمشدر. بیز بو تبلیغاتی ظرافت دگل جدی سانپورز.

واقف — وقت ایکن دلو اولمه کل ایشیت مندن

کزه یلوار یاپوش اولاره کندن

اما قورخونک اولسون (ابوالحسنندن)

سنی ازیم ازیم ازهر آغلسن

قیل کورپیدن چونکه سیوچرایاغنک

جهنم خوفندن یاریلور یاغنک

قورخمه کنه (علی) اولور دیاغنک

اکر آنکوب (هشت و چهار) آغلسن

عقلنک اولسون (اون ایکی امامه) اینان

فایده ویرمز صونکره اولمق پشیمان

یقین بیل که قورولاجقدر میزان

عملنک قارشونکده دورار آغلسن

(هشت و چهار) چون حالنگی دویارلر

سانما سنی اوز کیفنکا قویارلر

اول آنلار سنی دیری سویارلر

سوموکنگی تاکومرلر آغلسن

(واقف) کرچه عذابی وار دنیا ننگ

دوتوبسن اتکین (شاهمرادان)ک

سن نیچون خوفنی چکرسن آننک

او کولر کولرسن آغلسن

وینه باشقا بیر شعرینده ودادییه خطابا:

(جوانشیر) خلقیله اول قوهوم قرداش

(قازاقنک) سوزینی هیچ ایلمه فاش

دیمیرم دینکی ایله (قیزیلباش)

عقلنک اولسه اوزنک (البت ایلسن)

(۱) (ودادی) تاریخ هجری (۱۲۲۴) ده وفات ایدهرک (شیخولو) قبرستاناغنک (گمی قیاسی) مرقعهده مدفوندر.

قیرنک داشی اوزرینده اشبو بیت بازیلمشدر.

کیم ودادی خسته ننگ قبرین کوروب ایتسه دعا

ایده حق رحمت شفیع اوله محمد مصطفی «ممتاز»

ودادی — ملکر که کور صاحب عزتدن
 آیره مومنی عاصی ملتدن
 کورر که دکلسن (اهل سنتدن)
 سنی یولیم یولیم یولر آغلسن
 او زمان که محشر خلقی دورارلر
 دیوان اولوب سورقو سوال سورارلر
 اکر سنی بو (مذهبه) کورارلر
 یر به یر بودایوب ازهر آغلسن

آلهک که هیچ چکمز منتین
 ترک ایدوبسن پیغمبرنک (سنتین)
 نه کوررسن معصوملرنک حرمتین
 اکر آغلامازسن اکر آغلسن
 (شیعه) خلقی تمام دولار دوزخه
 قالورلار دوزخده اود یاخه یاخه
 محالدر که بری دوزخدن چیخه
 جمله اولور زیر و زبر آغلسن
 اهل (سنت) و الجماعت پیوسته
 کیدرلر جنته دسته بدسته
 او کونده شاد اولور (ودادی) خسته
 سنی (یانکاش) کوروب کولر آغلسن

(واقف) صلاحو کندیندن کوچر کن ایلک اول قاراباغ دکل قاراباغک ایمدیده معروف
 کندلریندن ساییلان (ویسلو) کندینه کامش و اوراده (صلاحو) ده کی پیشه سی بولونان
 مکتبدارلغنه دوام ایتمشدر او زمان آرتیق درجه ده سیقینتی و فقر و فاقه ایله گذران
 ایدن واقفک احوالنی (نوروز بایرام) ی عرفه سنده سویله دیگی اشبو منظومه سنندن
 آزاجیق تامل ایله او گره نمک اولار.

(بایرام اولدی) هیچ بیلیمیرم نیلیوم
 بیزیم ایوده دولو چوالده یوخدر
 دوکی ایله یاغ ها توکنمش لاپ چوخدان
 ات اله دوشمز موتالده یوخدر

آلهه بیز ایمشویک ناشکر بنده
بیر سوز دیسم دخی قویمزلر (کنده)
خالخ باتوب نوغوله شکره قنده
بیزیم ایوده آخته زوغالده یوخدر

بیزیم بو دنیا ده نه مالمز وار
نه ده ایوده صاحب جمالمز وار
(واقف) او کونمه که کمالمز وار
آلهه شکر که کمالده یوخدر

(ملا پناه واقف) بیر آن اول مقصدینه نایل اولماق ایچون (ویسلو) کندیندن
کوچهره ک قاراباغ کلیور. و شهرک ساها تلو (۱) محله سنده بیر مکتب آچاراق مکتب دارلیغه
باشلیور. اولدن خیالنده دوتدیغی کبی (ابراهیم خان جوانشیر)ه مقرب اولماق ایستیور
تام بو چاغلارده در که (واقف) فخریه مانند بیر غزل انشاد ایده رک بیر بیتنده ده
(آل جوانشیر) ی ایسته مه یه - ایسته مه یه بوغازدان یوقاری بیر قدر مدح ایدیور.

غزل

(قرباغ) ایچره بیر شاعر کلیم الله موسادر
(جوانشیر) ایچره بیر موزون بیاتی (۱) دست بیضادر
قلم درین عصای اژدها پیکرجه بیلمکده
بنی اسرائیله (آل جوانشیر) یعنی همتادر
دلی روشن کرک نادان ایچینده صرف ایدن عمرین
چراغک سلطنتکاهی سواد شام یلدادر
امیدیم واردر کیم بو قرا کون کیتیمیه باشه
دوئر بیر اوز که رنگیله بو آخر چرخ خضرادر
مکان دوتدیسه (واقف) یوق عجب بو (شیشه) داشنده
مکانی لعل کلر نکنتک میان (سنگ) خارادر

دوغروداندا واقفک غزلی چوقده تاثیرسینر قالمیور آز گیچمه دن (واقف) ابراهیم
خان جوانشیرک (ایشیک آغا) سی سی و داها سو گره ندیم حضور و مشاور مخصوص
اولیور. دیمک

(۱) احتمال که (واقف) ده داهی شاعریمز (فضولی) کبی (بیات) ایلندندر تدقیق ایدیامه لی نقطه در. «ممتاز»

امیدیم واردر کیم بو قراگون کیتیمیه باشه

دوئر بیر اوز که رنگیله بو آخر چرخ خضرادر

بیتی اوز یرینی دوئیور نهایت اوز استعداد و دوغرلیغی سایه سنده او قدر عزت و اعتبار
قازانیور که خان هر بیر ایشینی واقفک مصلحت و صوابدیدی ایله گوردیگی کبی
سفره چیقدیقدده واقفی اوز یانینجه گوتوریوردی. (میرزا یوسف قره باغی) نث
یازماغته گوره (ابراهیم خان) سفرلرنیک بیرینده بعضی ملاحظه لره گوره بویوک بیر
قوه ایله (کور) قیراغنده دایانمش ایش قوشون بویوکری بو طول مکتندن تنگه
گله رهک (ملاپناه واقف) دن رجا ایدیورلر که قاراباغ دونمک ایچون بیر علاج
بولاراق و هر نه طور اولور اولسون (ابراهیم خان) اجرای نفوذ ایتسین (واقف)
ایسه آشاغاداکی (مربع) ی بازاراق خواننده لره ویریور که مقامنده ابراهیم خانک
حضورینده تغنی ایتسونلر.

مربع

سیه تیل کورمدیم کور قیراغنده

مکر هیچ یاشیل باش اولمز بو یرده

طرلان کونکلم کنه اوجه داغلاره

هوالتوب هرکز قونمز بو یرده

بو دیارده کلاغایی یوخ کتان یوخ

سینه م بوته مژکان اوخین آتان یوخ

سرخوش دوروب بیر تراکت ساتان یوخ

هیچ سوداگر فایدا بولمز بو یرده

بزک بیلمز یو دیارنک کوکچکی

تانیمز آل چارقدی زرین لچکی

آق بوخاق آلتندان حلقه بیرچکی

ترمه اوستیندن سالمز بو یرده

دیه لر (واقف) نه اولدی سنه

رنک و روینک دونوب هیوایه کنه

الین ترمه دن اوزن کیمسنه

سارالوبن نیه اولمز بو یرده

ندسه (خواننده) لر بو مربعی خاننک مجلسنده اوقورکن ایسته نیلهن نتیجه حاصل اولمیور.
بونی ایشیدن (واقف) همان دم بداهتا اشبورقصان و اولدیقجه دلبر منظومه یی
انشاد ایدهرک خواننده لره ویردیریور که تکرار اوقوسونلار.

مربع

کور قیراغیننک عجب سیرانکاهی وار
باشیل باش صوناسی حیف که یوخدر
اوجی ترجیقه لو سیه تیللرنک
هردم تماشاسی حیف که یوخدر

قیش کونی قیشلاغی قیراق باساننک
کوزیدر ایراننک جمله جهاننک
بیله کوزل یرنک کوزل مکاننک
بیرکوزل اوباسی حیف که یوخدر

چوخدور آق بدنلو بلوربوخاقلو
لاله زرخدانلو غنچه دوداقلو
اما شیرین دیللو آچیق قباقلو
کونکل آشناسی حیف که یوخدر

ایله کوزل وار بولارنک ایچنده
اله دوشمز هرکز چین و ماچینده
سوموکلری اویغون درست بیچنده
بزه کی لباسی حیف که یوخدر

هواسننک توپراغننک یریننک
داد ویرمز دهانی لمی شیریننک
پری چوخدر نه فایده هیچ یریننک
آداملیق اداسی حیف که یوخدر

ایچی اشرفیلو بولوت کیمی صاچ
دال کردنده هر اوروکی بیر قولاج
کلاغایی کلکز قصابه قیقاج
آلتیندان جوناسی حیف یوخدر

زرحاشيه آل نيمنتنه اوستينده
 خاللار يوز ياننده چنه اوستينده
 بوخاغنك آلتين ده سينه اوستينده
 زلفنك بورولماسى حيف كه يوخدر
 كوزكو دوتوب هر دم جمال كورمهسى
 زلفه زنخدانه صيقل ويرمهسى
 سحر آلا كوزلرنك سپاه سرمهسى
 الينك حناسى حيف كه يوخدر
 چونكه يورغون نيپام من بو يوللرنك
 بيليرم طرزىنى هر اصوللرنك
 قيزيل قولباقلو بياض قوللرنك
 سارى كهرباسى حيف كه يوخدر
 (واقف) حقدن ديلر لطف و كرملر
 بيله يرده دوران والله ورملى
 كنه ياده دوشدى بيزيم صنملى
 كيتمكك بناسى حيف كه يوخدر

اشبو منظومه او قوناركن ابراهيم خان جوانشيره اويله بير تاثير براقبور كه قوشونه
 فى الفور كوچمك امرينى ويرهرك اوزيده اوردو ايله برابر قراباغ عزيزمت ايدبور.
 (واقف) احتمال كه ايكي حكومت آراسنده حل اولونماسى لازم كن ايشلرك حل
 و تسويهسى ايچون (ابراهيم خان جوانشير) حكومتى آديندان او زمانلار (گرجستان
 والى) سى بولونان (ايكنجى ايراقلى) يانينه گوندريلمشدز (والى) ايله (واقف) ك اوكون
 گوروشمه لرينى تصوير ايدجك لوحه و وثيقه لرك بو گون الده اولماماسى بيزه
 او رسمى (زيارت) و گوروشك رسم قبول و طرز اصولنى او گرنمگه و او گرتمگه
 مانع اولبور. (والى) اوزى شخصا (واقف) ك باز ديدينه كميورسده اما اوز اوعلو
 نه اولون-Дулонь خانى كندى عوضندن واقفك زيارته گوندريبور. ايشته بو (مخمس)
 واقف طرفندن او گوروش مناسبتيله (تفليس) شهرينده سويله نيلهن تاريخى بيرشعردر.

منش

(والى) نك چشم ر چراغى و نه طرفه جان ايمش
 (كل كرجستان) ك اوزره سايه سبحان ايمش

دشمنی پامال ایدن سردار والاشان ایمش
عالمنک سر دفتری آدی (نه اولون-Дулонь) خان (۱) ایمش
ساخلاسون الله پناهنده عجب اوغلان ایمش

هیچ یوقدر نسبتی اوز که دیارنک خانینه
بیر جواندر کیم یاراشور پادشاهلیق شانینه
دکسون آفت یلی یارب کل خندانینه
سربسر عالم کر کدر باش اکه فرمانینه
طاق ابروی لطیفی قبله ایمان ایمش

خوش تماشا ایلم کوردم تمام اطوارینی
چوق بکندم اوزینی هم لهجه کفتارینی
ماشالله ظاهر ایتمش اولولوق آثارینی
بیله ساندم کیم ملکدر اولادیدارینی
خیل چاقدن صونگره بیلدم کیم کوزل انسان ایمش

سایر اوغلندن خانیک کر اولمدیق بیز روشناس
مانعی یوق آنلری هم ایلدیک بوندن قیاس
بو چراغ ایله چراغدر ایلمش نور اقتباس
(واقفا) سن قیل خدایه هر زمان شکر و سپاس
(والی) ننگ او جاغی بیله کون کبی تابان ایمش (۲)

قاراباغک شاعرانه و فرح افزا منظره لرندن آیروجه بیر لذت آلان (واقف)
پریر مکانی اولان گرجستاندنده خصوصی بیر ذوق آلمشدر. آذری گوزلرینی
گرچک و طبیعی جمله لر ایله اوقشایان بو شیرین دیللو شاعریمز گرجستان پریرینیده
گوزل-گوزل او گمش و اوزینه مخصوص بیر مهارتله ده (تفلیس) شهرینی، سولارینی،
حماه لارینی اولدیغی کبی مبالغه سیز نظمه چکمشددر بو ایکی مخمس او زمان (تفلیس) ده
سویله نیلمش شعرلردندر.

مخمس

۱

وه بو باغنک نه عجب سرودلارالری وار
هر طرف تازه آچلمش کل و رعنالری وار

(۱) نسخه ده: علیون خان در «ممتاز»

(۲) مخمس عادتاً بش بند اولور بوندان آرتیق ارلا بیلیر اما اکسبک اولاماز او یله ایسه شو مخمسک بیر بندی ناقصدر

آچیلوب تازه و ترلاله حمرالری وار
یعنی (تفلیس) نك عجب دلبر زیبالری وار
ای کونگل سیر ایله کیم طرفه تماشالری وار

مرحبا (تفلیس) ایمش جنتی دنیا یریننك
یغیلوبدر آنکا جمعیتی حورو یریننك
من بو شهرنك نه دیم وصفنی دلبرلریننك
فیالمثل شکل و شمایلده بلی هر یریننك
مهتابانه برابر سروسیمالری وار

اولقدر دربت نازك بدن و اینجه میان
ایلمك اولماز آننك وصفنی معلوم عیان
هر یری ناز و تراکت بیله مین آفت جان
جمله بیر جلوهده بیر شیوهده خوش سروروان
مست طاوس کیمی کردن و مینالری وار

یوزلری یرتو مهرجهان آراکیمی در
صفحه سینهلری سیم مصفاکیمی در
لذت لهجهلری نطق مسیحاکیمی در
الدری معجزه حضرت موساکیمی در
دلربالیقده عجایب یدوبیضالری وار

آلاکوزلر سوزیلوب نرکس سیرابه دونوب
آغ قباقدنه خم ابرولری هجرابه دونوب
لعل تک لبلریننك رنگی میونابه دونوب
توکولوب کردنه ساچلر اوجی قلابه دونوب
صونا جیقاسی کبی زلف مطرالری وار

نه قدر وارسه بوخاق و وزنخدان و ینکاغ
تازه کل یاپراغی تک قیرمزیدر نازک و آغ
بیر یریندن کوتوروب شعلهسنی مثل چراغ
کورمیوب کیمسه بیله قاش و کوز و دیش و دوداغ
اوزکه بابت صفت و صورت اعضالری وار

باغ رضوانده اکر حوری و غلمان چو خدر
 بو کوزلر کیمی مقبول و مزین یو خدر
 نسل بر نسل کوزلک بولاره بو یرو خدر
 من کورنلر که ملکدن پریدن آرتو خدر
 هله دیرلر که بولاردن دخی اعلالری وار

قالمشام واله و مات و متحیر دیلی لال
 ای خداوند جهان کیزلو دکدر سنکا حال
 بو نیجه سیب زرخدان بو نیجه زیب جمال
 که ویروب سن بولاره سن بو قدر عزو کمال
 نیجه کیم وار جهان صورت و اعضالری وار

بدن پاک چکوب آب روان تک سولره
 آغاروب تازه و ترجمله دونوبدر (قو) لره
 آب (کور) نسیم ایدوب بویلا ریئی قارقولره
 نیجه شیئدن بیله ظاهر که خداننگ بولره
 نظر مرحمت و لطف هویدالری وار

بیری (حمام) که قدرتدن اولوب بذل و برات
 بیری (کور) سوئی که هر جرعه سی بیر آب حیات
 بیری بو خوبلیق و کو کچک لک و پاکیزه صفات
 بیری اولدر که نجیب اصلده عالی درجات
 عالمک سروری (والی) کیمی آقالری وار

یدی حمام نه حمام که سر منزل حور
 هشت جنت کیمی هر گوشه سی بیر مطلع نور
 بیر عجب (آب) (۱) روان (کرم) قیلوب آنده ظهور
 شکر تقدیرنگا ای قادر و قیوم و غفور
 لطفنگک بنده لره نعمت عظمالری وار

منبع جود و کرمدن آچیلوب در خوشاب
 باصفا حوضه دمادم تو کولور مثل کلاب
 کورسه بیر کره آنی من کیمی بیر خانه خراب

(۱) تفلیس حماملارینگ طبیعی ایستی اولان سولرته اشاره در (ممتاز)

کیتمز آندان دخی بیر جانبه مانند حباب
 کیتسه ده باده باشی منزل ماوالری وار
 کرچه ای خضر بولوب سن شرف فیض ازل
 ویرمیو بدر کونکل آسایشی اما سنکا ال
 ایسته سن عمر دوباره کوره سن طرفه کوزل
 بیرجه تشریف کتور (تفلیس) ننگ حمامنه کل
 کور نیجه راحت جان بخش تن آسالری وار
 بو اوجق بیله اوجقدر که ایشیق آیه سالور
 کون کیمی شعله سینی جمله دنیا یه سالور
 تیز دوتار خاین و بد خواهلری وایه سالور
 هر کیمنک باشنه کیم مرحمت و سایه سالور
 ایله بیلسون اولارنک دینله دنیالری وار
 (واقفا) سنده کی یوقدر بیلورم زهدوریا
 شرط اخلاص کرک ایلیه سن شمدی ادا
 ایله بو (والی) یه (اوغلان) لرینه خیر دعا
 ساخلا سین آنلری اوز حفظ پناهنده خدا
 حاصل ایتسون نه قدر دنده تمنالری وار

مخمس

۲

ناز ایله تا اول بت زیبا کلیسادن چیخار
 سرکش و خندان و بی پروا کلیسادن چیخار
 شاهدر کویا کیوب دیبا کلیسادن چیخار
 آچوبن طلعت کونش آسا کلیسادن چیخار
 شعله سالمش عالمه کیم تا کلیسادن چیخار
 شانه وش صیقل و یرووب زلف بنفشه نسبته
 پرده مطلق دوتمیوب سیما و صدر و صورته
 قیل تماشا کردنه سیر ایله قد و قامته
 قاش و کوز غمزه معاذالله دونوبدر آفته
 ایتمگه دین ملکینی یغما کلیسادن چیخار

لحظه لحظه ایلدیکیجه ماهرخساری ظهور
 لمعه لمعه زیر برقع دن دوشر دنیایه نور
 آنی بر کره کورن دین دن اولور البته دور
 نیجه کیم جنت سر ایندن چیخار غلمان و حور
 اوشکل بودختر ترسا کلیسادن چیخار

کل کیمی نرمیله نازک پیرهنده آغ بدن
 بیلیم کیم شعله در یا خرمن برک سمن
 دیشلری غلطان صدف چون آغزیدر لعل یمن
 آغ قباغده برکز (۱) آنک طاق ابروسین کورن
 میل مسجد ایلمز حاشا کلیسادن چیخار

(واقفم) تاکه کوزم آنک ساتاشدی قاشنه
 ایستدی محراب و منبردن خیالم داشنه
 شمعی بیلدم کیم نه کلمش (شیخ صنعان) باشنه
 یا بودر کیم (تفلیس) ی غرق ایلمز کوز باشنه
 اول صنم و صلی منم چون یا کلیسادن چیخار
 (واقف) ک (ویسلو) ده سویله دیگی منظومه سنک بیر بندی واردر که او بنده سوز
 گوتورهن بیر مصرع اولدیغدن اونی بوراده بیر قدر شرح ایتمه لیم. واقف دییور.
 بیزیم بو دنیا ده نه مالمز وار
 نه ده ایوده صاحب جمالمز وار
 واقف اوکنمه که کمالمز وار
 آلله شکر که کمالده یوقدر
 بیز بو بنددن (واقف) ک او زمانلار دنیا مالندن الی بوش اولدیغنی او گرنمش اولیورز
 که بو چوق دوغرودر. و سوک ایکی مصرعدنده شکسته نفسک ایتدیگنی گوریورز
 که بوده تواضع قبیلندن اولاراق شرقیلره مخصوص بیر صفتدر.
 نه ده ایوده صاحب جمالمز وار

مصرعی ایله نه دیمک ایسته نیلدیگنی بیر دورلو آکلامیورز بیزجه بو (مصرع) ک
 موضوع— тема بیر قدر اوستی اورتولی و مبهمدر. ایلک اول واقفک یا اوچاگاکبی
 ایوانمه دیگی (۲) و یاخود رفیقه سنک (صاحب جمال) اولمایاراق چرکین اولدیغنی

(۱) کز دفعه، یول معنی سنه در

(۲) واقفک بویوک اوغلو وار ایندی که اوزی ایله برابر اولدوریلدی.

خیاله گلیور. بو نقطه‌یی تنویر ایتمک ایچون الده وثیقه‌منز اولمالیدر که اوده
مع التاسف هله‌ک یوقدر. هر حالده چوق گیجه‌دن بیز واقفک (مدینه) آدنلو بیر
قادینه محبت یتوردیگنی گوریوروز. واقف اوننی آماق و (حرم) ایتمک ایستیور
شمدی اوقویاجا قنر شعرلر هپ (مدینه) ایچون سویله نیلمش شعرلردر.

منش

۱

بر کوزل قامتلو یار لاله رنگی سیومشم
یار استغناسی شیرین شوخ و شنکی سیومشم
قاشی یای کیپریکاری طرفه خدنگی سیومشم
اوخ آتان قانلار توکن ترکانه جنکی سیومشم
حاله رحمی کلمین بیر بغری سنگی سیومشم

ناز ایله سرخوش کیدنده اول کوزلر سروری
ایکی یاندان موج اورور زرین کلاغی اوچلری
بیر ملکرد سانس اوچماغه (۱) آچمش شهپری
روضه کویی (مدینه) قاشی کعبه منبری
عارضی اوزره حجر طرحنده سنگی سیومشم

باد اسوب یوزدن نقابی آچیلنده گاه گاه
شعله‌سندن کون اولور کوکده خجل شرمنده ماه
کردنی قدی تمام کوکچک رخی صنع اله
سربسر اندامی آغ قاشی کوزی ساچی سیاه
آل حنادن لاله رنگ کلکونه جنکی (۲) سیومشم

هر زمان که اول صنم کیدیر قباقدن منم
باشهدک بیر اود دوشر یانیر ایاقمدن منم
کوک دکیر بیر بیرینه آه و فراقمدن منم
کسمه مینا غلغلین ساقی قولاقمدن منم
خنده جانانه بگزهر من بو هنکی سیومشم

(۱) اوچماق: تورکجه جنت بهشت معنی سنه‌در بوراده جناس اولاراق ایضله نیلمشدن

(۲) جنک پنجه معنی سنه‌در

(واقفم) هر دم دیلمده از بریم دوست آدیدر
 قد خوش رفتاری کونکلم باغینک شمشادیدر
 کوزلرندن الامان کیم جانمنک جلادیدر
 من سیون دلبر (محمد) ننگ کوزل اولادیدر
 سانمینک (صنعان) کیمی آزوب فرنکی سیومشم

سبع

۲

ای کعبه، کربلام، مکهم (مدینه) م
 هر زمان کونیکا زیارتمدر
 قبله دیوب قاشلارینکا باش اکمک
 کیجه کوندوز منم عبادتمدر

هر نه دیسم سن اینجینمه سوزیمدن
 سرخوشنگام یوخ خبرم اوزیمدن
 شول قامتنک یاییلانده کوزیمدن
 ساناسن که حشر قیامتدر

باغلامشام دین ایمانی زلفنگا
 منم کیمی حیران هانی زلفنگا
 تاپشوروب کیدیرم جانی زلفنگا
 یخشی ساخله سنده امانتمدر

سن سن منم آیم، کونم، هلالم
 دولتم، اقبالم، جاهم، جلالم
 خیالنگ فکریمه کوزل خیالم
 سوزنگ دیلده شیرین حکایتدر

سونالر خجلدرسیه تیلندن
 طوطیلر لال اولور شیرین دیلندن
 شکسته (واقفم) سننگ الندن
 هر کیمه که یتسم شکایتدر

سَبْع

۳

کنه منی یانار یانار اودلره
داغلمش آیریلیق سالدی سیودیکم
من ها اولدیم حسرتله دردیه
جان سننک یاننکده قالدی سیودیکم

سیه زلفنک بوخاق آلتده قایریلور
آله کوزلر جان آلماغای ساییریلور (۱)
جاناندان آیریلان جاناندان آیریلور
خلق ایچنده بیر مثلدی سیودیکم

سرو قدنک صنوبره تن دکل
تمام سننک تکی کل بدن دکل
دخی از لکی تک سن کورن دکل
ایمدی حالیم یمان خالدی سیودیکم

اولخدیجه حقی سکینه حقی
خیرالنسا حقی امینه حقی
کعبه مکه حقی (مدینه) حقی
دردنک بو (وافقی) آلدی سیودیکم

سَبْع

۴

ای مکه نی (مدینه) نی یارادان
بیر فکر چک احوالنه واقفنک
اول قاشی قبله یه یوز سورتتمک ایستر
مدد ایله اقبالنه واقفنک

(۱) سایر تورکجه بیچار مریض دیگدر

منم یارم دکل اول کعبه دن کم
 خالی حجر الاسود دهانی زمزم
 بیر زمان که اولسم آنکله همدم
 خط چکیلور وبالنه واقفنگ

یوز زلفی پریشان هندوخال اولسه
 یوز کفتاری شکر لپی بال اولسه
 یوز طرفه غزال یوز مرال (۱) اولسه
 یته بیلسمز مرالنه واقفنگ

مخمس

۵

کل سن سنکا یو خدر بو تراکتده قرینه
 کوی نک چمنی طعنه اورور خلد برینه
 سنبل آنی کورجک اوزینی سالدی غمینه
 به به نه عجب شکر خدانک کر مینه
 اولمز بیله قامت بیله کردن بیله سینه

یو خدر کنزارنده؟ تماشاسی بو زلفنگ
 حفظنده کوروم ساخلیه مولاسی بو زلفنگ
 دوشدی ختن املاکنه غوغاسی بو زلفنگ
 تا دوشدی منم باشیمه سوداسی بو زلفنگ
 زنجیر ایله دیوانه لری چکدی صفینه

زلفنگ قو خوسین چوق دیلرم جانمه کلمز
 رحمی مکر اول حال پریشانمه کلمز
 بیر کیجه قولاق آصماغه افغانمه کلمز
 بیلمن نه اولوب سیوکلو یار یانمه کلمز
 جان چیقدی خدایا نه دیوم من بو کلینه

بیلمن نه دوب دلبره اعداکنه مندن
 کسمش نظربن آه و اویلاکنه مندن

(۱) مارال تورکجه حیرانک دشی سته دیناور «ممتاز»

اون (۱) یتمهز آننک سمعینه اصلاکنه مندن
 دوندردی یوزین اول کل رعناکنه مندن
 عیب اولمیه سوکسم بیله اقبالنک ایچینه
 ایمان کتورور چون (حرم) اولماقنه واقف
 سورتر یوزینی قاپونکنک توپراقنه واقف
 که زلفین اوپر که دوشر ایاقنه واقف
 هر دم باش اکر قاشلاریکنک طاقنه واقف
 سن سن بگا هم قبله و هم مکه (مدینه)

(ملا پناه واقف): ودادی، حالی، عاشق-علی، فضلی، مشتاق، رافع، وعالم ایله معاصر
 همده دوست ایدی. هله سوکسی (واقف) اوز دوغما اوغلو ایدی (گلیبرلی عاشق
 علی) قاراداغن اوز (سکینه) آدنلو معشوقه سی ایله کوچوب قاراباغه گیلدیگده
 واقفه بیر شعر یازاراق وارد اولدیغی بیلدیر بور. بو شعر دن بیز (عاشق علی) نك واقفه
 اولان نظیرینی بیلیمکه برابر واقفک رقیقه سنک آدی (مدینه) اولدیغنی ده قطعی صورتده
 معین ایدیورز.

مربع

بو کوهر سوزلرنک ای (عالی جناب)

تمام (عاشق) لرنک سمعینه کلمش

فصاحتده بلاغته سننک تک

اینانمه که روی زمینه کلمش

بو عصرده شاعرلرنک (خانی) سن

(مدرسه) برابر سن یعنی سن

علمنک معدنی سن کهر گانی سن

ایشیدنلر سوزنک دمینه کلمش

عاشق اولدم بیر قامتی رعنایه

آنی سیوادم جانم دوشدی بلایه

والله بالله سن دوشدیکنک سودایه

آرتیق من فقیرنک سربنه کلمش

(۱) اون: فریاد

(علی) چکر کیجه کوندوز آه زار
 کسلی مداوا کیتدی اختیار
 (واقف) اولسون بو معنی دن خبردار
 (مدینه) کوبنه (سکینه) کلمش

(واقف) قومشو خانلیقلاره و یاخود قضاا ره گیتدیگده بیر گوزل تفنگه احتیاج حس
 ایتمش در. بونی شیروانه گیدر کن اوز صمیمی دوستی شکی و شیروان (بیکر بیکی)
 سی بولونان (شکی) لو (محمد حسین خان مشتاق) ه سویله مش همده دوستندان
 بیر اعلا (تفنگ) ایسته مشدر. هر ندسه (مشتاق) ایتدیگی وعده بی اونوتاراق تفنگی گوندر
 مه مشدر. او مناسبتیله (ملا پناه واقف) اشبو (خمسی) یازاراق معاصر لریندن (گلیرلی
 رافع) تخلص شاعر ایله (مشتاق) ک حضورینه گونده ره رک شوخیانه گلایه ده بولون مشدر.

نخس

دهرده اولدی منکا دلدار و دلبر بیر تفنگ
 خوش قدی آینه سیم و سمنبر بیر تفنگ
 چکدی دود آهیمی تا چرخ چنبر بیر تفنگ
 جانمه آتش سالوب یاخدی سراسر بیر تفنگ
 یانه یانه قالدیم اولمادی میسر بیر تفنگ

قیوریلیر کونکم تفنگ دن دم اورانده مارتک
 اود چیخار آغزیمدن اول دودیله چاخماق بارتک؟
 کله سی اشکم اثر چشم شراری نارتک
 مشک باروت عطری ایله طره طرار تک
 ایتدی دماغیمی مطاق معطر بیر تفنگ

بو (قاراباغ) ایچره چوق چیقدم طلب میدانته
 مشکل اولدی چونکه یول بولمق آنک امکانه
 ایلم بو مشکلی اظهار (شیروان خان) نه
 کوستروب لطف و کرم من بنده فرمانته
 ایتدی وعده اول شهنشاہ دلاور بیر تفنگ

باور ایتدم وعده یه من کلدیم اوده هم که
 کلمدی اما کوزوم بوللرده قالمشدر هله

قالشمدن هر زمان دوشدی زمینه زلزله
دیرلر اول (بیگار بیکی) هم آختارور دوشمز اله
قحطه چیقمشدر مکر آله و اکبر بیر تفنک

هر کیم ایستر کیم وجودی معرکه آرا کرک
کندی ذاتندن سلاح واسلحه اءلا کرک
کله سیله خون اءدا تو کمکه سودا کرک
کر تفنک اولسه بیزه ممتاز و بیهمتا کرک
(واقفا) یوخسه دکل مقبولمز هر بیر تفنک

شاعر (رافع) واقفک شعرینی (محمد حسین خان مشتاق) ه تقدیم ایدن کبی (مشتاق)
فی الفور اوستی قیزل سویی ایله یازیلمش کامل جوهرلو بیر تفنک ویریلمه سی
ایچون امر ویره ره ک. و اشبو مخمسی ده واففه جوابا انشاد ایدیور.

مخمس

کلمش اول (عالی جناب) نك قاصدی (۱) ایستر تفنک
ای کوزوم نظاره قیل باخ هر یانکا آختر تفنک
ایله سین تاپ کیم کورنلر سویله سون بهتر تفنک
کامل اولمش جوهری اوستنده نقشی زر تفنک
نیلیر آیا بیلمنم یارب او شوخ و شر تفنک

یوخ ایکن ذاتی جهانده قیلدی (افلاطون) آنی
کور نه لر سالدی خلاق ایچره دوتسون خون آنی
هر کلنلر اختراعاً قیلدی لار افزون آنی
ایلمش لر قتل نفس ایچون همیشه چون آنی
آننک ایچون نوحه سالمش عالمه آغلر تفنک

یابی تشبیه ایتدی لر خوب و لر نك ابروسنه
تیری مرکانه دونوم ای کوزلر نك جادوسنه
خنجر ایله نیزه کیمدر دوشه لر قیقوسنه
چرخه ده دکه باشی دکمز آننک پابوسنه
هانسی بیر اندامی سیمنک عضوینه بنگرز تفنک

(۱) قاصد: شاعر رافع تخلجه اشاره در

سن (قاراباغ) ایچره قورموش سن طلب میداننی
دوتموسن دلدہ اولان وعدو وفا میزاننی
کورمیوب سن (اسب احسان) نڭ مکر جولاننی
بیر تفنک نڭ بو قدر سن چکموسن هجراننی
ایلدیم تسلیم (رافع) چشم پابر سر تفنک

شعربنڭا احسن (۱) که یتمز هیچ بیر اشعار آنکا
هر کیم نڭ وار ایسه حدی سویله سون کفتار آنکا
کیمسه لب تپرتمسون کیم کلمز استفسار آنکا
عیبدر (مشتاق) دن بو سوزلری اظهار آنکا
دوتماسون نظمی رکاکت وار ایسه کمتر تفنک

واقفی فوق العاده بیر صمیمتله سیوهن و اونا یورکدن اخلاص وارادت یتورهن
(محمد حسین خان مشتاق) واقفه وعد ایتدیکی تفنگی ادا ایتدیگدن باشقا بیرده
بیر (خوش جولان آت) باغیشلادیغنی ده خبر ویریور که (مخمس) نڭ سوڭ بندی بو
سوزیمزده دلایلدر.

سن (قاراباغ) ایچره قورموش سن طلب میداننی
دوتموسن دلدہ اولان وعدو وفا میزاننی
کورمیوب سن (اسب احسان) نڭ مکر جولاننی
(بیر تفنک) نڭ بو قدر سن چکموسن هجراننی
ایلدیم تسلیم (رافع) چشم پابر سر تفنک

(محمد حسین خان مشتاق) اوز دوستی بولونان واقفه تفنک دن آتدان باشقا بیرده
بیر (کورك) کوندرمش ایمش که (واقف) نڭ بو کوزل مخمس ایله ده او نقطه ده
آیدینلاشمش اولیور.

مخمس

قیش کونی چونکه دونر شول جنت الماوايه کورك
اول سبیدن لایق اولمش فرقه (ملا) یه کورك
کورینور ادنی اکرچه همت (والا) یه کورك
ایله که پوشاک اولور فصل شتا اعضا یه کورك
طعن ایدر یوز فاخر ملبوسه دیبايه کورك

کورك اولان یرده جهانک رخت الوانی نه در
 (ایشمک) و (زردابه) (بکرس) (چو خا) (بارانی) ندر
 یرقوینک دوششکی، یاسدوغی، یورغانی ندر
 کرم و نرم آدملرنک قوجاغی یایانی ندر
 روضه رضوانده بنگره حله حورایه کورک

کون بو کون دن بيله ایستر هیچ توفیر ایتمسون
 بادو بر فین ایستهسه تبدیل و تغیر ایتمسون
 یازهدک کیمسه بنکا اوتاق تعمیر ایتمسون
 ساوقنک هر نه الذدن کسه تقصیر ایتمسون
 اولدی بو جوشن خدنک شدت سرمایه کورک

(یوستین بره) کی (بزغاله) وقتی فی المثل
 (عید نوروز) ی عیان ایتمکده در برج حمل
 داخلی سن لازم دکل سن ای بهار خوش عمل
 ایسته سن شمدن کیروسن خواه کلمه خواه کل
 آرترو بدر یعنی آسایش قدو بالایه کورک

(واقفا) چوخ لطف قیلمش حضرت سبحان سنکا
 (کورک) ارسال ایلمش اول (صاحب شیروان) سنکا
 خانه احسانی آبادان که ویرمش جان سنکا
 دوتمه کم کیم چوق کرم در هم عظیم الشان سنکا
 فخر قیل کیم (پادشه) لردن کلور (پاشا) یه کورک

(واقف) (مشتاق) دن باشقه اوز معاصرو یاقین دوستی بولونان (شیخلو) کند ساکنی
 (ملا ولی و دادی) تخلص ایله ده مشاعره ده بولونمشدر که اونلاردان بو گون الیمزده
 اولانلار بولاردور.

مشاعره

ودادی — قطار قطار اولوب قالخوب هوایه
 نه چیخوبسز آسمانه دورنالار
 غریب غریب غمکین غمکین اوترسز
 یوز دوتوبسز نه مکانه دورنالار

تسبیح کبی قطارنگز دوزرسز
 هوالنوب کوك یوزنده سوزرسز
 گاه اولور که دانه چینه (۱) کزرسز
 سز دوشرسز پریشانه دورنالار

عرض ایلیوم بو سوزومنک ساغیدر
 یوللارینگز حرامی در یاغیدر
 شاهین شونقار صیرانگزی داغیدر
 بویانارسز قزل قانه دورنالار

ازل باشدن (بصره) (بغداد ایل گز)
 بککر ایچون (ارمغان) در تیلنگز
 او قودقجه شیرین شیرین دیلنگز
 باغریم اولور شانه شانه دورنالار

بیر باش چکونک درمندنک حالینه
 عرضه یازسون قلم آلسون الینه
 (ودادی) خسته دن (بغداد ایل) ینه
 سز یتورنک بر نشانه دورنالار

واقف — بیر زمان هواده قناد ساخلیونک

سوزیم واردر منم سیزه دورنالار
 قطارلاشوب نه دیاردن کلورسز
 بیر خبر ویرسنگز بزه دورنالار

سزه مشتاق اولوب (بغداد ایل) لری
 کوزلیه کوزلیه قالب یوللری
 آهسته قناد چالونک غفل تیللری
 حیقدر سالارسز دوزه دورنالار

خیل وقتدر یارنک فراقندهیم
 پروانه تک حسنی چراغندهیم
 بیر آلا کوزلونک سراغندهیم
 کورونورمی کوزنک کوزه دورنالار

(۱) گزیمک آراماق معنی سنه ایشله نیامشدر

من سیومشم آلا کوزنک سرمه سین
بدنظر دکوب ضیاع ویرمه سین
ساقین کزنک لاجین کوزی کورمه سین
قورخورام صفکزی پوزه دورنالار

نازنین نازنین ایدرسز آواز
روح تازه لنور اولور سرافراز
واقفنگده کونکلی چوخ ایدر پرواز
هردم سزنکله کزه دورنالار

بو مربعک برنجی سی (ودادی) نث: ایکنجی سی ایسه اوکمانظیره اولاراق واقفکدر.
وینه (واقف) ایله (ودادی) آراسنده آیری - آیری مشاعرهلر اولمشدر از جمله:

غزل

واقف - ای (ودادی) سننک بو پوج دنیاده
نه دردنک وارکه زار زار آغلسن
آغلامه لو گوننک آخرتده در
هله ایندی سنده نه وار آغلسن

ودادی - (واقف) نه چوخ یان باش آیاق آتیرسن
بنکا دیرسن نه بو قدر آغلسن
سننکده باشنکده محبت بیئنی
اکر اولسه ایلر اثر آغلسن

مطلعلو باشلانان مربعلرده او جمله دندر. بونلارک طولانی اولدیقلرندن طولایی
مطلعلرینی یازماقله کفایت ایتدیک. بوندان علاوه بو ایکی شاعرک بیر بیرلرله آیری بیر
مفصل مشاعرهلریده اولمشدر که اونلریگده باش بندلرینی کوسترمکه سعی ایدهرک
سوگره دیگر مشاعرهلرینی تمامیله نشان ویره جکر.

ودادی - (واقف) نه تیز صنملردن اوساندنک
بیرین بیر (اینک) دن قیمت ایلسن
هله سنکده (کیچی) یهده ایلسن
آلسه مشتری یه منت ایلسن

واقف — ای (ودادی) کنه خان قوللو قنده

قایم اولوب نه قیامت ایلرسن
 یمان کوزدن آله اوزی ساخلاسون
 اخلاص ایله یخشی خدمت ایلرسن

غزل

کیم که سودای سرزلف پریشانه دوشر
 گاه زندانه کهی چاه زرخدانه دوشر
 آفت دهر دگر اول کسه کیم کاملدر
 ماه هر کون که کماله یتنه نقصانه دوشر
 مرد ایکیتلر اوزینه محبسی میدان سانور
 سانمه هر ناکس و نامرد بو میدانه دوشر
 عیبدن پاک چیخار صاف مبراکورونور
 هر طلاکیم کره آتش سوزانه دوشر
 پیچ وتابه دوشه ننگ ایشی بلی یوزده اولور
 زلف بو وجهله رخساره جانانه دوشر
 هر یمان یرکه اولا یخشی لارنگ منزلیدر
 لعل داش ایچره خزینه دخی ویرانه دوشر
 شام غم شادلیق ایامنه خوش زیوردر
 نجه کیم خال سیه عارض جانانه دوشر
 ای (ودادی) غم هجرانه گرفتار اولماق
 بیر سنکا بیر بنکا بیر یوسف کنعانه دوشر
 عشقه دوشمک سنکا دوشمق قوجه لوب سن بیله دور
 بیله ایشلر کنه (واقف) کیمی اوغلانه دوشر

ودادی — هر سحر باداسر عارض جانانه دگر

توقونور سروه کهی گاه کلستانه دگر
 اولمسه قابل اگر دهر جفا ویرمز اره

طعم بی لذت اولانده نیجه دندانہ دکر
 شمع کر یانسه سواد شب ایچون حیف اولمز
 شعله سی چونکه آننک عارض جانانه دکر
 صحبت ناکس و نامرد همین صحبت ایمش
 دوت که بیر مرد اتکی دولت خاقانه دکر
 من که میدان بلا ایچره سریم توپ ایدرم
 تا دوشر الدن اله آخری چوکانه دکر
 نه قدر اولسه قوجه کرچه (ودادی) خسته
 کنه (واقف) کیمی البته یوز اوغلانہ دکر

غزل

و ینہ: (ودادی) دن کلن (کاغذ) منی فرخنده حال ایتدی
 بو حالی کوردی غم فی الحال مندن انتقال ایتدی
 اوچوب کونکام قوشی پرواز قیلسه اوج اعلایه
 عجب یوق کیم بو (مکتوب) ی اوزینه پرو بال ایتدی
 ضیاء شمس تک ایتدی منی بدر ایلدی حالا
 اگرچه قدیمی دوران فی الماضی هلال ایتدی
 سواد (نامه ننگ) ایدل مکر ظلمات حیواندر
 که روحم خضرتک آندن بسا کسب کمال ایتدی
 خیال ایتمشدی (واقف) کیم روان بیر خوش (غزل) یازسون
 روان اولمشدی (قاصد) کیم بونی آنجاق خیال ایتدی

(واقف) کندی دوغما اوغلو بولونان علی آقا (عالم) تخلص ایله ده مشاعرده بولونمشدر
 (نیمتنه) حقنده رشته نظمه چیکیلهن اشبو (معشر مستزاد) لرک بیرنجی سی (واقف)
 طرفندن انشاد ایدیلره رک ایکنجی سی ایسه (عالم) طرفندن جواب اولاراق سویله نیلمشدر.

معشر مستزاد

واقف — بیر (نیمتنه) کیم تا اوله (زربفت) و نکوتر — (دیبا) آنکا محتاج
 متننده تمام رابطه موزون و سراسر — تک حاشیه قیجاج

اوستینده آنک عاشق معشوق مصور — دل شووقنه منہاج
 یولدوزه شبه نقشی یری کولکیمی اخضر — نظارهسی بہاج
 تیر نظری اهل تماشاہیہ مقرر — ہر بوتہسی آماج
 ایچینده آنک شعلہ ویرہ طلعت دلبر — تابندہ و وہاج
 کورن دیہ بو ماہدر اول چرخ پراختر — یا بحر پرامواج
 کعبہ ایویننک اورتیکینہ دوتہ برابر — سیماسنی حجج
 کر دوشہ اتکی الہ البتہ تیز ایلر — بیزدن غمی اخراج
 اندیشہ نہ (ایت) در چیخہ بیردہ چکہ لشکر — کونکلی ایده تاراج

شانی شرفی خلعت شاہانہدن آرتیق — پیرایہ شوکت
 فری فرحی زیب عروسانہدن آرتیق — سر دفتر زینت
 طعم و طربی نشاء پیمانہدن آرتیق — ذوقمی جنت
 (زردو کمہ) کربانینہ دردانہدن آرتیق — منظوم اولہ البت
 عقلی کیدہ سرخوش کزہ دیوانہدن آرتیق — آنی کین عورت
 دونه ارنینک باشنہ پروانہدن آرتیق — ایشلر تاپہ صورت
 زلفہ بو دونوم سرماشہ ال شائہدن آرتیق — جاندن چیقہ حسرت
 اوقونہ بوجقلردہ کتبخانہدن آرتیق — احکام شریعت
 تعریفی دوشہ دیلارہ افسانہدن آرتیق — تاروز قیامت
 جمع اولہ اگر بیر یرہ یوز جامع اکبر — جملہ سنہ سرتاج

آنوقت کہ شد حاضر و موجود و مہیا — این رخت دلاوینز
 باید کہ فرستادہ شود زود باینجا — از پیک سبک خیز
 از بہر حصولش بنشین فکر بفرما — کن چارہ تجوینز
 (نعلین) بپا پوش ز آہن بکف اما — در کیر (عصا) نیز
 زیر قدم افکن ہمہ مخلوق سراپا — بانیک و بد آمیز
 میپرس زہر ملت و ہر جنس خصوصاً — از مردم (تبرینز)
 روز حمت امروز مکش از پی فردا — ای (پور) دلاوینز
 نہ غصہ ز پس خور ونہ از پیش غم اصلا — بی پردہ و پرهیز
 تن دہ بقضا باش پیایی پی سودا — منکر بدکر چیز
 تا آنکہ بزایی پسری ای ابو جعفر (۲) — چون دختر سراج

(۱) پور: فارسجہ اوغول دیمکدر

(۲) بو تداقیق اولوناسی نقطہدر بن آلامادم «ممتار»

- ظاهر که منکا طعن و تعرض یتن ایلر — یعنی که فلانی
 شمدن کیرو آرایش اسباب زن ایلر — طور صفهانی
 بو بدعتی (نه لکزی) و نه (شاهسون) ایلر — نه (کرد کولا) نی
 دیرلردی که کفتلرینه پیرهن ایلر — کرباس و کتانی
 او بیله دکلدی کورسن که ندن ایلر — کیم آزدیروب آنی
 سیران (کستان) مکرکه (کن) ایلر — تغییر هوانی
 اوزین که قوجالمش کمی خوی دکشورن ایلر — اوغلان زمانی
 ریشخند ایدوبن داخی نیچون (چوپ درن) ایلر — (حاتمخان آقانی)
 نیلیم دوتارام من غلط آنی دین ایلر — فرمانی خدانی
 بیله بویوروبدر ار ایده عورته زیور — اول خالق الازواج
 (واقف) ار اولان عورته حیران نیجه اولمز — چاق ایتسه دماغین
 حیران که اولور بنده فرمان نیجه اولمز — سوزنک سوله ساغین
 سیومزمی نه سوزدر ولی سوزان نیجه اولمز — پروانه چراغین
 دونمزمی حبابه ایوی ویران نیجه اولمز — یخمازمی اوتاغین
 همدم سیز ایکیت چاک کریبان نیجه اولمز — آچماز یاخه باغین
 آل قانه بویار غرقه طوفان نیجه اولمز — کوز قاروسین آغین
 غنچه دهنین کورسه کریبان نیجه اولمز — خندان دوداغین
 اول خانه خرابنک جگری قان نیجه اولمز — بوش کورسه قوجاغین
 پشکش بیله یولداشنه باش جان نیجه اولمز — آنک که آباغین
 کوتورمش اولا چیکنینه پیغمبر سرور — اول صاحب معراج

- عالم —** ای خواهش ایدن (نیمتنه) پرزیور زینت — قیلدنک بیزه فرمان
 آخر کربک البته بو (نیمتنه) یه نسبت — بیر مهوش دوران
 یعنی که اوله بیله لباسی کین عورت — سر دفتر خوبان
 اکنینه آنک ایله یاراشه ینگی خلعت — کورن اوله حیران
 بیر وقت چیکوب ناز ایله سروسپی قامت — اولانده خرامان
 کیم کورسه دیه کیم نه عجایب نه قیامت — اولوم آنکا قربان
 هر لحظه قدم یره باسانده قویه منت — تاکیم ایده جولان
 ایله که قباغده اوتوره ایله صحبت — واله اوله انسان
 سوزی بتون اوله ایده هر عهدینه بیعت — سیندیرمیه پییمان
 هر اهله ایله کوزلی ایله قسمت — اول قادر سبحان

- باشند ایاغه کیدیکی اکیننه یاراشه — زیبالنه هر دم
 الوان بزئوب ناز ایله شال سارییه باشه — باغلییه بیله هم
 اسباب مطلاسنه کوز باخسه قاماشه — حیران اوله آدم
 هر زینت ایدنده کیره بیر طرز قاماشه — (دیباچ) دن اعظم
 هر بیر کورنی ایله ساله داغیله داشه — مجنون اوله اولدم
 اول لیلی صفت باخمایه بو کوزده کی یاشه — رحم ایتیمیه بیردم
 زلف سیهی کردنه سرماشه دولاشه — زنجیرلنه محکم
 کر اولمسه اوز که سی ایله کیده سواشه — اوندن اوله درهم
 بیر سیل کیمی ایله که کرداب اوله داشه — کوزدق کیده چون نم
 دوشه او زمان چونکه اله کشتی نصرت — طوفان اوله طوفان
 پیدا شود ار (۱) مثل چنین دلبر مهر و — آندم شود احسن
 بازینت و با صورت و باروی سمن بو — محبوب و مزین
 با شوکت و با عزت و با خلعت نیکو — بازیب و معین
 یارب به که قسمت شده این شوخ ملک خو — ظاهر کن ابرمن
 خوش باشد ابر حال کسی که شبی با او — تا صبح دمیدن
 میخوابد ابر بستر پر کشته ز (پرقو) — میباشدو یک تن
 پیدانشود کر بتواین غمزۀ جادو — ای عارف پرفن
 باید بروی بهر حصوولش تو بهر سو — با عجل و دویدن
 میکیر زهر شهر و زهر منزل و هر کو — کر بشنوی ازمن
 مقدور شود بلکه ترا این مه طلعت — از شفقت یزدان
 هر کیمنک الینه دوشه بو وصفده دلبر — ساله بیر اوتاغه
 بر لحظه آننکه اوتوره یعنی بر ابر — قباق قباغه
 آندن دخی دولانوب آننک باشه یکسر — دوروبن ایاغه
 نیجه دولانور هر کیجه تا صبح مقرر — پروانه چراغه
 کو کسینه با سوب ایلیه صدرینه مصدر — آلوب قوجاغه
 هر دم کله شوقه قویه هم اول لبی کوثر — دوداغ دوداغه
 اول آل رخندن آله هم بوسه مکرر — کوك دوشه ینکاغه
 بیردم کوره سن ناز قیلوب اولدی مکدر — یتوشدی دماغه
 طرح ایلیوبن آدمه هم اول بری پیکر — یوز دوته قیراغه
 یالواروبن آنکا اینده سن چوخ کنه منت — تاکیم اوله خندان

(۱) وزن دوز اولمیانده معنی بی یتورمک ایچون کاه بیر حرف آرتیر اراق کاهی اکسیله رلر بوراده اکر (ار) بر (ابر) کبی یازیلمشدر

(عالم) بو سوز ایله ایلدم فهمیمی اظهار -- قیلدم؟ چو حسابی
 بیلسون بو خلیق دیرم من دخی (اشعار) -- هم بيله جوابی
 اول (واقف) نك البته بو سوزدن بنکا زنهار -- دوتماسون عتابی
 آننك سوزینه قارشو دیمکه نه حدیم وار -- آچم بو حجابی
 اودر بو جهانده بلی (هر علمه خبردار) -- (بوخدر دخی بابی)
 من هم بیلورم اوخومیشام درس ایله تکرار -- قرآن و کتابی
 کس (آتا) به سوز قایتاره محشر کونی قهار -- چوخ ویرور عذابی
 بو نکته نی مقبول درر ایلدم اظهار -- هم راه صوابی
 (خان) نك که اگر لطفی اوله بنده به بیر بار -- دلدن آچه بابی
 کنجینه دلدن ساچیلور کوهر حکمت -- مملو اولو هر یان

(ودادی) نك واقفه یازدیغی شو خیانه شعرلرنیک ایکی بندیندن واقفک بیر نیچه
 آروادی اولماسی میدانه چیقیور اگر او شعرلر ظرافت دگل جدی یازیلمشلرسه
 او زمان جدی تدقیق ایتمک ایجاب ایدر بن که جدی حساب ایدیورم. هر حالده
 (واقف) نك ایکی (آروادی) اولماسنی بیر چوق وثیقه لرله معین ایتمشم اونلارک
 برینجی سی (مدینه) ایکنجی سی (قیزخانم) در. (ودادی) دیور.

شیطان که دنیاده آلددر کیمی
 خوش کلور اوکسه دنیانک دمی
 چوق یغمه باشنکا (حور و صنمی)
 غافل اوز که لره کیدر آغلرسن

چون سیومرسن آتی قویونی مالی
 ایستمرسن هرکز بو قالمقالی
 بس ندر یغوبسن (نیچه عیالی)
 دوغمر شاد اولور دوغار آغلرسن

(واقف) نك (مدینه) به خطابا یازدیغی بیر مخمسده ده (حرم) کلمه سی ایشله نیلمشدر که
 بو مطلبه دایر بیر اشاره در. هر حالده بوگون الیمزده محکم دوتارغامز اولما-
 دیغندان او قوجیلاریمزی یا گلتمیاجگر. بوده خیاله که بیلیر که (مدینه) اولندن و
 یا خود بوشاناندان سوگره (واقف) (قیز خانم) ی آلمشدر.
 واقف دیور:

ایمان کتورور چون (حرم) اولماقنه واقف
 سورتر یوزینی قاپونکنک توپراقنه واقف

که زلفین اوپر که دوشر ایاقنه واقف
 هر دم باش اگر قاشلر نکتک طاقنه واقف
 سن سن منکا هم قبله و هم مکه (مدینه)
 (مدینه) ملا پناه (واقف) ایلک و (قیز خانم) ایسه سوک قادینی اولماغی محققدر.
 (قیز خانم) جینلو (دوربندبک) ک قیزیدر که حسن و جمالی ایله اوز وقتینک ائک
 مشهور گوزهلی حساب اولونوردی. اونو ایستیه نلر چوق اولسادا (دوربندبک) همشهریلک
 مناسبته واقفه ویریلمه سنی مصلحت بیلمشدی (واقف) فوق العاده گوزلگه مالک اولان بو
 خانم ایچونده بیر چوق شعرلر سویله مشدر که اولردن بیر نیچه سنی کوز اوگندن
 کیچیردلم.

مربع

اکوبدر قدیمی دلوب باغریمی
 بیر کیپریکی اوخلو قاشی کمانلی
 کوزلری جان آلن جلاد سرمست
 باخیشی حرامی غمزه سی قانلی

بیر نازک کمالو بیر نازک ایشلو
 شیرین کله جه لو (۱) شکر کلیشلو (۲)
 بیر مرجان دوداغلو دردانه دیشلو
 بیر جواهر سوزلو صدف دهانلی

بیر سرخوش کزیشلو کیزلو ایمالو
 بیر کعبه زیارتلو قبله نمالو
 بیر ملک شکیللو حوری سیمالو
 بیر جنت ایشیکلو اعلا مکانلی

بیر دورنا آوازلو بلبل نوالو
 بیر عیسی نفسلو لقمان دوالو
 بیر بنفشه اییلو عنبر هوالو
 بیر تازہ چمنلو ترکستانی

(۱) کله جه جواب دیمکدر هر جای سوزک مرجایی ده کله جه سی اولار

(۲) گلش: سوز گلش

(واقفم) سیومشم بیر شوخ دلبری

کوزلر سرداری خوبلر سروری

آغیزلر تعریفی دیلرلر ازبری

ولایت ایچنده هم (آدلی سانلی) (۱)

منبع

۲

دهاننک صدق در دیشارنک اینجی

صاناسن آغزنک پسته در آقیز

خمار کوزلرینکی سیوندن بری

درده دوشوبدر جانم خسته در آقیز

سراسر اندامنک تازه قار کیمی

زلفنک کردنکده شاهمار کیمی

رنکی بیاض اوزی خرده نار کیمی

قویننکده کی عجب نسته در آقیز

تقاب چکوب مندن یاشونمه ظالم

پریشان اولوبدر منم احوالم

عقل و هوشم منم فکر و خیالم

شوخی کوزده غمزده بسته در آقیز

جمالنک کونش در قمر در یوزنک

شکر در دهاننک شیرین در سوزنک

یاغی در مژگانک جادودر کوزنک

جلاد کیمی غمزده نک قصده در آقیز

(واقفم) من مجنون سن منم لیلم

باقدقجه کوزیمدن تو کرم سیلم

من سنکا مایلم سنده در میلم

دیمه سندن غیری کسده در آقیز

(۱) دوریندیک یک زنکین بیر ملکدار ایدی.

ملکرنک قالان حصه سی (یولاخ) ده ابدیکه سوک زمانلار (حاجی زین العابدین تقی اوف) آلمش ایدی «ممتاز»

(واقف) نهایت (قیزخانم) ی آلیور و طویبی ایچونده شو (مربع) ی انشاد ایدیور.

مربع

دوگون (۱) اولدی بتون خوبلر یغیلدی

کلمدی بیر بیزیم کل بدن کلین

سن کلمدنک دیه یاسه باتمشام

کله کور ای زلفی یا سمن کلین

بیر قدم باس که طوی اوز طوینگذر

طویلر یر اشیغی سنک بوینگذر

(ملا) لر مسکنی سرکوبنگذر

ال چک بو ناز و غمزهدن کلین

(ساز) دو تولوب یوز مین صنم اویناسه

جمع اولوب (روم) و (عجم) اویناسه

کو کده ملک یرده آدم اویناسه

حظم اولمز هرکز او کزدن کلین

کل اوینه النکا (کلاغایی) دوله (۲)

بو یور (شاباش) ویرسون (واقف) تک قوله

حیران قالب دیسونلر کیمنکدر اوله

(ککلک) کیمی سه کوب بو سوزن کلین

تاریخ هجری (۱۲۱۰) ده (آقا محمد شاه قاجار) بو یوک بیر قوه ایله (شوشی

قالا) سنک اوستینه هجوم ایتدی. (۳۳) گون (قالا) حوالی سنده شدتلو صورتده دعوا ایدهن

(آقا محمد شاه) بوتون موجودیتیه (شوشی قالا) سنی مدافعه ایدن (ابراهیم خان

جوانشیر) ی تهدید ایتمک ایچون (عرفی شیرازی) ننگ اشبو بیتینی (اوخ) اؤ اوجونه

باغلا داراق (قالا) ننگ ایچریسنه آتدیردی.

زمنجنیق فلک سنک فتنه میبارد

توابلهانه نمودی میان شیشه حصار (۳)

(۱) دوگون: عقد معنی سنهدر (طوی) ایله قاریشدر یلما مالیدر طوی باشقادو گونده باشقادر «ممتاز»

(۲) اله کلاغایی دولاباراق اویناماق اقسام رقصدندره.

(۳) مولانا عرفی ننگ (۱۸۴) یتدن عبارت اولان مشهور قصیده سنده (من ابلهانه نمودم در آنگینه حصار عباره سی

باز یامشدر «ممتاز»

بو بیتک جوانی (ابراهیم خان جوانشیر) فی الفور (ملا پناه واقف) انشاد ایتدیره رک
ینه (اوخ) واسطه سی ایله آقا محمد شاهک اوردوسنه آتدیردی.

کرنکه دارمن آنست که من میدانم

شیشه را در بغل سنک نکه میدارد

(اوتوز اوچ) گون ایدیلهن بو محاربه نك نهایت موفقیت سیزلکه نتیجه لندیگی گورهن
(آقا محمد شاه) قراباغدن (تفلیس) ه دونرهك انتقامنی بیچاره (تفلیس) اهالی سندن
آلدی (شکسته شیرین)ك او تاریخی فاجعه یی تصویر ایدهن بو منظومه سی هیچ
اولمه یهن ولایموت بیر اثر در.

مربع

ای آقار تاریخلرده کورن وار

چوخ اولوبدر قالمقالی تفلیسنک

نیچه نیچه شاهلار کلوب کیدوبدر

هیچ اولمه مش بیله حالی تفلیسنک

کیمسه قینانماسون (ایراقلی) خانه

قوشون یتوشدی باخدی هر یانه

آدام کورک او لیشلره دایانه

دولمش ایدی داغی دالی تفلیسنک

(قیزیل باش) قوشونی دوکوشین آچدی

نامرد (باشی آچیق) (۱) دالدایه کیچدی

تویخانه سین (والی) توللیوب قاچدی

هر یردن اوزولدی الی تفلیسنک

دوشمن دولدی شهره ایولر چو کیلیر

(کو کچک اوغلان) (کوزل قیز) لر سه چیلیر

قاچماق اولمز مکر کوکه اوچیلیر

حیف اوله یوخ ایدی بالی تفلیسنک

بیر اود ایدی (تفلیس) اوسته تو کدیلر

(قیزیل کومش جواهر) بن چیکدیلر

(۱) باشی آچیق: کرجستانده بیر طائفه آدیر

دامی داشی کنج بوجاگی سو کدیله
قالمادی بیر دانه لعلی تفلیسینک

(اودلادیلار) دکان بازار سرایلار
(آپاردیلار) قماش پارچا درایلار
چیکه چیکدر آوراد کیشی هرایلار
هانی دیرلر (ترمه شالی) تفلیسینک

جان شیریندر هیچ کورونمز کوزه
آغلیه آغلیه یاش سوزه سوزه
(آناسی اوشاغین آتیردی دوزه)
یاندیریدی قلبی حالی تفلیسینک

ارمنی کورجی ننگ (قرق کلیسه) سین
حسابی یوق مالنگ سویلیوم نه سین
ظالم دوشمن چیخار تجاغین (کور) (۱) سین
میدانه تو کولدی مالی تفلیسینک

کشیش (ماهراسه) قاری و قوجه
(قیردیله) اوکه وار کوندوز و کیجه
قان بازاردن آخدی کوچهدن نیجه
نسبت یاغموری سیئلی تفلیسینک

قیزیل کومش (خاچ) لر (اینجولو) کتاب
نماز پره کلرینه هیچ کلمز حساب
خدایاسن ایتدنک نه ایدی یارب
هیچ بیله کلمه مشدی ایلی تفلیسینک

ای (شکسته شیرین) دشمن او کونی
دیردی (تفلیس) کورم مشدی بو کونی
هیچ کسدن کیتمز داغی دو کونی
انتقامین آلور (والی) تفلیسینک

(۱) نوروزنده اولان (گور) کلمه سی تورکجه در اما بوراده دهشتلی معنی سنه ایشله نیلمشدر «ممتاز»

بو تاریخدن بیر ایل گیچمه‌ش تاریخ هجری (۱۲۱۱) ده (آقا محمد شاه) ایکنجی دفعه اولاراق (شوشی قالا) سنی آلماق ایچون غفلتا (آراز) چاینی کیچدی. بو خبری ایشیدن (ابراهیم خان جوانشیره) قاجماقدان اوز گه چاره قالماشدی. چونکه او یچ ایلک مدتده پی در پی اولان محاربه لر نتیجه سنده خلق اکین اگمه‌ش و موجود اولان (بینتی-ارزاق) ی ده تمامیه صرف ایتمش ایدی. قیطلکدن اهالی همیشه لرده کی (پالوط قاقا) لارینی یغوب بیوردی، اودر که (ابراهیم خان) رجال حکومتی ایله برابر عائله سنی ده گوتوره رک (قاین آقا) سی بولونان (همای خان) نك یانینه گیتدی و (جاسار) نك یاقینلغنده اولان (بالاکن) آدنلو برده ساکن اولدی (ملا پناه واقف) ندنسه خان ایله گیده بیلمیوب (کولانی) طایفه سنك ایچینده قالدی و (آقا محمد شاه) ممانعتسز دعواسیز (شوشی قالا) سنه داخل اولاراق (محمد حسن آقا) نك ایوینده اقامت ایتدی. بدخواه لر (واقف) نك گیزلندیگی یری آقا محمد شاهه خبر ویردی لر (ذی الحججه الحرام) آینك (ایگرمی برنجی) گونی گون باتماغا (یاریم ساعت) قالمش (واقف) صوفی اوغلو (علی محمد آقا) (۱) ایله برابر قوللاری باغلو اولاراق (آقا محمد شاه) اوتوران عمارتک قباغنه گتوریلدی. دوتساقلاری گورمه دن (آقا محمد شاه) (علی محمد آقا) نك اولدیر- یلمه سنه (ملا پناه واقف) نك ایسه صباحه قدر ساقلانیلماسنه امر ویردی. بیرنجی سی اولدیر یله ره ک ایکنجی سی ده حبس ایدیلدی. واقفک صباحه ساقلانیلماسنده (آقا محمد شاه) نك (۲) ایکی مقصدی وار ایدی بیر ایسکی دشمنی اولان (واقف) ی اشکنجه ایله اولدیرمک. بیریده شدتو عذابلار تضيیقى ایله (ابراهیم خان جوانشیر) نك گیزلی سرلرینی و (قاین آقا) سنك یانینه (داغستان) نه مقصد ایله گیتدیگنی او گرنمک ایدی که بو گاده بیر قدر وقت لازم ایدی. تصادفا او گیجه یعنی (ذی الحججه الحرام) آینك (۲۱) ده (شنبه) کیجه سی داك ییری یگی ایشیق لاندیغی زمان (آقا محمد شاه) یاتاغنده یاتارکن باشی اوز نوکرلری طرفندن کسیلدی بو خبر شهره یاییلان کبی دوتساقخا- نه ده کی دوتساقلار ایله برابر (واقف) ده آزاد اولوندی. (ملا پناه واقف) بو عبرت آمیز حادثه یی اوز قدیم دوستی بولونان (ملا ولی و دادی) یه آشاغادا کی شعرلر ایله خبر ویر یور.

غزل

ای (ودادی) کردش دوران کجر فتاره باخ (۳)
روز کاره قیل تماشا کاره باخ کرداره باخ

- (۱) (میر یوسف) - علی محمد آقایی (آذربایجان ادبیاتنه بر نظر) آدنلو جفته کباتنده (تورکیه سفیری) آدلاندیر- اراق همده (وزیروف) عائله سنک جدی در دیور. بیز بو آده (سفیر) اولمادیغنی سویله مکه برار نسخه بندسید (میربابا) نك اوغلو (میر یوسف) نك باباسنک ده (وزیر) اولمادیغنی قطعی صورتده رد اید یورز «ممتاز»
- (۲) آقا محمد شاهک لقبی (آختا) در هله جوجوق ایکن نادرشاهک فارداشی اوغلو (عادلشاه) افشار طرفندن آختالاناراق، آلت رجوایتی ده کسيلمش ایدی.
- (۳) بو غزلک بش و آنتجی بیتاری نه (بیرزه) و نه (میرزا یوسف) مجموعه آرینه دوشمه مشدر «ممتاز»

اهل ظلمی نیجه برباد ایلدی بر لحظهده

حکم عادل پادشاه و قادر قهاره باخ

(صبح) سوندی شب که خلقه قبله ایدی بر چراغ

کیجه کی اقبالی کور کوندوزده کی ادباره باخ

(تاج زر) دن تا که آیریلدی (دماغ) پرغرور

پایمال اولدی تپوکلرده (سر) سرداره باخ

من (فقیر)ه امر قیلمشدی (سیاست) ایتمهکه

ساخلایان مظلومی ظالمدن اودم غفاره باخ

قورتاران اندیشه دن (آهنکر) بیچاره نی

دوندن بر آنده (مدمار) ی سن مسماره باخ

عبرت ایت (آقا محمد خان) دن ای کمتر کدا

تا حیانتک وار ایکن نه شاهه نه خونکاره باخ

باش کوتور بو اهل دنیادن آیاق دوتدقجه قاچ

نه قیزه نه اوغوله نه دوسته نه یاره باخ

(واقفا) کوز یوم جهانک باخمه خوب وزشته

یوز چپویر (آل عبایه احمد و مختار)ه باخ

(آقا محمد شاه) ک امیر و سرکرده لری هر بیر بیرو نحو ایله شاهک قیزل کومش

و جواهراتندن اوغورلیوب قاجیر دیلار. بو حادثه دن خبردار اولان (مهر علی بک اوغلو

محمد بک) (۱) جوانشیر آریلان ماللارک بیر قدرینی قایتار اراق اونلار ایله (آقا محمد

شاهک یرده قالان (خزینه جواهرات و تجملاتنه) ده مالک اولدی. ازلدن (خان

لیق عشقنه دوشهن (محمد بک) بسو آندن اعتبارا اوزینی تام معنی سیله مستقل بیر

(حکمدار) حس ایتدی. دیمک قاراباغ (محمد شاه) یوق (محمد بک) حکمران اولدی.

(ملا پناه واقف) ک اکتی دشمنی یاغی سی بولونان بو یگی خان بیچاره واقفک

جانندن باشقا (آرواد) ینه ده گوز دیکمشدی. بویله که واقفک رفیقہ حیاتی بولونان

(قیز خانم)ه ال آلتیندان (ایاچی) گونده ررک بگاگاسون دییه تکلیفده بولونمش

(۱) فریدون بک کوچرینسکی (آذربایجان تاتارلارینک ادبیاتی) آدیله میلادی (۱۹۰۴) تاریخی روسجه یازدیغی

کتابچاسنده محمد بکی (محراب بکوف) دییه قید ایدور بو ایسه دوغرو دکدر صحیحی (مهر علی) زبانزدی

(مهر آلی) در «ممتاز»

و دنیالرجده وار دولتی جواهراتی اولدیغنی ده آیروجه آندیرتمشای. آلتونه جواهراته سوسامش (قیز خانم) ایسه نه قدر (واقف) ساقدرگله بیلمه رم (۱) دییه جواب ویرمشدی. وضع حال بویله ایکن (محمدبک) هر ایکی آرزوسنه بیردن نائل اولماق ایچون بیر حیله آرایبوردی اودرکه گوز بویاماق همده غفلت ایتمه مک ایچون (ملا پناه واقف) ی اوز ایوبنه دعوت ایدهرک دورلو دورلو آندلار ایچمه سیله (واقف) ک (وزیر) اولماسنی خواهش ایتدی. بدبخت (واقف) ایسه مسئله نك کنهنه واقف اولا - اولا (وزیر) اولماغا مجبور اولدی. او ائتاده ایدیکه همیشه شیدا (سیندواج) - ببل کبی سایرایان و بوتون عمرینده هیچ کیمسه نی مدح ایتمه یه تنزل ایتمه یه ن (واقف) حس قبل الوقوع و یاشاشقینتی لیق نتیجه سی اولاراق باشنه گله جک بلایی ساوماق نیتی ایله (محمد بک) آدینه (جلوسیه) مانند غایت سوبوق سونوک و بیر قدرده تملق آمیز اشبو منظومه یی یازدی.

مربع

(بیر جوان تازه) دن کلدی (عرصا) یه

عجایب اوغلاندر (آدی محمد)

ظاهره اوزی تک پاک ایمش اصلی

اوله بیلمز هیچ اولادی محمد

یکی کلوب خطی تر بنفشه تک

قاشی کوزی کوزل صورتی کو کچک

داننده فهمیده قابل و زیرک

صاحب کمال سوز استادی محمد

سرخوش اوتورانده النده سازی

بند ایدیر قوشلری کو کده آ وازی

ینکی یتن ایکیتلرنک شهبازی

صناسن که بر صونادی محمد

(۱) بو نقطه یی (قره باغ نامه) مولفی میرزا آدیگوزل بک بویله یازیور:

«حکایت احوالات بو ملا پناه آخوند مرحوم ابراهیم خانک یاننده صاحب اختیار و مدبر کار ایدی او وقتلرده محمدبک اونکا چوخ حرمت لر ایدردی که اونک تدبیراتی سببه ابراهیم خانه زیاده ناخون اوله و بیر پاره مطلب و مرادینی خاندن بلکه اونک واسطه سی ایله درست ایدوب مقضی المرام اوله اما محمدبک نك دشمنلری چوخ بدی تمام عموزاده لری و خانک اولاد اقربالری و مقربلری هامی اونکا حاسد و معاند ایدیلر او جمله دن ملا پناه نك بیر بخشلی کوزل عورتی وار ایدی که چوق شهرت لو ایدی و محمدبک دخی اونک تعریفن ایشیدوب اونکا علاقه باغلامشدی. عورت جاهله و جوان ایدی آخوند قرجه پیر و ناتوان ایدی و علاوه محمدبک نك رشادت و شجاعتی خوش اندام کمال و فراستی و پادشاه خزانه سی النده اولماقی اونکا زیاده علاقه باغلامشدی عورت محمدبک دیمشدیکه (ملا پناه اولم یوب حال حیاته اولسه من شرعا سنکا گیده بیلیم» قره باغ نامه: فصل ۱۳

(قلم) ده (قلیچ) ده (ساز) ده (صدا) ده

برابری یوخدی دار فناده

مهری محبتی حددن زیاده

کوسترورچوخ اعتقادی محمد

محشر حکایتی مشکل حکایت

یا حضرت رسول ایله عنایت

(واقفم) غلام (شاه ولایت)

ایله منکا بیر امدادی محمد (۱)

واقفك اڭ ياقين دوستلاری حتی همیشه یخشلیق ایلدیگی کیمسه لر بيله ظاهرده (محمدبك جوانشیر) ایله (واقف) اڭ او یوشدیغنی گوررکن گیزلی-گیزلی شیطنته سعایتله باشلادیلار. (محمدبك) طرفندن بیچاره (واقف) ایچون حاضرانماقده اولان فاجعه دلخراشك بیر آن تیز اوینانماسی ایچون گیجه گوندوز چالیشوب چابالادیلار. سعایت ایده نلرڭ اللرینده کی دستاوینر واقفك فوق العاده عاقل، صادق، و سیاسی بیر شخص اولماسی ایدی. اولار (محمدبك) دیوردیلر که گیج تیز (ابراهیم خان) قاراباغا کله جك او زمان (وزیر) گز اولان (واقف) یا سیزی اولدیره جك و یا اینکه دوتوب (ابراهیم خان) ه تسلیم ایده جکدر. یاخشی سی بودر که (واقف) ی فرصت وار ایکن اولدیروب و گوزللكده (ملکه آفاق) اولان آروادینیده آلاسگزر. سعایت ایده نلر ایله (محمدبك) (۲) اڭ فکری بیر چیقدی. اوچ ایلدن بهری جور بجور فلاکتلر و دورلو-دورلو نوع بنوع حادثه لر و فاجعه لرک شاهد محتشمی اولان (واقف) اڭ یاقین رفیق و احبابنی حتی رفیقه حیاتی نی بویله بی وفا و خاین گوررکن اوستی اورتولی اولاراق شو سوڭ شعرینی سویله دی. آرتیق (واقف) هر بیر شیئدن حتی حیاتندن بيله مایوس ایدی.

نخس

من جهان ملکندہ مطلق دوغری حالت کورمدیم

هر نه کوردم اگری کوردم اوز که بابت کورمدیم

آشنالر اختلاطنده صداقت کورمدیم

بیعت و اقرار و ایمان و دیانت کورمدیم

بیوفادن لاجرم تحصیل حاجت کورمدیم

(۱) بو منظومه بی (محمدبك جوانشیر) اڭ اوز ایله یازدیغی بیر بیاضدن گوتوردم «ممتاز»

(۲) ابل آراسنده محمدبك اڭ لقبی (باتمان قلیچ) در «ممتاز»

خواه سلطان خواه درویش و کدا بالا اتفاق
 اوزلرین قیلمش گرفتار غم و درد و فراق
 جیفه دنیا به در هر احتیاج و اشتیاق
 مونجه کیم ایتدیم تماشا سوزلره آسدم قولاق
 کذب و بهتاندن سوایی بر حکایت کورمدیم

خلق عالم بر عجب (۱) دستور دوتمش هر زمان
 هانسی غملو کونکلی کیم سن ایدر اولسن شادمان
 او سنکا البته که بد کولق ایلر بی کمان
 هر کسه هر کس که ایتسه یخشی لق اولور یمان
 بولمدیم بر دوست که آندن بر عداوت کورمدیم

عالم و جاهل مرید و مرشد و شاگرد پیر
 نفس اماره النده سربسر اولمش اسیر
 حقی باطل ایلمشار ایشلنور جرم کبیر
 شیخلر شیداد و عابدلر عبوسا قمطریر
 هیچ کسده حقه لایق بر عبادت کورمدیم

ایلین ویرانه جمشید جمنک ایواننی
 یوله سالمش بیل که بزم عشرتنک چنداننی
 کیم قالوبدر که آنتک غم تو کمیوبدر قاننی
 دونه دونه امتحان ایتدیم فلک دوراننی
 آنده من بر عکسلکدن اوز که عادت کورمدیم

هر کیشی هر شئی که سیودی آنی بهتر ایستدی
 کیمی تخت و کیمی تاج و کیمی افسر ایستدی
 پادشهار دمبدم تسخیر کشور ایستدی
 عشقه ده چوخ کیمسه دوشدی وصل دلبر ایستدی
 هیچ برنده عاقبت بر ذوق و راحت کورمدیم

کون کیمی بر شخصه کونده خیر ویرسن صد هزار
 ذره جه ایتمز ادای شکر نعمت آشکار

(۱) دستور: قانون، قاعده

قالمیوبدر غیرت شرم و حیا ناموس عار
دیدیلر که اعتبار و اعتقاد عالمده وار
آندن اوتری منده چوخ کزدیم نهایت کورمدیم

من اوزیم چوخ کوزه کاری کیمیا کر ایلدیم
سکه لندیردیم غبار تیره نی زر ایلدیم
قاره داشی دوندروب یا قوت احمر ایلدیم
دانه خر مهره نی دره برابر ایلدیم
قدر و قیمت ایستیوب غیر از خسارت کورمدیم

مختصر کیم بیله دنیادن کرک ایتمک حذر
آندن اوتری کیم دکدر اوز یرنده خیر و شر
عالی لر خاک مذلتده دنی لر معتبر
صاحب زرده کرم یوخدر کرم اهلنده زر
ایشله نن ایشلرده احکام و لیاقت کورمدیم

دولت و اقبال و مالنک آخرین کوردیم تمام
حشمت و جاه و جلالنک آخرین کوردیم تمام
زلف و روی و خط و خالنک آخرین کوردیم تمام
(۱) همدم صاحب جمالنک آخرین کوردیم تمام
باشهدک بر حسن و صورت قدو قامت کورمدیم

ای خوش اونلار کیم (محمد مصطفی) نی سیودیلر
اولدیلار عاشق (علی المرتضانی) نی سیودیلر
صدق و اخلاصیده (پنج آل عبا) نی سیودیلر
(چارده معصوم) تک مشکل کشانی سیودیلر
داخی اونلردن کوزل (یخشی جماعت) کورمدیم

(یا امام الجن والانس و شهینشاه امور)
کیتدی دین الدن بو کوندن بیله سن ایله (ظهور)
قویمه کیم شیطان ملعون ایلیه ایمانه زور
شعله حسنکله بخش ایت تازه دن دنیایه نور
کیم شریعت مشعلنده استقامت کورمدیم

(۱) اوزقادینه اشاره در

کوز آ غاردی روز کاریم اولدی کون کوندن سیاه
ایتمدیم صد حیف کیم بر ماه رخساره نگاه
قدر بیلمز همدم ایله (۱) عمریمی ایتدیم تباه
(واقفه) یار بنا اوز لطفنکی ایله پناه
سندن اوز که کیمسه دن لطف و عنایت کورمدیم

ازل کوندن بهری ملا پناه واقفه یوره کنده بویوک بیر کین و عداوت بسلهین (محمد
بک جوانشیر) ارباب غرضک مشورت و مصلحتینی بگندی. اوز فکری ایله مدبرلرینک
فکرینده بیرلک حاصل اولدی. اودر که بیر آن اول لازم اولان تدبیر و اقداماتی
ایتدی. نتیجه ده بیر آخشام چاغی بینوا (واقفی) اوغلو (علی آقا) (۲) ایله برابر
دوتدیروب (جدیر دوزی) دیبله نیره گوندردی. و سوگره اوزیده دالسینجه گیدوب
او آبدۀ ادبیات، اولان بویوک شاعریمزی اوغلو ایله بیر گه قتله یتوردی.
(ابراهیم خان جوانشیر) وزیراسندن (میرزا جمال) مرحومک بویوک اوغلو بولونان
(رضاقلی بک) تاریخ هجری (۱۲۸۲) ده زاقاقازیا شیخ الاسلامی (آخوند ملا احمد
سالیانی) یه (واقف) باره سنده یازدیغی مکتوبنک سوگنده بو سطرلری یازیور
که عینا بورایه کوچر بورم: «هر چند آخوند مرحوم او ظالمیره یلوارور که منی
اولدورون اما بو بی نوا ناکامی اولدورمیون کورور علاج یوخدر توقع ایدور که
اول منی اولدورون باری بونون اولومنی کورمیوم اوبی رحملر باخموویوب اول
(علی آقانی اولدورورلر و سوره آخوند مرحومی اولدوروب همان یرده اوز اوغلو
ایله دفن ایدورلر بیله که شمعی مدفون اولان یرده کبندی واردر همان کیجه
(محمد بیک) آخوندون (ایوینی غارت) ایدوب عورتینی اوز ایوینه آ پاروب آلور»
(واقف) قاراباغده (جدیر) دوزی دیبله ن یرده (میرفصیح) مقبره سنک یاقینلغنده
مدفوندر. تاریخ قتلی حالابنکا درست معلوم دگلدر. بو فاجعه نک (آقا محمد شاه
قاجار) کتلتدن ایکی آی کیچمش اویناندیغنی نظره آلساق اوحالده (صفر) آینک
آخولرینده تاریخ (هجری بیک ایکی یوز اون ایکی) ده واقع اولموش اولیور.
بو مختصر ترجمۀ حالی قارالارکن بیر چوق اوراق و ال یازیاری استولمک
اوزرینده دگل ایدی. اودر که (واقف) ک حیات ادبیه سندن بحث ایتمیه ره ک اومسئله دن
هله لک وارگیچدیم، الیمده ترتیب ایتمگده اولدوغیم (واقف دیوان) ینی یاقین
زمانده طبع ایدرکن مفضل ترجمۀ حالی ایله برابر حیات ادبیه سندنده بیلدیگم قدر
معلومات ویره جگم. عربجه فارسجه درین بیر معلومات و فوق العاده بیر استعداد

(۱) قادیینه اشاره در

(۲) نسخه: قاسم آغا

مالك اولان بونادرسیما (وزیر) اولدیغی حالده ینه ائيله خلقه یاناشمش و شعرلر-
ینی ده تماميله اوز دوغما لهجه مزده سویله مشدر. (جوانشیر) سرایی (واقف) ی دگل بر
عکس (واقف) سرایی نېمسه مش و دیلمزده ادبیات مزده پک بویوک خدمت لر کوسته-
ر مشدر. (لسان رسمی) سی فارسجه اولان (ابراهیم خان جوانشیر) خانلغ نک (رسمی
دیلی) ایله دائما مبارزده بولوناراق او دیله و او ادبیاته اوز عصر نده فایق گلن
بویوک (واقف) ک شعرلری او قدر روان ساده و او قدر شیرین در که انسان او قوم اقله
دویمیور. بوتون کتابی بېردن گوتوروب باشنه چکمک و ایچمک ایستیور. (واقف)
تام معنی سیله ائیل شاعری اولاراق ه-مده (مجدد) در. بو مناسبته ده نظر مزده
(واقف) ک غایت بویوک دگری واردر (محمد بک جوانشیر) طرفندن (ایوی تاراج)
ایدیله رکن (دیوانی و یاخود دیوانلاری) آ راده ایتوب باتان بو (نادره عصر) ک
بیلدیگمه گوره الده اولان شعرلری اوچ دفعه طبع و نشر ایدیلیم-شدر.
برنجی یول بوگوزل ایشه اقدامات ایدن (میرزا یوسف نرسسوف قره باغی)
ایکنجی دفعه (آدولف پیتر وویچ بیرژه) او چونجی کره ایسه (هاشم بک وزیروف) در.
(هاشم بک) نشر ایتدیگی مجموعه ن ک تاریخ ادبیات مز ایچون هیچ بر اهمیتی یوقدر
چونکه او مجموعه باشدان باشا (میرزا یوسف) و (بیرژه) مجموعه لر نیک قوپیه-
سی و صورتی در. هاشم بک او مجموعه یه اوز سعی ایله بیرجه یتیم بیتده اولسون
تایوب علاوه ایدن بیلیمه مشدر. هله مجموعه ده (میرزا یوسف) ایله (بیرژه) آدلار نیک
چیکیلیمه سی تصحیحی قابل اولمایان خطا لردن در. قارالادیغم بو سطر لر ایسه واقف ک
ترجمه حالنده (میرزا یوسف) و (بیرژه) مجموعه لر ندن آلینما پارچالار استئنا
اولماق شرط یله بیک مشقت و اذیت لر له توپلانیمش شعر لر در که بو گونه کبی هیچ
بیر یرده طبع و نشر اولمادیغی کبی (میرزا یوسف) و (بیرژه) مجموعه لر ینده ده
باسیلما مشدر. بونلری بولاراق میدانا چیقارماق خوش بختلگی بگا میسر و نصیب
اولمشدر که بندن اوتری پک بویوک سعادت در.

سلمان ممتاز

باکو: ۱۴ آوریل ۱۹۲۵

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

واقفك

غير مطبوع اشعاری

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

التقدم لل...

۵۲۱

مربع

کوزللكده ذوق و صفا دیرلر (۱)
 فربه کل اندامده آغ بدنده در
 کونکل آسایشی جان راحتی
 کلکز زرخدانده ترذقنده در

اول کوزللكده کر کدر چاغلوک
 آندن صونکره اوله سادلک آغلوک
 نه آغزنده یاشمق یوزنده یاغلوک (۲)
 چیرکین لک یوزینی بوروینده در (۳)

کوزل اولان کسنک خوش اولور خوبی
 کزلمز جمالی قامتی بویی
 کورنده (واقف) تک خوش گفتکوبی
 محبت ایلر که بو کوینده در (۴)

(۱) بو مربعک بیر بندی اکسیکدر (ممتاز)

(۲) یایلق یاغلوک مخففیدر

(۳) شاعر آچقلیق طرفداریدر

(۴) کوینده: آذربایجان اعظم ادبسندن (خواجه عبدالقادر) ک تخاصیدر «ممتاز»

منبع

ایکی کوزلدی بر برندن نو جوان
 بری کلدی بر کلکز ینکقلو
 بری ترسینه لو آینه انداملو
 بری نار ممه لو شیرین بو خاقلو

بری سراسر آغ سیاه تللی
 بری بوغدایی ایدی اما شکلی
 بری خوش قیلقلی ملک مشلی
 بری سرو بویلو شمشاد بوداقلو

بری لاجین کوزلی ترلان غمزه لی
 بری قرغی باشلی صونا جلوه لی
 بری طوطی دیلو شیرین کلمه لی
 بری قند آغزلو نبات دوداقلو

آخر جانه یتورورسوز (واقفی)

آغلیوبن کوتورورسوز (واقفی)

بر کون اولور ایتورورسوز (واقفی)

اول قدر (۱) کورسوز الی چراقلو

(۱) گزملک: آخارماق معنی سنه در «ممتاز»

مربع

بر بولوک یاشیل باش صونالر کیمی
 یغیلوب کلوبدر (قازاقه) قیزلر (۱)
 آینه قباغنده قارا قاش اوجین
 ایندیروب کتورمش قولاقه قیزلر

هر برینده مینا کردن نازک بیل
 سیزه قربان تمام اولکه تمام ایل
 کلاب ایله صیقلمش قارا تیل
 خوب یراشمش بیاض بوخاقه قیزلر

غمزه کمان مژگان خدنک کوز آله
 یوز قان اولور اکری باخسان هلاله
 سوزلری قند آغزلری پیاله
 شکر ازمش دیله دوداقه قیزلر

ای آقالر نیجه ستم ایتدیلم
 (واقف) نک جانینی چوق اینجیتدیلم
 کنه دوروب قطارلاشوب کیتدیلم
 سوزلرین قویدیلر قراقه قیزلر

(۱) بو شعر (قزاق) شهرینده سویله نیامشد

مربع

او کونمسون کیمسه کوزلم دیکین
 آیری طور اولور حالی کوزلنک
 کونش یوزلو شیرین سوزلو خوش قیلیق
 لبلریندن آخار بالی کوزلنک

قاشی تایی تایی کرک قباغی نازک
 آغزی بورنی دیلی دوداغی نازک
 بالديرلری یوغون آياغی نازک
 وار اندامی دولو اولی کوزلنک

ینکاغی کل زلفی یا سمن کرک
 ممهسی دیک آغ سیندهسی کن کرک
 حالدن خبر ویرن درد بیلن کرک
 هیچ اولمیه مکر و آلی (۱) کوزلنک

یومرو اوله بوخاغی کن اولا یوزی
 چوخ دردمند اوله درد بیلن اوزی
 کونده سرمه لنه مستانه کوزی
 الی اوله آل حنالی کوزلنک

کوزل کرک ال کوتوره جفادن
 هر دم لذت کوره ذوق و صفادن
 (واقفم) قاجیرام من بیوفادن
 قربانییم بر وفالی کوزلنک

(۱) آل: تورکجه حيله، خده ديمکدر

مربع

بر خلوت یر اوله اغیار اولمیه
 آنده ایدک صحبت ایکیمز بیله
 ال اله دوتوشوب دیوب کولوشک
 دوتاق بر خوش الفت ایکیمز بیله

قول بویون اوتوراق سورتک یوز یوزه
 باخاق بر بریمزه کوز سوزه سوزه
 گاه قوجاقلاشوب کوکز (۱) کوکزه
 لبدن لذت آلاق ایکیمز بیله

سرمه لنوب آله کوزلر شوخ اولسون
 قاراکیپرک اوجی الماس اوخ اولسون
 سک رقیبار آراقدن یوخ اولسون
 کزک بر فراغت ایکیمز بیله

دوینجه ذوق ایدک ناز و غمزه دن
 اندیشه چکمیک هیچ بر کیسه دن
 هر کیجه لر شیرین شیرین صبحه دن
 ایدک بر حکایت ایکیمز بیله

واقف یاردن ایشیت کلن جوابی
 آچاق یوزدن کوزدن تمام نقابی
 گاه گاه ایچوب سرخوش اولاق شرابی
 کونده سورک وحدت ایکیمز بیله

(۱) کوکز: گوکس، سینه، دوش، دیمگدر

منبع

ای مرال باخیشلو صونا صیقلمو
 نه کوزلدر سنده اوقاره تیللر
 کمند کیمی تو کولوبدر کردنه
 دونوبدر سراسر شهره تیللر

شانه صیقل ویروب عجب تر دوشوب
 هورولوب قد ایلن برابر دوشوب
 صانه سن ملکدن بال ویر دوشوب
 دوزولوب دالکنده قطاره تیللر

بنفشه دن تازه سنبلدن کوزل
 اوتوب اوجی دوشوب او بیلدن کوزل
 هیچ تیل کورممشم بو تیلدن کوزل
 اولمیوبدر بيله آشکاره تیللر

سنگا حیران اولوب خلقنک چوخوسی
 کورنلرک کسیلوبدر یوخوسی
 مشک و عنبر کیمی کلور قوخوسی
 دونوب چین دن کن عطاره تیللر

زلفلرینکی چین چین قویوب یوزه سن
 ساللان سرخوش سیرانه چینخ دوزه سن
 سن کر کدر (واقف) ایلن کزه سن
 کورونمیه هر کز اغیاره تیللر

منبع

بر یوزی کل رنگی لاله زلفی تر
سیره چیخوب دریر تازه بنفشه
دسته دسته سانجوب بوخاق یانینه
براشوبدر اول شهبازه بنفشه

جسمی مرمر قیوریم تیللری قاره
اونی کورن اولور مجنون آواره
هوروب ساچارینی سالوب قطاره
دوزوب تیلله هم قوتازه بنفشه

یاشی اون سکره ینکیجه یتمش
کوزل لکده تمام خاقلی مات ایتمش
کشته چیخوب یارکلدیکین ایشیتمش
داغه سالوب بر آوازه بنفشه

کوکسین آچوب آغ قوللرین چیرمه سین
ایله کزسین اونی رقیب کورمه سین
اغیار ایله چیخوب سیره درمه سین
لایق اولماز آنکلامازه بنفشه

سن ساللانوب قباقدن کیدنده
دلده توان قالماز طاقت بدنده
(واقف) زلفلرینکی تعریف ایدنده
کرکدرکه اول یازه بنفشه

منبع

چو خدن ایدی یاد اولمشدیق یار ایلن
 کوروب اما دانشمادیق آیریلدیق
 قالدی جانده کیزلو کیزلو دردیمنز
 ایکی کلمه دانشمادیق آیریلدیق

غریب غریب دوردیق بیکانه لر تک
 سرین سرین دوردیق دیوانه لر تک
 دولانوب باشنه پروانه لر تک
 عشق اودینه یاناشمادیق آیریلدیق

بر آراده یاریم ساعت قالمادیق
 محبت آتشین جانه سالمادیق
 یلواروبن کوسن کونکل آلمادیق
 ایله کیتدی باریشمادیق آیریلدیق

اول اول آشنالغی ترک ایتدک
 اوصانمادیق خیل جکر بر کیتدیک
 آراقدن کونکل قوشین اور کیتدیک
 بر بریله قونوشمادیق آیریلدیق

(واقف) سیودی بر اقرارسینز بیوفا
 باده کیتدی تمام چکدیک جفا
 کوروشوبن ایلمدیک خوش صفا
 کیچن حالی سوروشمادیق آیریلدیق

منبع

بدنتک سراسر گل خرمی در
 قامتک کوزلدر کوزل سودیکیم
 هیچنه ایسته منم ایکی دنیاده
 سن سن منم آخر ازل سیودیکیم

قول ویرمشم بو جانمی جانکا
 هارده اولسه م کونکوم کلور یانکا
 نه قدر سویله سم سنک شانکا
 یراشور (مخمس غزل) سیودیکیم

ایراق دورمه مندن جدایی کزمه
 سیورسن ای نازلوم خدایی کزمه
 اکری اوتوروب بیده کنایی کزمه
 کل ایندی منمن دوزل سیودیکیم

آهمی کوکاره هر سحر چکدیم
 کم چکمدیم اما معتبر چکدیم
 قوینکده نار دردین اولقدر چکدیم
 اولدی رنکیم آخر کزل (۱) سیودیکیم

خمار کوزلرینکی اویاق قویماسانک
 یخیلان کونکلمه دایاق قویماسانک
 درمان ایلمکه آیاق قویماسانک
 شکسته (واقف) دن اوز ال سیودیکیم

(۱) کزل-نار قابوغنه دیرار

مربع

او شوخ غمزه لرنك خنجر کپریکنك
 کونده اولور یوز مین قان قباغنده
 خمار خمار باخان آله کوز لرنك
 کر کدر ویرهسن جان قباغنده

قاشنك قباغنده صیقللی برچك
 سایه سالمش یوزه شعله مبارك
 اما ایکی دسته تر بنفشه تك
 قویمش آل ینکاغنك یان قباغنده

زلفنكدن قوخوشور كل وریحانلر
 قوربان هر تیلنكا یوزمین جوانلر
 پیشوازنكا کلهر حور و غلمانلر
 ملکار دورمشلر سان قباغنده

(واقف) قربان زرخداننك چاهنه
 شیرین کولوشنه خوش نگاهنه
 قول اولهسن بیله خوبلر شاهنه
 دورهسن هر آخشامدان (۱) قباغنده

(۱) دان تورکجه سحر دیمکدر دان یلدیزی، دان یری، داگله، دان آتارکن

مربع

بر اندامی نسرین دوداغی غنچه
 بر قامتی طوی یاره عاشقم
 اولسه یوز مین کل کیرمز عینمه
 من آنجق برکعداره عاشقم

کیجه لر صبحه دن ایلم ناله
 هر کز دوشمز کونکوم اوز که خیاله
 بر کردنی مینا آغزی پیاله
 بر لهجه سی شیرین کاره عاشقم

بر بوخاغی ترنج سینه سی میدان
 بر سوزی جواهر مرواری دندان
 بر مرال باخیشلو کپیریکی پیکان
 بر قاشلری ذوالفقاره عاشقم

بر کولنده ایلریندن بال آخان
 بر بزئوب سرخوش طاوس تک چیخان
 بر نقاب آلتندن کنایی باخان
 بر عجایب خوش دلداره عاشقم

(واقفم) بدنن جانم داغیلور
 مجنون کیمی خانمانم داغیلور
 کورمینده دین ایمانم داغیلور
 کیجه کوندوز من دیداره عاشقم

منبع

سراسر بر یره یغیلسه خوبلر
 سننک بر توکنکا تای اوله بیلمز
 کونش تکی شعله ویرور جمالنک
 بیله کوزل لکده آی اوله بیلمز

هیچ کوزلی سن تک شوخ کورمشم
 نه فایده حسنکی چوخ کورمشم
 اوزون کپریکنک تک اوخ کورمشم
 قاشلرنک طرزنده پای اوله بیلمز

حسرتنکدن بخریم قان ایلن دولوب
 هیوا تک رنگیم سارالوب سولوب
 کوزللك که سنکا حقدن بخش اولوب
 هیچ کیمسه یه بیله پای اوله بیلمز

قدنک شمشاد آغ بدنک سمن تک
 ینکاغنک لاله دن زیاده کو کچک
 استاد سنی چکوب مانند ملک
 بوندن آرتیق حق و سای اوله بیلمز

(واقفم) من سنکا حیران اولمشم
 قاشلرنک یاینه قران اولمشم
 دردینکدن کوزلری کریان اولمشم
 قانلو یاشم کیمی چای اوله بیلمز

مربع

نه کوزل سرمه دن جلاء کوتوردی
 دوندی بر آفت جازه کوزلرنک
 عقلم آلدی مندن دین و ایمانی؟
 سنک بیله بو مستانه کوزلرنک

غمزه تیغین چکدی چالدی جانمی
 بر جلاده دوندی آلدی جانمی
 یانار یانار اودلره سالدی جانمی
 قویدی منی بانه یانه کوزلرنک

آلا کوزلر خمارلنور سوزولور
 هر قیه باخانده جانم اوزولور
 مژگانلرنک سینهم اوسته دوزولور
 میل ایدنده بو مکانه کوزلرنک

حسنک کله بنکرر بوینک مینایه
 جانم قربان اولسون بیله صونایه
 کیمیریکنک خدنکین اوردی سینایه
 بفریم ایتدی شانه شانه کوزلرنک

خیالک کونکلمده کوزومده کزر
 خمار خمار باخار جانمی اوزر
 شکسته (واقف) دن کسمه سون نظر
 رحم ایلسون من مهمانه کوزلرنک

منبع

ای کیپرینکی خنجر قاشی ذوالفقار
 نیشون مندن خیالنکی کسوبسن
 قویمزسن باخماقه خط و حالنکا
 تماشای جمالنکی کسوبسن

سک رقیبنک فرینه اویوبسن
 نیلمشم مندن نه تیز دویوبسن
 نیچه کوندر منی سوسینر قویوبسن
 شیرین لبدن زالنکی کسوبسن

یاشوروبن تمام دوروبسن کنده
 زلفی یشماق آلتنده ساچی کردنده
 کورونمز بر یرنک سالوبسن بنده
 بو قالنکی او قالنکی کسوبسن

بو بویده قامتده شو کتده شانده
 سن تک کوزل یوخدر جمله جهانده
 سراسر بغیریمی کیچن زمانده
 کوستروبسن هلالنکی کسوبسن

مکر عاشقنکنک غمین یمزسن
 بو جوورو جفادن سن اینجیمزسن
 خسته، (واقف) حالنک نه در دیمزسن
 جوابنکی سوالنکی کسوبسن

سبع

منی غرق ایلدنک غم دریاسنه
ای چشمی خماریم نیشون آغلادنک
ای کوزیم نه دکوبدر کو کرک (۱) کونکلنکا
شیرین کفتاریم نیشون آغلادنک

کردنده زلفی تر سنبل کیمی
صونادن دوزلمش قارا تیل کیمی
سن کرک کوله سن قیزل کل کیمی
ای لاله رخساریم نیشون آغلادنک

اولمیه سن منی بی اقرار ساندنک
ظرافت ایلدیم آنکا ایناندنک
نه دکدی کونکلنکا مندن یایاندنک
دیشاری مرواریم نیشون آغلادنک

بغیریم باشین شان شان ایلدنک دلدنک
دونم باشنکا پریم آز آغله اولدنک
دیردنک کولوردنک بیله دکلدنک
منم جادوکاریم نیشون آغلادنک

هر کس کورن دمه اوز سر داشنی
مکر توکر قباقینی قاشنی
اوده یاخدنک جکریمنک باشنی
(واقف) دیر دلداریم نیشون آغلادنک

(۱) کو کرک نازک معنی - نه در

مربع

خوبلرنك یاسمن قوخولو زلفی
داخی منده دین و ایمان قویمدی
مستانه کوزلری خمار باخیشی
آپاردی عقلمی آمان قویمدی

واله اولمه سیدیم ینکاغه خاله
البتہ یتردیم عقله کماله
دوندرمزدیم الف قدیمی داله
نیلیم بر قاشی کمان قویمدی

اختلاطم دوشدی بر اغیار ایلن
کیجه کوندوز کردیم آه وزار ایلن
یخشی بر اولمشدی کونکل یار ایلن
دوشدی آرالغیه یمان قویمدی

دویدیلر بغریمنک شان اولدیغینی
یانر اود ایچنده جان اولدیغینی
کیم بیلیردی کونکلمنک قان اولدیغینی
بیله کوزلریمدن دامان قویمدی

(واقف) مکر باشدن کم یورک ایدی
بیله ها دکلدی او بر (بک) ایدی
جانان بو کون بزه کله جک ایدی
اونی کنه رقیب کمان قویمدی

سبع

سرو بویلوم بر چیخ کوروم بوینکی
 آندن قربان ایدیم جانی من سنکا
 قاشلریکنک طاقی قبله کاهمدر
 فدا قیلوم دین ایمانی من سنکا

آدم کرک کورسون حقی آراده
 هانی سننک کیمی بر پری زاده
 ملکنده سنی بیلام زیاده
 تای ایتمنم هیچ انسانی من سنکا

باخمق ایلن دویمق اولمز یوزینکن
 دانشنده شیرین شیرین سوزینکن
 آننک ایچون کوز کسمنم کوزینکن
 مشتاقم ای شکر کانی من سنکا

قاشه کوزه سرمه نه کوزل چکدنک
 جلوه لنوب زلفه هم صیقل چکدنک
 سن نه ایچون آخر مندن ال چکدنک
 ایلمزدیم بو کمانی من سنکا

کوزل سن تک بیله شوخ و شن کرک
 همدمیده هم اوزنیه تن کرک
 سنکا (واقف) کیمی درد بیلن کرک
 لایق کورمن هر نادانی من سنکا

مربع

ای ملایک خوبلو طوبی بویلو یار
 کوی نکدر جنت رضوانم منم
 حوری غلمان اولسه کیرمز کوزیمه
 سن سن جاندن عزیز جاانم منم

پریم صنوبریم کلبرک تریم
 کوهریم یاقویم لعل و احمریم
 حکایتم فکریم ذکریم ازیریم
 خیالمده شیرین نهانم منم

خورشید رخساریم قمر جبینم
 بهاریم گلزاریم خلدبریم
 یاریم غمکساریم خوش نازنینم
 کوزلم کوکچکم جوانم منم

وحدتم خوش کونم صحبتیم دمیم
 فغفوریم قیصریم جمیشدیم جمیم
 خسرویم خاقانم شاه اعظمیم
 پادشاهم هم اعلا سلطانم منم

ذوقیم صفام سیریم باغم چمنم
 سوسنم سنبلیم لعلم سمنم
 خطا و ختنم چینم یمنم
 هندوستانم روم ایرانم منم

سوزیم اختلاطم هر قال و قیلیم

مطلبیم مرادیم خاطریم میلم

شکریم شیرینم کنشاهم لیلیم

زلیخام یوسف کنعانم منم

حبل المتین زلفنک کعبه یوزینکدر

محراییم منبریم قاشنک کوزینکدر

(واقضم) ای صنم سنیک سوزینکدر

کیجه کوندوز وردوزبانم منم

منبع

بدنتکی کل یرادن اللهی
 عطریبکی سراسر عنبر ایلدی
 کوزل لکده سنکا کیم وار تای اوله
 حسکا ملکری چاکر ایلدی

صورتکی چکدی اول کونکه نقاش
 جمالنکی قیلدی هر کوزلدن باش
 آلنکا قویدی بر مقوس قاش
 قاره کیپرینکی خنجر ایلدی

ساجنکی دوندردی مشکین کمنده
 اوجین حلقه قویدی سیمین ذقنده
 لبارنک دادینی بنکرتدی قنده
 دهاونکی شهد و شکر ایلدی

خلق ایلدی سنی کل دسته سی تک
 پربردن اعلا ملکدن کوکچک
 کلشنده تاپولمز سن کیمی چیچک
 اول سمن سینهنکی مرمر ایلدی

ای کوزلدر شاهی کرم ایت بنکا
 باخمه کلن یارینکدن هر کز سن ینکا
 شکر ایله خدایه (واقفی) سنکا
 قاپونکده غلام کمتر ایلدی

منبع

چوخ زماندر یارنك مشتاقنده ایم
نه اولیدی بر بورایه کلیدی
چکلیدی کونکومی کنج ظلمتدن
دوندردیدی یوزین آیه کلیدی

کورمیه کورمیه کاعذاریمی
بلبل تک آرتیردیم آه و زاریمی
طیبیم اولوبن بو آزاریمی
یتوریدی بر دوایه کلیدی

آغلابوب ایلرم کونده شیوننی
یغارام باشمه دوستی دشمنی
اوها بیللم کمز کورمکه منی
باری کندن تماشایه کلیدی

جمع اولسه یاننده یوز مین صنملم
داغیللمز کونکلمدن فکر و الملم
ایاغه سالوبدر (واقفی) غملم
باش چکلیدی بینوایه کلیدی

منبع: ... (فهرست منابع و توضیحات)

منبع

دردنك منى هيوالره دوندردى
 ای ساچلری قاره جسمی آغ کلین
 تا که کوردیم جمالکنک شعله سین
 اریدی بغریمده تمام یاغ کلین (۱)

سنک حسرتکی ولایت چکیر
 غمزه نک یایی د کیر ملالت چکیر
 جمالکندن ملک خجالت چکیر
 حسنک ایلر آیه کونه لاغ کلین

نه اولار یوزینکنن نقاب آله سن
 بر لحظه حاله نظر ساله سن
 سحر دن آچیلمش تازه لاله سن
 سننک سیرانکاهنک اولور داغ کلین

قدنک تک نه عرعر نه شمشاد اولار
 آنی کورجک غمدن جان آزاد اولار
 منم کونکوم سننک ایلن شاد اولار
 سن ایلرسن دماغمی چاغ کلین

بالردن سنی ساخلاسون خدا
 سن تک کوزل ایلدن اولماسون جدا
 خسته (واقف) اولسون باشنکا فدا
 تکی اولسون سنک جاننک ساغ کلین

(۱) بو شعرده (قیز خانم خانم) ه سویله نیلمشدر (قیز خانم خانم) ک آدیله آدلانان قاوروغ ایمدیده وار و بو
 گونده موجوددر. بو قاوروغ [گیرس] آ دنلوموضعه، یرده واقعدر. اسکى (گرناسیه) آ دینک محققى اولان (گیرس)
 ایسه (شوشی قالا) سندن تخمینا ایگرمی ویرست کنارده دره بو قاوروغدان باشقا (قارباغ) اطرافنده بنه بعضی (قاوروغلار)
 وارد که اگ مشهور و معروفلاری ایسه شاهلیق قاوروغی، خانایق قاوروغی، (ملا پناه قاوروغ) لاریدر (ملا پناه) ایسه (قیز
 خانم خانم) گ اری اولدیغنی یوقاریده سویله مشدیک «ممتاز»

منبع

بو یونک صراحی در بدنک بلور
 کردنک چکلمش مینادن پری
 سن ها بر صوناسن جدا دوشوبسن
 بر بولوک یاشیل باش صونادن پری

اختلاطنک شیرین سوزنک مزه‌لی
 شکر کولیشنکدن جانلر توره‌لی
 ایملر یر اشیقی اولکه کوزه‌لی
 نه کوزل دوغوبسن آنادن پری

یوز یانینه تو کولوبدر تیل نازک
 سیننه میدان ساچ پریشان بیل نازک
 آغز نازک دوداق نازک دیل نازک
 آغ اللرنک الوان حنادن پری

آوچیسى اولمشم سن تک مرالنک
 خیالمدن چیخمز هر کز خیالنک
 (انکک) ی (کیرشان) ی نیلر جمالنک
 سن ایله کوزل سن بنادن پری

کونش تکی هر چیخانده سحردن
 آلورسن (واقفنک) عقلنی سردن
 دعا چنکام سالمه منی نظردن
 اکسیک اولمیه سن فنادن پری

منبع

ای یوزی کل قدی طوبی صافیه
 حسرتنکدن من شیدایه دونمشم
 قاشارنک اکر یسین یاد ایلدی کجه
 قدیم اکیلو بدر یایه دونمشم

سوزنک هیچ آیریلمز منم سوزیمدن
 اودلره یانمشم اوزیم اوزیمدن
 اولقدر یاش تو کدیم ایکی کوزیمدن
 دریا تک آخوبن چایه دونمشم

سن کوزل سن کشت ایدیر سن باغ ایلن
 آغ که او خشار سن ال ایاغ ایلن
 کونش جمال لوسن کل ینکاغ ایلن
 من اینچه لوب ینکی آیه دونمشم

کوزنک شو خدر سننک بنکرر جلاده
 منی ترک ایلوب اویمه کل یاده
 سن منم اول سن فنا دنیا ده
 ایله بیلم پادشایه دونمشم

لهجه نک کوزل بر عجایب لهجه در
 ایشنک تمام شیوه ناز و غمزه در
 من (واقفم) کوینک منکا کعبه در
 شکر لله مصلا یه دونمشم

مربع

ساجنك زنجیرینه کونكل باغلام
 مجنون کیمی دوشدیم داغه فاطمه
 نیشون منی کورجك سرخوش اولورسن
 بر باخمرسن صوله ساغه فاطمه

اوزنك پری خلق و خونك فرشته
 هارده اولسن اوره دونر بهشته
 سن کر کدر کونده چیخه سن کشته
 کل دوزه سن تر بوخاغه فاطمه

هاچانه دك جانمی اودلره یاخیم
 هر طرفه داشقین چایلر تك آخیم
 چوخ مشتاقم آج یوزینکی قوی یاخیم
 عنبر زلفه کل ینکاغه فاطمه

لایق دکل سنکا ناکس بی غم
 آدم کرک اوله آدمه همدم
 جانم چیخر سنی کورمسم بر دم
 کیتمه مندن سن اوزاغه فاطمه

(واقف) سنی سیودی خوبلار ایچینده
 بر تازه غنچه سن کلزار ایچینده
 سوز دانشمق اولمز اغیار ایچنده
 کل چکیلک بر قراغه فاطمه

مربع

ای ینکاغی لاله کیمی آل کوزل
 قاره زلفنک زرخدانه یراشمش
 کل بدنتک کومش اندامنک تازه
 بیاض ممه کریبانه یراشمش

سوز یوخ دانشنده شیرین سوزنکا
 نرکس قربان اولسون خمار کوزنکا
 بوخاغنکا کردنکا یوزنکا
 خرده خالدر دانه دانه یراشمش

کورممشدیم سن تک کوزل کیمسنه
 تا که کوردیم حیران اولدیم من سنه
 ساچنک قوجاق ایلمن دوشوب کردنه
 اوجی نه خوش اول میانه یراشمش

آغ بدنتک تخت سلیمان کیمی
 ساللانیرسن سلطان کیمی خان کیمی
 پریشان تیل سنکا یراشان کیمی
 نه ملکه نه انسانه یراشمش

بیله کیتمز دوران آخر ازلدن
 بیزیم ایلمن آرایغی دوزلدن
 (واقف) بوننک اوزی چونکه کوزلدن
 هر نه کیمش نوجوانه یراشمش

مربع

صیقللنوب صیقللنوب قاره زلف
 نه کوزل دوشوبدر یوزه فاطمه
 جان آلیرسن کنه بو نه سرمه در
 چکوب سن اول خمار کوزه (فاطمه)

من مایلم سننک زرخداننکا
 حلقه حلقه زلف پریشاننکا
 جواهر لر خرج ایدردیم شاننکا
 مشتاق کر اولیدنک (سوزه) فاطمه

چین ملکنه ویر من ساجیکنک دنکین
 آت جانمه کیپر یکرنک خدنکین
 تا که کوردیم ینکا غنکک آل رنکین
 دوشمشم بر اوده کوزه فاطمه

یای کیمی نه کوزل چکوبسن قاشی
 آنکا سوز یوخ هر نه دیم یراشی
 سنکا پیشکش ایتمنمی جان باشی
 نیشون بر کلنرسن نزه فاطمه

عشقنک آ تشیدر منی اریدن
 جان اوزولدی باخه باخه کریدن
 دونمشم (ملک) دن تمام (پری) ن
 (واقفم) سیومشم تره (فاطمه)

مربع

بر صنمنك سينه‌سنه مشتاقم
 چوخ چكيرم آه و زاری شماه
 من ها قالدیم حسرت الم يتشمز
 سن كیت کور جانانی باری شماه

مطایبی در بر نورسته کونکلمنك
 اولمدی درماني خسته کونکلمنك
 آنك ایچون بو شکسته کونکلمنك
 نه صبری وار نه قراری شماه

یخه آچوب تا که سینه کوستردنك
 سراسر بغریمی قانه دوندردنك
 منم دردیمدندر سننکده دردنك
 رنکنکدر نه یاوز ساری شماه

منم یارم بر عجایب دلبردر
 یوزی تازه کلدن زلفی عنبردر
 سانه سن که ایچی قند و شکردر
 قویبنکده کی قوشه ناری شماه

قربانم (واقف) نك بو خاه‌سنه
 که یازار دردینی دوست نامه‌سنه
 یتنه بیلمز یارنك شماه‌سنه
 اولسه بو دنیا نك واری شماه

منبع

جمالنک کوزیمدن نهان اولالی
ایسترم باخمیوم دنیایه (پری)
خیال ایلدی کجه سرو قدینکی
دونور قانلو یاشم دریایه پری

بر کوریدیم سننک کل جمالنکی
جادو کوزلرینکی یای هلالنکی
معطر ساچنکی هندو خالنکی
یتردی هر دردیم دوایه پری

سن کیده لی من زیاده آغلارام
ویرمشم عمریمی باده آغلارام
هر دوشنده قدنک یاده آغلارام
(اون)م چیخز عرش اعلایه پری

سندن آیری بغریم کبابه دونمش
یخیلمش دل ملکی خرابه دونمش
فرقتنک دامو (۱) تک عذابه دونمش
دیدارنک جنت الماوایه پری

بیوسته قورولسون قاشنک کمانی
اوخلرنک سینهمدن کیچسون نهانی
کل بدنک هیچ کورمسون یمانی
لطف ایله (واقف) شیدایه (پری)

(۱) دامو، تمیزغ، طامو، تور کچه مزده جهنم دیمکدر

منبع

کردنکده قامتنکده عیب یوخ
هر زادن کوزلدن پریشان زلفنک
عطرندن (دین) لنور سراسر ارواح
یامشک و عنبردر یاریحان زلفنک

کلابر سپولوب دکنده شاننه
قوخوسی چولقاشوب جمله جهاننه
دوندر و بدر منی (شیخ صنعان)
نه دین قویوب منده نه ایمان زلفنک

آغ آلننک که دکر اول مشک نابه
بنکرر بولود ایچره کیرن مهتابه
حلقه لنور دونور اوجی قلابه
آسر کونده مین مین دل و جان زلفنک

یاستی لنور آی قباغنک یاننده
باشی چیخیر تر بوخاغنک یاننده
قارا خالک آل ینکاغنک یاننده
اکسیک اولمز هر کز بیر زمان زلفنک

(واقفم) اولمشم زلفه کرفتار
کونکوم ویران حالیم خراب کونم زار
بر نظر قیل منکا ای نازلونکار
ایلیوبدر منی سرکردان زلفنک

(۱)

مربع

باخوب جمالنکا غرور ایلمه
 سنده بر یول ارکان کوزت سیودیکم
 یارنک دیلی شیرین کرک قباغی آچیخ
 ایده عاشقنه عزت سیودیکم

کوزل چو خدر مین مین پریراتده وار
 کلسون کوروم هانسی سن صفاتده وار
 نه شهد و شکرده نه نباتده وار
 لبلرینکده اولان لذت سیودیکم

حلقه قوی یوزینکا زلف پرتابی
 کورنلر بکنسون دیسون حسابی
 آلتدن کلکز اوستدن یاشیل ترابی
 بورنک ایله اوزینک بزت سیودیکم

اندامنک کدر ای صنم سراسر
 ایسترم باشنکا دونم سراسر
 دلوک دلوک اولدی سینهم سراسر
 غمزه اوخین منکا آز آت سیودیکم

(واقف) تک دردمند آز دوشر اله
 نه فایده قدرینی بیلمزسن هله
 یوزینکی بورویوب اورتمه کل بیله
 منملن اوزینکی دوزلت سیودیکم

مربع

ای جوان قیز مندن بیلده کن کزمه
من سننک یوزینکده خالی سیومشم
بند اولمشم شیرین شیرین سوزینکا
شکر دوداغنکده بالی سیومشم

یوزینک آغ دکرمی کوزینک مستانه
باخیشنک بغریمی دوندردی قانه
آغزنک صدف دیشارینکدر دردانه
عجایب جواهر لئالی سیومشم

قاشلرنک چکیلیر یایلره دونور
آغلارام کوز یاشم چایلره دونور
بز نور ایلره آیلره دونور
جانلر آلان بر مرالی سیومشم

حلقه لنور زلفنک بو خاق یاننده
یای قاشلرنک اوجی قولاق یاننده
زنخدان ایچنده ینکاق یاننده
قاره تیللو بر خطالی سیومشم

چوخ کوزل سن اما خوینکدر یمان
باخمزسن یوزیمه منم چوخ زمان
(واقف) دیر سننک النکدن امان
من بیچاره نه هوالی سیومشم

منبع

بنفشه قوخولو یاردن آیربلان
 کونده یاسه باتار کونی زار اولور
 جاننده اختیاری قالمز ذرهجه
 کیجه بیدار کوندوز بیقرار اولور

آیریلیق بر یانار اوددر غازیلر
 یازیلماسون کوریم بیله یازیلر
 او کومش بیلکدر شمشاد یازیلر
 یاده دوشر ایشیم آه و زار اولور

باخیشی مست اولور چشم خمارنک
 جنتدن اعلادر ذوقی دیدارنک
 ترسینهلو شکر مملو یارنک
 جفاسین چکمک شیرین کار اولور

بهادر دیمزلر اصلین سایانه
 لعنت اولسون تمام یاردن دو یانه
 کوزل سیون کیشی کرک دایانه
 دوست یولنده (چو غون) اولور (قار) اولور

(واقف) دیر یار یانیغی آفتدر
 آیریلیق ماتمدر بر قیامتدر
 کوزلرده بیله بابت بابتدر
 کیمی دوغرو کیمی بی اقرار اولور

منبع

آله کوزلو سرو بویلو دلبریم
 حسرتین چکدیکیم جانان بری باخ
 کیجه کوندوز فکریم ذکریم ازبریم
 اوزیادی طاقتم آمان بری باخ

کیم دوزر منم تک بيله فرفته
 رنج و مشقته بار محنته
 هاچاندر دوشمشم تار ظلمته
 چکیل سین اوستمدن دومان بری باخ

پای بندم غم عشقه گرفتار
 هجرنک آتشدن جان اولدی بیمار
 راز دلیم ایده بیلمن آشکار
 چکه رم دردینکی پنهان بری باخ

کون بکون کونکامنک آرتیر اغباری
 پریشاندر تاپمز اوغمکساری
 اولسین ایتکین اولسون بيله اغیاری
 کزمه سین آراده ایمان بری باخ

چوخ چکیر هجرینکی (واقف) خسته
 لیل و نهار شام و سحر پیوسته
 ای ینکاغی لاله لباری پسته
 آغزی نبات شکر زبان بری باخ

منبع

باد صبا بر خبر ویر کونکومه
اول کل خندانم نیشون کلمدی

خیالم شهرینی ویرانه قویدی
سرداریم سلطانم نیشون کلمدی

سرخوش یریشنه قربان اولدوقم

کورمینده دلی دیوان اولدوقم

میناگردنینه حیران اولدوقم

سرو خرماتم نیشون کلمدی

کمان قاشلوم کیپر بکری قمه لوم

شکر دانیشقلوم شیرین دیمه لوم

کلکز زنخدانلوم بیاض ممه لوم

سینه سی میدانم نیشون کلمدی

محرابم منبریم کعبه علیام

عقلم هوشم جانم هم دینم دنیا

ایام کونم او بام مصریم زلیخام

یوسف کنعانم نیشون کلمدی

نسرین بنا کوشلوم بنفشه مویلوم
 بری طلعتلوم مالیک خویلوم
 بلور لطافتلوم صنوبر بویلوم
 حوریم غلمانم نیشون کمدی

آغزی خیر سوزلوم دیلی دیلکوم
 ترقوللوم کل اللوم کومش بیلکوم
 قارچقای جلوه لوم طاوس بزکوم
 لباسی الوانم نیشون کمدی

(واقف) بر ایله دوندی ساعتز
 نه صبریمز قالدی نه طاقتمز
 بو کوندن بیلهدر قیامتمز
 کمدی جانانم نیشون کمدی (۱)

(۱) بو لطیف منظره ناک (بیرزه) مجموعه سنده فقط (دورد) بندی باسیلمشدر «ممتاز»

منبع

قاینار کوزلرینکدن شوخ باخیشنکدن
عجایب فتنه لر فیللر کورینور
صف صف دوران سیه کیپر یکر میدر
یوخسه که کوزیمه میللر کورینور

آغزی پیاله سن قدی میناسن
نیشون مندن اوتوریرسن ینکاسن
سن مکر که یاشیل باشلو صوناسن
سندہ ترجیقالو قیللر کورینور

کیتمه کیتمه بر بری باخ آی کیدن
دویماق اولمز سن تک کوزل کیمسه دن
که یخه دن شعله ویریر آغ بدن
گاه اولور که نازک اللر کورینور

بوی نک طعنه اورور او سرو نازه
جانم قربان اولسون بیله شهبازه
یوزنک کیمی زلفنک کیمی تر تازه
نه لاله لر نه سنبللر کورینور

(واقف) یاد ایت سنی یاد ایلیه نی
دوغری سانمه هر بر یارم دییه نی
قویمز کوز او کیندن سیون سیونی
کونکلدن کونکله یوللر کورینور (۱)

(۱) بو شعرک (بیرژه) مجموعه سنده یالکز دورت بندی طبع ایدلمشدر «ممتاز»

سَنج

دولدی دماغیمه زلفنک عنبری
 واله اولدی کونکل هوادن سنکا
 الیم یتمز اما یازوب دردیمی
 کوندریرم باد صبادن سنکا

اوتورشنک کوزل دوریشنک کوزل
 ساللانیشنک کوزل یریشنک کوزل
 قیلیقنک خلقنک کوزل هر ایشنک کوزل
 بخش اولوب بو خوبلیق خدادن سنکا

دوداقلرنک اوخشار لعل یمنه
 یاره دوشدی بفریم قان اولدی کنه
 قارا تیل دوزیرسن بیاض کردنه
 دوشوبدر بو عادت صونادن سنکا

فکرو خیالنکدر کونکوم زینتی
 شیرین سوزلرینکدر آغزیم لذتی
 سن سن منم عمریم کونم وحدتی
 یتمه یه یارب بلادن سنکا؟

غم ایوبنده سالدنک کنجه (واقفی)
 ایلدنک زلفنکدن اینجه (واقفی)
 نیشون اینجیدیرسن مونجه (واقفی)
 نه حاصل بو جور و جفادن سنکا (۱)

(۱) (یرژه) مجموعه سنده بو مربعک اوچ بندی چاپ اولونمشدر «ممتاز» (۱)

منبع

آل کینوب چیخسن کاشن سیرینه
 یغیلوب باشنکا کللر دولانور
 مهتاب حسنکا بنده فرماندر
 قوللوقنکده آیلر ایللر دولانور

من فرهادم سن بر شیرین دهانسن
 دردنگ ظاهر اما اوزینک نهانسن
 کوزللك بابنده شاه جهانسن
 ایشیکنکده یوز مین قوللر دولانور

کورممیشم سن تک بر ملک زاده
 چکرم دردنگ حددن زیاده
 کیپر یکلرنک اوجی دوشنده یاده
 بغریمنک باشنده میللر دولانور

ایلیوسن منی عشقه کرفتار
 کوندوز بیقرارم کیجهلر بیدار
 روضه کوینکده کزنده اغیار
 چشمم کردابنده سیلر دولانور

لبلرنک بغریمی پر خون ایلمش
 آخیتمش کوز یاشم جیحون ایلمش
 حسرتنک (واقفی) مجنون ایلمش
 آنک ایچون کزوب چوللر دولانور (۱)

(۱) بو منظومه‌نک دوردنچی بندی (بیرزه) مجموعه‌سنه دوشمه‌دیگی کبی معلم میرزا عبدالله طالب زاده‌نک (تورک ادبیاتی) آدینه یاسدیردیغی کتابده ده تحریف ایدیامکله برار نقصانلی اولراق بالکزدورت بندی طبع اولونمش. «ممتاز»

مَسِّح

آی قباغنک قیراغنده (قی) کیمی
 بورولوب چولقاشوب ینکاغه زلفنک
 ساناسان بولوتدر انور یوزینکی
 (بدر) آیی تک آلوب قوجاغه زلفنک

کردنکده شهمار کیمی بولانور
 حلقه دوشر بوخاق آلتدن دولانور
 کلاب ایلمن صیقلنور صولانور
 باش قویوب ساریلیمر قولاغه زلفنک

عطرین کوتوروب مشک و ریحاندن
 اوجی چیقالانور چیخیر دورت یاندن
 آچیلانده چارقاق تر زرخداندن
 نه عجایب دورار قیراغه زلفنک

کوز دویمز وسمه لوکمان ابرودن
 جان اوزولمز سمن اییلو کیسودن
 مست ایدر عالمی عنبرین بودن
 هرکلنده صندل (۱) دراغه زلفنک

خسته (واقف) آنک سرکشته سیدر
 بغری قیزل قاننک آغشته سیدر
 هر تار مطرا جان رشته سیدر
 قویمه که توکوله آیاغه زلفنک (۲)

(۱) صندل: کیچنلرده داراقلاری صندل آغاجلاریندان یاپاردیلار اونه اشاره در.
 (۲) بو مربعکده (اوجونجی و دوردنجی) بندلری (بیرژه) مجموعه سینه دوشمه مشدر «ممتاز» (تایما) (تایما)

مشوکیان

توققوله بیلی توققه لی
سننک عشقنک جانمی حق ناحق آلی

قوجالمیشم قیرخه بیلمن سققالی
قورخمه یوزنک اوسته قویمنم کلین

مربع

بر کوزل سیووشم بیلی توققه لی

سننک عشقنک جانمی حق ناحق آلی

قوجالمیشم قیرخه بیلمن سققالی

قورخمه یوزنک اوسته قویمنم کلین

کوشکنکا (۱) چیخمنم کوشکنک اوجه در

قوینکا کیرمنم یاری کیجه در

دیمه کن (هلا پناه) قوجه در

سنی بتون یسم دویمه نم کایین

(۱) روسجه Кюск کئوف: دوغما سوزیمز اولان (کوشک) کلمه سنک روسلاشمش در «ممتاز»

غزل

حبیبم بو نزا کتله گل رعنادن آرتیقسن
سراسر نخل عرعر طوبی زیبادن آرتیقسن

سننک بر تار موی نك عطرینی بو عالمه ویرمن
منم یانمده بالله سن ایکی دنیادن آرتیقسن

جهان مهوشلری خاک درینکده ماه تک کمتر
سریر حسنده اسکندر و دارادن آرتیقسن

قاشنک طاقین قویوب محرابه هرکز قیلمنم سجده
که سن یوز مرتبه اول کعبه علیادن آرتیقسن

اکر من (واقفم) فرهاد ایله مجنون دن اعلایم
اکر سن سن همان شیرین ایله لیلادن آرتیقسن

غزل

ساچنکا اویمش خیالیم چونکه عنبر بو کیمی
اول سبیدن اینچه لوب قدیم اولوبدر مو کیمی

صورتیمه بلکه بر کون باخه شهلا کوزلولر
ای مصور چک منم تصویریمی ابرو کیمی

قائده کیم بر کردنی سیمین کل اندام اوله
بیلمنم کیم نیلیم مندن قاچارلر (قو) کیمی

اوز خوشمه من اسیر غمزه اولمزدیم ولی
سحره سالدی اول خمار کوزلر منی جادو کیمی

(واقفم) یوخدر منکا چاه زنخداندن نجات
کوسترور احوالیمی آیدین یوزنک کوز کو کیمی

تجربیس

کوزلرنک جلاددر باخیشنک یاغی
 قانلو غمزهنک کیمی اولمز باله (۱) قیز
 نازلو نازلو دانشوبن کولنده
 دونورسن شکره قنده باله قیز

لبلرنک سوسندن کلدن آله (۲) در
 سیر ایله کلشندن کلدن آله (۳) در
 تمام آغ بدننک کلدن آله (۴) در
 قامتندر صنوبردن باله (۵) قیز

عمریکا چوخ دعا ثنا دیمشم
 صوچیمی دردیمی سنا (۶) دیمشم
 من جانمی قربان سنا (۷) دیمشم
 اول زمان که اولدی قالو باله (۸) قیز

قامتنک کردتنک بوینک (۹) کوزلدر
 مشکنک ریحاننک بوینک (۱۰) کوزلدر
 سنی کورن دیر بوینک (۱۱) کوزلدر
 هرکز اولمز بو دنیا ده باله (۱۲) قیز

(واقفم) دوز دانش اکلمه (۱۳) مندن
 آپارمه عقلمی اکلمه (۱۴) مندن
 آغلارام که امیم اکلمه (۱۵) مندن
 منی سینهنک بشیکنده باله (۱۶) قیز

(۱) بلا. آفت (۲) اءلا (۳) آلماق (۴) آلا رنکارنک بو قلمون (۵) بالا، اوجا (۶) سانا، ساناماق (۷) سکا
 (۸) قالوبلا (۹) بوی: قد (۱۰) بوی عطر، قوقو، رایحه (۱۱) بوی: ائیل، قبیل، طایفه. (۱۲) باله: بیا، چنین (۱۳) اکلمه:
 اگیلمک (۱۴) اگیلمک، اگیلدی، قاجدی. (۱۵) اکلمه، مندن: اگیل ممه نندن (۱۶) بهله مک، بشیگه قویوب سارماق.

مخمس

دلبر نه دیم سن کیمی جانان اله دوشمز
 زلفنک کیمی هیچ زلف پریشان اله دوشمز
 لعلنک کیمی بر لعل بدخشان اله دوشمز
 بر یرده بیله حاکم لقمان اله دوشمز
 بیچاره لرنک دردینه درمان اله دوشمز

بر ایله نظر لشکر مژگان علمینه
 کور نیجه کیچوب حکمی آننک روی زمینه
 تبریز شکی کنجه و کابل شهرینه
 ایران ایله توران حلب مکه (مدینه)
 بونلرده بیله سنجلین جان اله دوشمز

من عاشق ایدیم شوقی آننک وار ایدی منده
 اوز عاشقننک کردنینی سالدی کمنده
 کشمیر خطا مصر بخارای ختنده
 موصل شهری چین ایله ماچین ویمنده
 کرچه کزه لر روم عربستان اله دوشمز

القصه که یوز کافر اوله یوزده مسلمان
 تورات ایله اینجیل زبور آیت قرآن
 تفلیس ایروان شام جبل جمله (طرابزان)
 دربند قوبه (باکی) شماخی له صفهان
 یوز سیر اولونه کل داغستان اله دوشمز

نه ماضی مضارعه نواخوان خوش الحان
 نه مغرب و مشرقده عجایب بیله انسان
 فیهن فمن حیث هولیس کماکان؟
 بیلسه قدرین (واقفنک) ایلر آنکا احسان
 ازروز ازل من کیمی عطشان اله دوشمز

مربع

ای حوری لقالوم ملک سیمالوم
 کوزللكده اولمز کیمسه سن کیمی
 آغ ینکاغنک حلقه حلقه یاژنده
 بنفشه زلفلرنک یاسمن کیمی

کردنیکده تیللر نه کوزل تیلدی
 آنلارنک مسکنی او نازک بیلدی
 نه سینهنک مرمردی نه برک کلدی
 بو آغ اندام کیمی بو بدن کیمی

قامتنک تک هیچ بر قامت بچیلمز
 دوداقلرنک تر غنچه دن سه چیلمز
 بلبل چه چه ووروب کلر آچلمز
 بیله شیرین شیرین سن کولن کیمی

نه شوخ ستمکرسن ظالم خونخوار
 آننک ایچون سندن چوخ کلیم وار
 بیلنم سنکا نه دیمش اغیار
 خیالنک وار مندن کنه کنه کیمی

(واقفی) محنت فراقه سالمه
 اغیارنک سوزینی قولاقه سالمه
 منی اوزینکدن ایراقه سالمه
 هیچ عاشق تاپیلمز سنکا من کیمی

تجربیس

کوزل بویلو کوزل خویلو کوزل یار
 نه کوزل کیوبسن کوزل آلی (۱) سن
 کوزل کوزنک هر بر قیه باخانده
 کوزل جانی تندن کوزل آلی (۲) سن

کوزل قامت کوزل کردن کوزل (۳) یوز
 کوزل اولمز سن تک اولسه کوزل (۴) یوز
 کوزل جانی مونجه یتیر کوزل (۵) یوز
 کوزل دکل ایتمه کوزل آلی (۶) سن

کوزل دوروب کوزل کزوب کوزل (۷) باغ
 کوزل ایتم سال بوینومه کوزل (۸) باغ
 کوزل سیرو کشت ایلیوب کوزل باغ
 کوزل (در) بوداغدن کوزل (۹) آلی سن

کوزل ساقی کوزل دوتوب کوزل (۱۰) کس
 کوزل دوغره کباب بغریم کوزل (۱۱) کس
 کوزل جوان کوزل آدم کوزل (۱۲) کس
 بر کوزل کیمسه ننگ کوزل آلی (۱۳) سن

کوزل قاپونکدر کوزل (۱۴) حیدریم

کوزل سیودیر مشم کوزل (۱۵) حیدریم

کوزل (واقف) قولنک کوزل (۱۶) حیدریم

کوزل یتوش داده کوزل (۱۷) آلی سن

(۱) آل: آل رنگلی پارچا (۲) آلیرسن (۳) چهره روی، (۴) عدد، صد، سان (۵) اوزمک، قوپارماق (۶) آل: مکر، حیله، خدعه (۷) باق (۸) باغ، ایپ (۹) آلی: آلو (۱۰) کسمک: بن فلان آتدان چوق کدیورم، او فلان رتبه دن چوق کدیور. (۱۱) نطع ایلمک (۱۲) کس: انسان، آدم. (۱۳) آل: آل قاجار، آل جوانشیر، آل خلیل. (۱۴) می-دریم، قابوم. (۱۵) می-دریم-دیورم (۱۶) حیدر آقا معنی سنه در (۱۷) کوزل نسلی اولدیغیگدان کوزل صورته داده بت.

منبع

هامی کوزلردن سنی باش بیلیم
 اول سبیدن کونکوم سنه باغلانندی
 خیالندن اوزمک اولمز خیالم
 نیچه کره (۱) دونه دونه باغلانندی

اول صیقل ویردنک سیه قیلهسن
 تا قویهسن آل ینکاقدن بیلهسن
 بر عجایب کورینورسن ایلهسن
 کل دسته سی یاسمنه باغلانندی

منه میلنک ازل کی تک ندن یوخ
 سنی هاصنکره دن بر او کردن یوخ
 خیل وقتدر سیزدن کلوب کیدن یوخ
 آرالیق نه یمان کنه باغلانندی

من (واقفم) رخسارینکی کورمیرم
 قان آغلیوب دیدارینکی کورمیرم
 بویان لره کذارینکی کورمیرم
 روز کاریم قاره کونه باغلانندی

(۱) کره: فارسجه در. عربجه سی. (عقد) تور آنجه سی (دوگون) در «ممتاز»

(۱) تا (۲) فارسجه در. (۳) کره: فارسجه در. (۴) کره: فارسجه در. (۵) کره: فارسجه در. (۶) کره: فارسجه در. (۷) کره: فارسجه در. (۸) کره: فارسجه در. (۹) کره: فارسجه در. (۱۰) کره: فارسجه در. (۱۱) کره: فارسجه در. (۱۲) کره: فارسجه در. (۱۳) کره: فارسجه در. (۱۴) کره: فارسجه در. (۱۵) کره: فارسجه در. (۱۶) کره: فارسجه در. (۱۷) کره: فارسجه در. (۱۸) کره: فارسجه در. (۱۹) کره: فارسجه در. (۲۰) کره: فارسجه در. (۲۱) کره: فارسجه در. (۲۲) کره: فارسجه در. (۲۳) کره: فارسجه در. (۲۴) کره: فارسجه در. (۲۵) کره: فارسجه در. (۲۶) کره: فارسجه در. (۲۷) کره: فارسجه در. (۲۸) کره: فارسجه در. (۲۹) کره: فارسجه در. (۳۰) کره: فارسجه در. (۳۱) کره: فارسجه در. (۳۲) کره: فارسجه در. (۳۳) کره: فارسجه در. (۳۴) کره: فارسجه در. (۳۵) کره: فارسجه در. (۳۶) کره: فارسجه در. (۳۷) کره: فارسجه در. (۳۸) کره: فارسجه در. (۳۹) کره: فارسجه در. (۴۰) کره: فارسجه در. (۴۱) کره: فارسجه در. (۴۲) کره: فارسجه در. (۴۳) کره: فارسجه در. (۴۴) کره: فارسجه در. (۴۵) کره: فارسجه در. (۴۶) کره: فارسجه در. (۴۷) کره: فارسجه در. (۴۸) کره: فارسجه در. (۴۹) کره: فارسجه در. (۵۰) کره: فارسجه در. (۵۱) کره: فارسجه در. (۵۲) کره: فارسجه در. (۵۳) کره: فارسجه در. (۵۴) کره: فارسجه در. (۵۵) کره: فارسجه در. (۵۶) کره: فارسجه در. (۵۷) کره: فارسجه در. (۵۸) کره: فارسجه در. (۵۹) کره: فارسجه در. (۶۰) کره: فارسجه در. (۶۱) کره: فارسجه در. (۶۲) کره: فارسجه در. (۶۳) کره: فارسجه در. (۶۴) کره: فارسجه در. (۶۵) کره: فارسجه در. (۶۶) کره: فارسجه در. (۶۷) کره: فارسجه در. (۶۸) کره: فارسجه در. (۶۹) کره: فارسجه در. (۷۰) کره: فارسجه در. (۷۱) کره: فارسجه در. (۷۲) کره: فارسجه در. (۷۳) کره: فارسجه در. (۷۴) کره: فارسجه در. (۷۵) کره: فارسجه در. (۷۶) کره: فارسجه در. (۷۷) کره: فارسجه در. (۷۸) کره: فارسجه در. (۷۹) کره: فارسجه در. (۸۰) کره: فارسجه در. (۸۱) کره: فارسجه در. (۸۲) کره: فارسجه در. (۸۳) کره: فارسجه در. (۸۴) کره: فارسجه در. (۸۵) کره: فارسجه در. (۸۶) کره: فارسجه در. (۸۷) کره: فارسجه در. (۸۸) کره: فارسجه در. (۸۹) کره: فارسجه در. (۹۰) کره: فارسجه در. (۹۱) کره: فارسجه در. (۹۲) کره: فارسجه در. (۹۳) کره: فارسجه در. (۹۴) کره: فارسجه در. (۹۵) کره: فارسجه در. (۹۶) کره: فارسجه در. (۹۷) کره: فارسجه در. (۹۸) کره: فارسجه در. (۹۹) کره: فارسجه در. (۱۰۰) کره: فارسجه در.

تجربیس

سحر سحر اسن قبله یلیری
هیچ یولنک دوشدیمی (۱) جانانداغنه
آغ سینهدن سوله ترشمامه دن
کوریم ال دکشمی (۲) جانانداغنه

حسرتنکدن بگریم (۳) کلشانه بنکرر
منکا ورقه (۴) سنکا (۵) کلشانه بنکرر
یارینک قوینی ایچی (۶) کلشانه بنکرر
ایستر پرواز ایده (۷) جانانداغنه

کتور کونش جمالنکدن (۸) اولاغیار
سن بری باخ قوی سولهسون (۹) اولاغیار
رقیب اولسون بز ایکیمز (۱۰) اولاغیار
نه وار آندن غیری (۱۱) جانانداغنه

بو جواننک عمر نورددر یاشینور (۱۲)
سک رقیبنک توك کوزندن یاشینور (۱۳)
منی کور کج بلمن نیشون یاشینور (۱۴)
سالور جمالنه (۱۵) جانانداغنه

(واقفم) کونکلی (۱۶) داغی نیلرم
یاردن آیرو بو خوش (۱۷) داغی نیلرم
سینه مده من اوزکه (۱۸) داغی نیلرم
قویشم جانمی (۱۹) جانانداغنه

(۱) داغ: طاغ، کوه، جبل. (۲) قاوون، قارپوز، شامه تاغی. (۳) بگریم آری شانینه بکزه برر دیمک ایستیور (۴) ورقا: عرب حکابه لرنده مشهور بر قهرمان آدیدر، (۵) کلشا: یوقریده کی (ورقا) نیک معشوقه سنک آدیدر. (۶) کلشن دیمکدر (۷) جانان داغی دیمکدر. (۸) اولاغیار: ای یاریم گونش جمالکدن او آغی تنظیمی گوتور! (۹) اول اغیار. (۱۰) اولاق یار. (۱۱) اوندان غیری داخی نه واردر. (۱۲) عمری نور اولدیغی کبی یاشی ده نورددر. (۱۳) نوره خطایدر که رقیبک کوزیندن یاشی دوکسون. (۱۴) یاشینماق، کیزلنمک، (۱۵) جانان یاشینماق ایچون داخی جماننه نه ایچون معجر سالور. (۱۶) داغی: داخی دیمکدر (۱۷) داغی، طاغی، کوهی (۱۸) داغ معلوم (۱۹) جانانداغنه: جانمی جانان داغنه قویدیم ایچون یعنی بنی جانان داغلا دقدان سوکره اوزکه داغی نیلرم. «ممتاز»

سبج

سحر سحر حسرتیله کزیردیم
قوشه نار کوردیم ایکی سینهده
بررسی قیز ایدی بررسی کلین
جان قربان ایلرم ایکی سینهده

کلین (بولاق)ده ال یوزین یویر
قیز دیر کل کیدک حریفلر دویر
بیله کوزل سیون الدنمی قویر
جان قربان ایلرم ایکی سینهده

کلینینک یخهسی در (پولاد ایکنه)لو
قیزینک یخهسی در (چارپاز دوکمه)لو
ایکی سنی ده کرک کوزل اوکمه لو
جان قربان ایلرم ایکی سینهده

کبابم اولیدی کوزیم اولیدی
یار یاننده اوتکون سوزیم اولیدی
(واقف) دیر ایکی جه کوزیم اولیدی
باخیدیم بولارنک ایکی سینهده

مخمس

یوزندن اول کونش رخساره کیم معجر چکوب دورمش
 اورین بر کوشیه اوندن مه انور چکوب دورمش
 ملکدر اوج اعلاده سناسن پر چکوب دورمش
 کاستان ایچره کویا بر صنوبر سر چکوب دورمش
 جبیننده کمان ابرولرین خوشتر چکوب دورمش

زنخدان چوره سنده زلف مشک افشانمیدر یارب
 کلنک یاننده یوخسه دسته ریحانمیدر یارب
 او نازک لعل لب بر غنچه خندانمیدر یارب
 صدف آغزنده کی دردانه دندانمیدر یارب
 و یا صراف نظمه بر نیچه کوهر چکوب دورمش

نهان بر کوز او جیله ایلدی ناکه نکه چشمی
 منی اولدرمکه آنینک ایدر ثابت کنه چشمی
 بیله پرناز و غمزه اوله بیلمز پادشه چشمی
 زر افشان تیر مژگان ایچره اول شوخنک سیه چشمی
 سناسن رحمسینر جلاددر خنجر چکوب دورمش

رخی اظهار ایدوبدر خوش حرارت نم کلور آندن
 مکر کل بر کیدر کیم قطره شبنم کلور آندن
 دیننده معجز عیسی بن مریم کلور آندن
 نسیم جانفرا هر لحظه و هر دم کلور آندن
 سراسر طره طرارنه عنبر چکوب دورمش

سوزی شیرین جواننک حسنی کیتسه لذتی کیتمز
 شکر نسبتدر اول دوردقجه قدر و قیمتی کیتمز
 کسلمز ذوقی خاطر دن صفای الفتی کیتمز
 او لاله یوزلوننک مندن که داغی حسرتی کیتمز

جفاسین جانده (واقف) تادم محشر چکوب دورمش (۱)

(۱) اشبو گوزل معتمسک او چونجی بندی (میرزا یوسف) مجموعه سه دوشمه دیگی کبی (بیرزه) کتابنده ده
 باسیاهامشدر «ممتاز»

تجنیس

ای کونش جماللوم سن نه کوزل سن

ایسترسن که طعنه آیا قیله (۱) سن

آهو کوزلوم هر بر قیه باخانده

بر اورکی سالورسن آیا (۲) قیله سن

شانه سالور هر دم زلف ارازنی (۳)

دیمک ایستر مکر زلف ارازنی (۴)

چکدیره چکدیره زلف ارازنی (۵)

دوندروبسن منی آیا قیله (۶) سن

چکیلور سرمه لر قرالو (۷) کوزلر

آلور مندن صبر و قرالو (۸) کوزلر

یولنکا باخمقندن قرالو (۹) کوزلر

کل ایمدی بر قورو آیا قیله (۱۰) سن

غمزنک قلیچ چکوب بودر (۱۱) ده منی

باشنک ایچون قویمه بودر (۱۲) ده منی

یتور مطلوبمه بودر (۱۳) ده منی

بر بوسه لبتکن (۱۴) آیا قیله سن

خوش کیچور بزمله سن همدمی (۱۵) سن

ایله بو دردیمه سن همدمی (۱۶) سن

شکسته (واقفنگ) سن همدمی (۱۷) سن

دانشمه سیودیکم آیا قیله سن

(۱) آیه طعنه قیلماق. (۲) قی ایله آیه هورکی سالماق. (۳) قادیلر ساچلارینی دارارکن باشلاری یوزلری ساچ آراسنده قالیر اوکلا اشاره در و فارسجه قادینه زن دیناور. (۴) راز، سر دیمکدر (۵) آراز. ارس. (۶) آباغ؛ پیاله؛ قدح (۷) سرمه ایله کوزی قارارتماق. (۸) قرار (۹) کوزک قارالماسی (۱۰) آیاق پای (۱۱) بو داماق، (۱۲) درد؛ آغری؛ علت (۱۳) در قابو؛ باب (۱۴) آباغ قدح؛ پیاله (۱۵) هم؛ عربجه در غم اندوه اندیشه دیمکدر بزمله خوش کیچور که سن غصه نك دمی سن. (۱۶) بنم بو دردیمه بیردم ایله بنمله دم دوت (۱۷) بنم همدم هم صحبتیم سن (۱۸) یاغسی دشمن ایله دانشمه چونکه بنم همدم سن

مربع

بیر فتنه فیمللی ننگ یوزی خالی ننگ

بیر شیرین دیللی ننگ قربانیم من

بیر قند مقاللی ننگ لیبی زلالنک

بیر آغزی باللی ننگ قربانیم من

بیر سوسن مویلوننگ سمن بویلوننگ

بیر فرشته خویلوننگ ملک صویلوننگ

بیر جنت کویلوننگ طوبی بویلوننگ

بیر شمشاد قولوننگ قربانیم من

بیر کوزی شرلی ننگ جنک نظرلی ننگ

بیر زلفی عنبرلی ننگ مشکلی ترلی ننگ

بیر سمن برلی ننگ (زر کمر) لی ننگ

بیر اینچه بیللی ننگ قربانیم من

بیر چوق الفتلی ننگ محبتلی ننگ

بیر مرحمتلی ننگ شفقتلی ننگ

بیر پری تیللی ننگ کون طاعتلی ننگ

بیرمه جماللی ننگ قربانیم من (۱)

(۱) اشبو مربع ننگ سوزک بندینی اوقوماق ممکن اولمادی «ممتاز»

تجنیس

قامتکدن طوبی خجالت چکر
کون جمالنک طعنه قیلور آیا قیز (۱)

جلاد غمزه ابرو کمان جادو چشم
کلکیز ینکاق سیاه طره (۲) آیا قیز

کوردی کردنینکی یاتدی (۳) یاساقی

سک رقیبی اولدرمکه (۴) یاساقی

من کوزلر سرخوشیم (۵) یاساقی

لازم دکل ویرمه منکا آیا قیز (۶)

لایق دکل اوله هر دانشنده (۷)

ادب ارکان آنده هر دانشنده (۸)

کوزنه شکر توکر هر دانشنده (۹)

شیرین جانم سنکا قربان آیا قیز (۱۰)

آخدی کوزلرمدن اولدی آواده (۱۱)

یخیخ کونکوم هیچ دونمدی آواده (۱۲)

ازل کوندن بز ایچمشوز آواده (۱۳)

صانمه که جهانده بردم آیا قیز (۱۴)

(واقفم) هر یاردن اولدیم یارالی (۵)

بلبل کلشن (بایقو) اولان یارالی (۱۶)

قهر ایلویوب چکدی مندن یارالی (۱۷)

اغیار فرحلندی بیلدی ایا قیز (۱۸)

(۱) آیه قیز. [۲] آی آغیز، ماه دهن. (۳) یاس، آغی، ماته، تعزیه. (۴) یاسا، یاساق، قدغن. (۵) یاساقی
خطابدر. (۶) آباغ قیز. آباغ: قدح، پیاله، جام. (۷) دانشنده: دان تورکجه سحر دیمکدر. شن: شادایق مجلسی
محفلی بزم دان-شن. (۸) دانش آنده (۹) دانشماق (۱۰) آی آغیز. (۱۱) آواده: آب سو دیمکدر. آده آطه، جزیره
معنی سنه در. (۱۲) آواده: آباد، معور. (۱۳) آواده: ایچکی، می. (۱۴) آیا قیز: آیق. (۱۵) یارالی: یارده لی
(۱۶) یارالی؟ (۱۷) یارالی: بارالی (۱۸) آیا اغیار بلدی می؟

مخمس

طوبی بویوم قامتکدر سرو عرعردن کوزل
کل یوزنک یاننده زلفنک سنبل و تردن کوزل
دیشلرنک در لبلرنک یا قوت احمردن کوزل
هر سوزنک برکامهسی یوز قند و شکردن کوزل
مختصر شهدها ننگ آب کوثردن کوزل

شانه کیم زلفی بولور ظاهر اولور کوچک قباق
برق اوروب اوینار بولوتلردن چیخان کون تک قباق
ای صلوٰۃ کیمه خوشی در بیله کومک قباق؟ (۱)
باشی رعنادر کوچک زارغ ناز کرر کر قباق؟
وسمه لو قاشلر چاتیلمش طاق منبردن کوزل

آله کوزلر نر کس مستانه تک شهلالنور
ایله که سوز کونلنور یوز مرتبه زیبالنور
کورسه بو شوخ خطنکی بالله ملک شیدالنور
شول سیه کیپر یکر ننگ قان تو کمکه سودالنور
زر نشان پیکاندن آرتیق (دشنه) خنجردن کوزل

شعله شمع جمالنکدن منوردر دیدم
بندواننک اولمشم حاشا یاننکدن من کیدم
توتیادر کوزلره هر تپراقه باسان قدم
بر عجایب بو کلور ساچنکدن ای کل دمبدم
مست ایدر دماغمی ریجان و عنبردن کوزل

(واقفم) بر عاشق کامل یوخ اصلا کملکم
هر زمان یارنک خیالیله اولور خرملکم
هیچ دوتمز عشقه نادان ایلن همدملکم
بلکه ظاهر سندن آرتیقدر منم آدمکم
سیودیکمدر حوردن اعلا ملکردن کوزل

(۱) بو ایکی سطری ارقویه بیلمدیم «ممتاز»

مربع

کور قیراغیننک عجب سیرانکاهی وار (۱)
 یاشیل باش صوناسی حیف که یوخدر
 اوجی ترجیقهلو سیه تیللریک
 هر دم تماشاسی حیف که یوخدر

قیش کونی قیشلاغی (قیراق باسان) نک
 کوزیدر ایراننک جمله جهاننک
 بیله کوزل یرنک کوزل مکاننک
 بیر کوزل (اوبا) سی حیف که یوخدر

چو خدر آغ بدنلو بلور بوخاقلو
 لاله زرخدانلو غنچه دوداقلو
 اما شیرین دیللو آچینخ قباقلو
 کونکل آشناسی حیف که یوخدر

ایله کوزل وار بولارنک ایچینده
 اله دوشمز هرکز چین و ماچینده
 سوموکاری او یغون درست بیچنده
 بزہ کی لباسی حیف که یوخدر

هواسننک تیراقننک یریننک
 داد ویرمز دهانی لبی شیریننک
 پری چو خدر نه فایده هیچ بریننک
 آداملیق اداسی حیف که یوخدر

(۱) همین تاریخی شعرک (میرزا یوسف) و آدولف بیرژه) بونک فقط دووت بندینی کووه بیلمشلر «ممتاز»

ایچی (اشرفی) لو بولوت کیمی ساچ
 دال کردنده هر هوروکی بیر قولاج
 کلاغایی کلکز قصابه قیقماچ
 آلتیندن جوناسی حیف که یوخر

زر حاشیه آل نیمتنه اوستنده
 خالدر یوز یاننده چنه اوستنده
 بو خاقنک آلتینده سینه اوستنده
 زلفنک بورولماسی حیف که یوخر

(کوزکو) دوتوب هر دم جمال کورمهسی
 زلفه زرخدانه صیقل ویرمهسی
 سحر آلاکوزلرنک قارا سرمهسی
 الیننک حناسی حیف که یوخر

چونکه یورغونبیام من بو یوللرنک
 بیلیرم طرزینی هر اصولارنک
 قیزل قولباقلو بیاض قوللرنک
 ساری کهریاسی حیف که یوخر

(واقف دیلر حقندن لطف و کرملر
 بیله یرده دوران والله ورملر
 کنه یاده دوشدی بزیم صنملر
 کیتمکنک بناسی حیف که یوخر

مربع

اکوبدر قدیمی دلوب باغریمی
بیر کیپر یکی اوخلو قاشی کمانلی
کوزلری جان آلن جلاد سرمست
باخیشی حرامی غمزه سی قانلی

بیر نازک کمالو بیر نازک ایشلو
شیرین (کله جه) لو شکر کیشلو
بیر مرجان دوداغلو دردانه دیشلو
بیر جواهر سوزلو صدف دهانلی

بیر سرخوش کزیشلو کیزلو ایمالو
بیر کعبه زیارتلو قبه نمالو
بیر ملک شکیللو حوری سیمالو
بیر جنت ایشیکو اعلا مکانلی

بیو دورنا آوازلو (بلبل) نوالو
بیر عیسی نفسلو لقمان دوالو
بیر بنفشه ایبلو عنبر هوالو
بیر تازہ چمنلو تر کستانلی

(واقفم) سیومشم بیر شوخ دلبری
کوزلر سرداری خوبلر سروری
آغیزلر تعریفی دیلر ازبری
ولایت ایچنده هم آدلی سانلی

سَبج

(دوکون) اولدی بتون خوبلر یغیلدی

کلمدی بیر بیزیم کل بدن (کلین)

سن کلمدنک دیه یاسه باتمشام

کله کور ای زلفی یاسمن کلین

بیر قدم باس که طوی اوز طوینکدر

طویلر یر اشیقی سننک بوینکدر

(ملا) لر مسکنی سر کونیکدر

آنی کورن دونر کعبه دن کلین

جام ایچمشم من مستانه کلمشم

ایلیوب بغریمی شانه کلمشم

سننک حسرتنکدن جانه کلمشم

ال کوتور بو ناز و غمزه دن کلین

(ساز) دو تولوب یوز مین صنم اویناسه

جمع اولوب (روم) و (عجم) اویناسه

کو کده ملک یرده آدم اویناسه

حظم اولمز هر کز او کزدن کلین

کل اوینه النکا (کلاغایی) دوله

بویور (شاباش) ویرسون (واقف) تک قوله

حیران قالوب دیسونلر کمینکدر اوله

(ککلك) کیمی سه کوب بو سوزن کلین

(۱) ۳۷ نجی صحیفه ده نقصانلی باسیلان بو مربعک بوراده صحیح صورته درج اولونماسی لازم ییلدیم (ممتاز)

مربع

دهانتك صدفدر ديشلرنك اينجى
 صاناسن آغزتك پسته در آقیز
 خمار کوزلرينكى سيوندن برى
 درده دوشوبدر جانم خسته در آقیز

سراسر اندامتك تازه قار کیمی
 زلفنك کردننكده شاهمار کیمی
 رنگی بیاض اوزی خرده نار کیمی
 قويننكده کی عجب نسته در آقیز

نقاب چکوب مندن یاشونمه ظالم
 پریشان اولوبدر منم احوالم
 عقل و هوشم منم فکر خیالم
 شوخ کوزده غمزده بسته در آقیز

جمالنك كوش در قمر در یوزنك
 شکر در دهانتك شیرین در سوزنك
 یاغی در مژگاننك جادودر کوزیک
 جلاد کیمی غمزهنك قصده در آقیز

(واقفم) من مجنون سن منم لیلیم
 باخدیقجه کوزیمدن تو کرم سیلیم
 من سنکا مایلم سنده در میلیم
 دیمه سندن غیرى کسده در آقیز

مربع

ای مکهنی (مدینه) نی یارادان

بیر فکر چک احوالنه واقفنگ

اول قاشی قبله یه یوز سورتمک ایستر

مدد ایله اقبالنه واقفنگ

منم یاریم دکل اول کعبدن کم

خالی حجرالاسود دهانی زمزم

بیر زمان که اولسم آنکه همدم

خط چکیلور وبالنه واقفنگ

یوز زلفی پریشان هندو خال اولسه

یوز کفتاری شکر لپی بال اولسه

یوز طرفه غزال یوز مرال

یتمه بیلمز مرالنه واقفنگ (۱)

(۱) بومربع ناقصدر سلیقه سیز ساقلانبلدیغندن اوقونایلمدی «ممتاز»

مربع

(بیر جوان) تازه دن کلدی (عرصا) یه
عجایب اوغلاندر (آدی محمد)
(ظاهرا) اوزی تک (پاک) ایمش (اصل) ی
اوله بیلمز هیچ اولادی محمد

ینکی کلوب خطی تر بنفشه تک
قاشی کوزی کوزل صورتی کو کچک
داندده فهمیده قابل وزیرک
صاحب (کمال) سوز استادی محمد

سرخوش اوتوراندده النده (ساز) ی
بند ایدیر قوشلری کو کده (آواز) ی
ینکی یتن ایکیتلرنک شهبازی
صناسن که بر صونادی محمد

(قلم) ده (قلج) ده (ساز) ده (صدا) ده
برابری یوخدی دار فناده
مهر محبتی حددن زیاده
کوسترور چوخ اعتقادی محمد

محشر حکایتی مشکل حکایت
یا حضرت رسول ایله عنایت
(واقفم) غلام (شاه ولایت)
ایله منکا بیر امدادی محمد

ملا ولی (ودادی) یه (۱)

منبع

ای (ودادی) کنه (خان) قوللوغنده
 قایم اولوب نه قیامت ایلرسن
 یمان کوزدن آله اوزی ساخلا سین
 اخلاصه یخشی خدمت ایلرسن

بیله دورسن او قاپوده قیش و یاز
 یتوشرسن بر چور که سرافراز
 بو دوغری یولنکدن اکیلسن بر آز
 یقین بیل که چوخ خیانت ایلرسن

خاننک محبتین کونکنکده یاتیر
 (بیت) ییوب اتینکی اولسنکده قوتیر
 ترینمه یرینکدن البت برک اوتیر
 وای حالنکا بر حرکت ایلرسن

ایوینکی مالنکی یادینکا سالمه
 (خان) اذن ویرسه ده بوینکا آلمه
 (عمر) نک (عثمان) نک قایدینه قالمه
 سوزلرینکی (بی دیانت) ایلرسن

(جوانشیر) خلقیله اول قوهوم قارداش
 (قازاق) نک سوزینی هیچ ایلمه فاش
 دیمیرم (دین) نک ایله (قینر یلباش)
 عقلنک اولسه اوزنک البت ایلرسن

(۱) فرق ایکنی بندن عبارت اولان بو منظومه نک بو کونه کیمی (میرزا یوسف) و [دولف (بیژه) طرفندن
 یالکز (اون اوج) بندی تاپیابوب نشر ایدیا شد در تمامی میدانها چقارماق بیزه میسر اولمشدر «ممتاز»

(خان) ی قویوب اکر ایوه کیتمه سن

منکا قارغه مطلبنکا یتمه سن

اولوالامرنگ اطاعتین ایتمه سن

ترك (سنت والجماعت) ایلسن

قلعه قیزی) ننگ اوددر بلاسی

قورخیرام که سنی چاله هواسی

تیز تیز کلوب کیدیر سلام دعاسی

ینکلش سن آغلسن رقت ایلسن

یانمه اوننگ یلووینه قورینه

قالسین ایله قوی قورینه قورینه

حذر ایت آروادنگ دوشمه تورینه

اوغلان اوزنگ سن خسارت ایلسن

دوروبرنده بنده کاننگ عالیننگ

تپوک وور کوزینه دنیا مالیننگ

آل هر برین خاننگ ترمه شالیننگ

آپار اوشاقلره خلعت ایلسن

بیله دوشدی قضیه سی بو (ایل) ننگ

(بز) کوچدوک دورینه ایراق منزلنگ

سن قالدنگ کیریده اوزاندی دیلنگ

بزیم آروادلردن غیبت ایلسن

بزیم (حرملر) در قر آن اوخویان

اوستندن باشندن عنبر قوخویان

اونلر دکل اورکن چاتی توخویان

کیمنک ایشین کیمه نسبت ایلسن

بزیم ایوده کلمز ایله ایش باشه
 آغ اللره قاره (سیجیم) دولاشه
 قاش کپریکه ساچ برچکه بولاشه
 حقلو سوزدر اکر مروت ایلسن

(ایکنه ساپدر) نازک بر مقلره باب
 (هوه یه کر کد) هکتورورمی تاب
 حق ویرو بدر هر کیمسه یه بر اسباب
 سن نیشون عالمه صحبت ایلسن

کیچن آرواتلرنک خوش قماشیدر
 (نہاوند) (صفاهان) (قریلباشیدر)
 آلیق چولیق قایر مقه ناشیدر
 غلط در که سن ندامت ایلسن

قولاج قولنک (پولاد ایکنه) دستنده
 (قلمکاری) دوتر دیزی اوستنده
 (آرخالیق) تیکر لر ایله شصتنده
 کور کج عقلنک آزار حیرت ایلسن

هر دلبرنک کردنی که مینادر
 لایق آنکا خانه (هانان) دکل (خنا) در
 (۱) (تراکمه) اصلی که بی بنادر
 آننک ایچون بس نه عادت ایلسن

وای وای نه چوخ اریوبسن بابالیق
 یوندن بیله سال کورکنکا یامالیق
 پیس آروادنک پیشه سی در چول آلیق
 یخشی لره آنی صنعت ایلسن

(۱) تراکمه: ترکمن سوزینک جمعدر

آر واد او شاق اوغول تمام یاغینکدر
 یدیکین زاد زهرینکدر آغینکدر
 یخشی (سرکی) قوروتمالی چاغینکدر
 نه عجایب محافظت ایلرسن

قاپوده اوتوروب بورون (کبه) نی
 سیاق دور (تویوغ) یدیرمه (دن) ی
 (آر واد) دوکه دوکه اولدیررسنی
 نه بیله یاتارسن غفلت ایلرسن

اوزدن ایراق یاشنک یتیشوب (یوزه)
 نه لایق آتلانوب چیقهن سن دوزه
 (مفرش) نک اوستیندن مین بر (او کوز) ه
 (اران) ه (داغ) ه که رحلت ایلرسن

(حاتم خان آغا) ننک (ساز) بن چالیرسان
 عشقین آتشین جاننه سالیرسان
 بر (آر واد) که بر (آی) لغه آلیرسان
 بارک الله خوب (تجارت) ایلرسن

سن دیردنک کوچی کیدوب بازومنک
 بس نه یاووز آر واد اولدی لازمنک
 آردینه (طوماسلو دلی کاظمینک)
 خوب دوشوبسن خوب شجاعت ایلرسن

دوشمیسنک بر (چلبی) ننک جبرینه
 سوز یوخ ایدی او ایکنک صبرینه
 کیشی اولسن کیدوب آننک قبرینه
 هر هفته ده بر زیارت ایلرسن

وار ایدی (هرغل) ده بر (کیچل دانی)
 اوده چوخ ایلدی ها بو سودانی
 او کیتدی سن آننک تپراقی سانی
 انشالله که عمر دولت ایلرسن

قوی منی دیندیرمه اوتوروم ابرم
 لایق دکل (ایل) سوزینی سویله سم
 برکلمه سین آننک هر گاه کیم دیسم
 خجالت چکوبن خفت ایلرسن

سیزنک اهل بیتک ایشیدر (خانه)
 هم توخوماق هم توخونماق مردانه
 ایستر بو یانه کیت ایستر او یانه
 سوز بیامزسن سن جهالت ایلرسن

سیزده بر آرواد که قوره بر (پلاز)
 بوشالوب (آراش) ی اولانده ناساز
 چاغیروب چاخدیرار هر یتنه (پاز)
 بونی آنکا بر معرفت ایلرسن

یازمشم وصفنکی هله آل اوخوت
 اوزنکا کوزینکا (اوزرلیک قوخوت)
 سیزنک (آغ باشلو) یه اوزاتدیرتوخوت
 چول آلیق که بزه شفقت ایلرسن

بزده یتر چاغیراق پروردکاری
 (دوزک) نیچه درلو درلو (کفتاری)
 تعریفه کتورک سیزنک خوبلاری
 کورک بیزه نه مرحمت ایلرسن

صحرا آدامندن دوغان (پری) لر
 (اون آلتی) یاشندن صنکره کریلر
 (سکسان) ده در سیزنک او سرسریلر
 سن اولاره نیجه رغبت ایلرسن

بیله معلوم اولور علامتنکدن
 هیچ خبرنک یوخدر قباحتنکدن
 باشنک چیقمز اوزیکنک کلفتنکدن
 پیس ایشی اوزکیه تهمت ایلرسن

خوش حالنکا اوکه اوزون دیرناقلو
 بالدیری چیرمکلو یالین ایقلو
 یورغانی یاسدیغی توزلی تیراقلو
 بیله همدم ایله صحبت ایلرسن

کونین قولاغی که اورادن باتار
 میتیلین بورونوب چاشدادن یاتار
 ایونک زادنک تمام اوزکه یه ساتار
 اکرکه یانینی خلوت ایلرسن

(بیت) اولدریر کیدر خامیر یوغورور
 (ابه چی) لیک ایلر (اوشاق) دوغورور
 سوز خبر آ لاندی چیر چیر چیغورور
 قولاخلرنک باتار هیبت ایلرسن

قدر بیلمزی کوتور سنکده چیکینه
 قویاسن اوتوره قورو اوکینه
 باخمزکنه کیدر اوز بیلدوکنه
 هر نه قدر سن نصیحت ایلرسن

آخشام صباح دورار النده (چاتی)
 (بیزاو) باغلار کلورتومارلار (آت)ی
 پالچوغه بولانور سوری صفاتی
 ایله زاده نه محبت ایلرسن

ایو سوپورر (کول) کوتورر الین
 پالچیق ازر ایاقیلن ولیلن
 شکلتی ده مردار ایلر شلیلن
 زهالن قاجارسن ده نفرت ایلرسن

بیاه اولور (تراکمه اویماعی)
 بیلمز آرواد کیشی سندن دویماعی
 اوزکیه یدورور یاغی قایماعی
 قاتقینه سن قناعت ایلرسن

آجوقلانوب اوددن (کونیک) کیرسن
 سوزنک کیچمز نه قدر که دیرسن
 یممش اولمزسن البت یرسن
 بشده اونده هرگاه فرصت ایلرسن

دخی سن اولاره دیمه کلفتدر
 هر بریسی بر بلادر آفتدر
 اوزنک بیلسن سنکا خیلی دولتدر
 بر باشنکی تک سلامت ایلرسن

قوجالوبسن چوخ او کونمه ایش اوسته
 آجوقلانمه هیچ کیمسیه یاش اوسته
 بر (آرواد) ده ویررم سنکا باش اوسته
 سنده بزه بر سخاوت ایلرسن

(آغ قیز اوغلو) یم اهل دردم من
 تایم برابریم یوخدر مردم من
 (علی) ننگ قولی یم جوانمردم من
 آنجاق سن یاسارسن خست ایلرسن

(واقف دیوان) نك ایله ریده قطعی اولاراق نشر ایدیله جگنی سویله رکن یالکز او زمان بو بویوک شاعریمزك مفصل (ترجمه حال) ی ایله (حیات ادبیه) سندنده بحث ایتمگمی آیروجه وعد ایتمشدیم. ایتدیگم وعده صادق قالماقله برابر شمیدیک بو کتابچاده نشر ایدیلهن شعرلرده (واقف) ك هانکی بیر شاعریمزك تاثیرنده بولوندیغنی و شاعر- لریمزدن کیملری مرشد و استاد ساندیغنی گوسته ریورم. آشاغاده آدلاری و شعرلری گوسته ریلهن شاعرلر ك (واقف) تاثیر ی اولدیغی کبی (روحی بغدادی)؟ (۱) نكده (واقف) ایله برابر (ودادی) ده تاثیر ی اولمشدر. اودر که (درلو-قربان)، ظهیرالدین (بابر) شاه، قسطمونلی (لطیفی)، شکلی (سلیمان)، شیروانلی (نشاط)، و شیروانلی (آقا مسیح) (۲) ك شعرلری ایله برگه (واقف) و (ودادی) طرفندن سویله نیلهن نظیره لری ده گوز او گینه سه ریورم. از جماعه:

حبیبیم بو نزا کتله گل رعنادن آرتیقسن
 سراسر نخل عرعر طوبی زیبادن آرتیقسن
 مطالعی و اشبو اثر ك (۹۰) نجی صحیفه سنده یازدیغمنز ملا پناه (واقف) غزلی؛
 (چغتای) اعظامندن مشهور (ظهیرالدین بابر شاه) ك غزلینه نظیره در که (واقف) طرفندن
 تنظیر ایدیلمشدر.

غزل

تکلف هر نجه صورتده بولسا آندین آرتوق سین
 سینی جان دیرلار اما بی تکلف جان دین آرتوق سین
 پری نینک حسن ایچره کرچه آنی بی نهایت تور
 من دیوانه قاشندا ولیکن آندین آرتوق سین
 پری بو حسن برله کورسه یوزونکی بولوب تیلبه
 سنی تعریف ایتار لیکن صفت قیلغاندین آرتوق سین
 قدم رنجیده قیل کونکوم اوچون ای یار نینک اوقی
 منینک بونا توان کونکو مکاچون درماندین آرتوق سین

(۱) (روحی) نك تورکیه ده مشهور اولان دیوانی ناقصدر. کتبخانه مزده (قبزل سو) بی ایله (جدول) انمش و غایت نفیس (یازمه) دیوانی موجوددر.
 (۲) (آقا مسیح) ادبیاتی، اوقوماق آرزوسنده بولونانلار سوک-ونلرده طبع و تمثیل ایدیلهن (آقا مسیح) کتابچاسنه مراجعت بویوره لر. طرفمزدن حاضرلاران بو اثرده شاعرک اله ایدیلهن بوتون اشعاری ایله برابر مفصل ترجمه حالی و شاعرلریمزدن نشاط، زلالی، فایض، محسن، سلامی، واقف، شاهد، عبدالله، غریب، ذاکر، نواب، صابر، وسایره ایله ایتدیگی مشاعره و بوتون علاقه و رابطه سی اطرافلی اولاراق گوسته ریلمشدر «ممتاز»

اقامت چونکه قیلدینک (بابرا) اول حور کوییدا
مقامینک روضه دین اولی اوزونک رضواندین آرتوق سین

وینه: بر یوزی کل رنگی لاله زلفی تر

سیره چیخوب دریر تازه بنفشه

دسته دسته سانجوب بوخاق یانینه

یراشوبدر او شهبازه بنفشه

سطرلری ایله کتابچامزک (۵۵) نجی صحیفه سنده درج اولونان بنفشه شعری
(درلو قربان) ک آشاغاداکی بنفشه منظومه سینه نظیره در.

سبع

باشنه دوندیکم آی قشنگ پری

عاددر دررلر یاز بنفشه نی

آغ نازک النکه بر دسته باغله

تر بوخاغ آلتنده دوز بنفشه نی

تنکری سنی خوش جماله یتورمش

سنی کورن عاشق عقلین ایترمش

ملکرمی درمش کو کدن کتورمش

حیف که دروبلر آز بنفشه نی

(قربان) دیر کونکلم بوندن ساییدر (۱)

نه ایتمشم یارم مندن آیریدر

آیریلقمی چکوب بوینی اکریدر

هیچ یرده کورمدیم دوز بنفشه نی

وینه: ای (ودادی) کردش دوران کجر فتاره باخ

روز کاره قیل تماشا کاره باخ کرداره باخ

مطالعلی: و کتابچامزک (۴۱) نجی صحیفه سنده چاپ ایتدیگمز (غزل). اوننجی عصر

(۱) ساریو: خسته، مریض

هجریده یاشامش عثمانلی شاعر لریندن (لطیفی) نك (مرات عبر) آدنلو قصیده سنه سویله نیلمش نظیره در. چوق اولای بیلهر که (واقف) بو تاریخی شعری (غزل) سبکنده دگل (قصیده) طرزنده سویلمش و سلیقه سیزلیگمزدن بو کون بیزیم الیمزده کیچیک بیر غزل تشکیل ایدم بیله جک قدر، یالکزبیر نیچه بیت قالا بیلمشدر.

(مرآت عبر قصیده سندن)

صوکبی صاف اول کدورتدن دلایداره باق
صیقل ایت آینه قلبی جمال یاره باق

بر (پدر) بر (مادر) ایکن اصلی جمله آدمک
کیمنه عزت کیمنه ذلت ویرن جباره باق

طاشی که مرمر کهی مرجان ایدن فعالی کور
خاکی که درویش که سلطان ایدن مختاره باق

قدرتیدر کیمنی زشت و کیمنی زیبا قیلان
کل رقیب دیوی کور یار پری دیداره باق

بر آوج خاک سیه دن بر سمن سیما قیلان
قطره جه صودن یاخود بو سرو کلر خساره باق

بی فتیل و بی دهن یانان بو ایکی شمعی کور
بی طناب و بی ستون بو خیمه زنکاره باق

بو طقوز طاق مقرنس بو سرای شش جهات
کاف و نوندن بونلری بنیاد ایدن معماره باق

طاق چرخک کل نظر قیل لاجوردی سقفنه
آکه بریر زینت اولمش زرنشان مسماره باق

چشمه صبحک سحر (نیلوفر) ینه قیل نظر
بونجه نرکس ایچره هر شب بر کل نواره باق

وینه: واقفك آله شکر لاله ینکاغنکده عیب یوخ
 دیشنکده دهاننکده دوداغنکده عیب یوخ
 بر ذرجه زلفنکده بوخاغنکده عیب یوخ
 قاشنکده کوزنکده و قباغنکده عیب یوخ (۱)
 سطر لرینی حاوی اولان (مخمس) دهشکی لی (سلیمان) ک آشاغادا کی شعری تاثیرینده سویله نیلمشدر.

شعر

ای سیم بدن مهر درخشنده زلیخا
 ای کان ملاحت لبی پرخنده زلیخا
 قیلمه صاچنکی مونجه پرا کنده زلیخا
 ای کوزلری شهلا
 ای قامتی رعنا
 ای ثانی لیلی
 اعلا دخی اعلا
 رخساری کوزلدر
 رفتاری کوزلدر

طوطی کیمی هر لهجه کفتاری کوزلدر
 کیم کوردی که یوز روح اوله بر تنده زلیخا

کیم وسمه یاخوب قاشنکا کزلتدی هلالی
 ابروی کماننک کیمی قانکرلدی خیالی
 اول بی ادبنک یوخدی مکر عقل و کمالی
 یوخ وسمه ده س-ودا
 قیلدی آیی رسوا
 ای دختر ترسا
 ای زلفی چلیپا
 بسدر دخی یاندیم
 هر جوره دیاندیم

ای غنچه دهن رحم ایله ظلمنکدن اوساندیم
 بوندن سورا یوخ تاب و توان منده زلیخا

(۱) بو مخمس ایچون (آقا مسیح کتابنه مراجعت بویوروله)

نسرین تو کولوب شاه رخنک طرفنه هیپات
 (نراد) قضا شش در حیرتده قالوب (مات)
 حقا که سننک حسنک اولوب عالمه اثبات
 بر ماه لقا سن
 بر آب بقا سن
 بر عین صفا سن
 سن اهل وفا سن
 یوخ حیف که یارنک
 سن طرفه نکارنک

بو زینت ایله دوشسه اکر مصره گذارنک
 حسنک ایده جک یوسفی شرمنده زلیخا

کل کل یوزینکی کورمک ایچون باغه چکلمش
 لاله دوشینی داغلیوبن داغه چکلمش
 قار سینه کی کور کج اوده بیلاغه چکلمش
 ای خسرو خاور
 ای شمس منور
 عشقنک منی یکسر
 یاندردی چو آذر
 ای دلبر سرکش
 ای حور پریوش

خاشاک ضعیف منکا اورمه دخی آتش
 بو جوره عدالت ندر ای سنده زلیخا

حقا که سننک طرفه جمالنکده عیب یوخ
 یاقوت لبنکده رخ آلنکده عیب یوخ
 حسنکده ونه عقل و کمالنکده عیب یوخ

بر سروروان سن
 آشوب زمان سن
 سن آفت جان سن
 ای آفت دوران
 وی مهر درخشان
 ای شاه (سلیمان)

قیل دردیمه درمان سن ایا خسرو خوبان

قالمز بو کوزلک سنکا پاینده زلیخا

وینه: من جهان ملکده مطلق دوغری حالت کورمدیم
 هر نه کوردیم اکری کوردیم اوز که بابت کورمدیم
 آشنالر اختلاط-نده صداقت کورمدیم
 بیعت و اقرار و ایمان دیانت کورمدیم
 بیوفادن لاجرم تحصیل حاجت کورمدیم
 مطالعی. و رساله مزک (۱۴۳) نجی صحیفه سنده درج ایدیلهن (مخمس) (نشاط) ایله
 (مسیح) مربع و مخمس لری تاثیرنده سویله نیلمش نظیره در.

منبع

هر طبیبه سویلدیم دردیم دواسین کورمدیم
 محنت و درد غمنک هیچ انتھاسین کورمدیم
 بو جهاننک بر حقیقت آشناسین کورمدیم
 هر کیمنک چکدیم جفاسین بر وفاسین کورمدیم

جورینی چکدیم عبث هر ناکس بدطینتنک
 پایمالی اولدیم آخر کردش کم فرصتنک
 کررفیق و همدمنک یارنک اگر هم صحبتنک
 هر کیمنک چکدیم جفاسین بر وفاسین کورمدیم

ویردی هر دم کونکلمی طوفانه چشم پر نم
 اکسوک اولمقدن منم کوندن کونه آرتر غم
 اولمدی دنیا ده هر کز بر موافق همدم
 هر کیمنک چکدیم جفاسین بر وفاسین کورمدیم

بخت ایسه دونمش اگر اقبال ایسه اولمش یمان
 محنت و درد غمی چکمکدن اولدیم من امان
 قوم و قرداشی رفیقی بربر ایتدیم امتحان
 هر کیمنک چکدیم جفاسین بر وفاسین کورمدیم

ای (نشاط) اولدیم غم هجر یله سر کردان هر ای
 دونمدی رایمله هر کز کردش دوران هر ای
 (یا امیرالمومنین حیدر شه مردان) هر ای
 هر کیمنک چکدیم جفاسین بر وفاسین کورمدیم

مخمس

دلا ایتمه توقع راست کولیق قانده قالمشدر
 قرینه اوز که در اونلر کیچن دورانده قالمشدر
 نمکده قدر و قیمت نه کرامت نانده قالمشدر
 نه آثار شفا بیمار ایچون درمانده قالمشدر
 بلا چکمک لکه نه تاب و طاقت جانده قالمشدر

هوالی کیمسه لر بحر حرامه مثل یلکن در
 نه یان اولسه چکر ملاح نفسین کشتی سی تن در
 دولانور دور ظلمه ساحل انصافدن کن در
 نه فرق ایدن حلالی دار دنیا ده معین در
 نه خوف آخرت خلق ایچره بر انسانده قالمشدر

دوتان معلوم یوخ شرع رسولی امر آللهی
 رعیت لر قیلور لر دستکاه بش کونده بر شاهی
 (جلب) در شیوه لفظی بو (رمز) نک یوخدر آگاهی
 (صداغ) اوخی کیمی کیچ طبیعلر دوتمش نظرگاهی
 اولار کیم دوغرو در اگری قیلیچ تک یانده قالمشدر

اولوبدر قلبی خاین حق بیلور بر صاف طینت یوخ
 دوشنده ساتمین دیناره دینینک هیچ مات یوخ
 اناث اهلنده بر ذره حجاب شرم و عصمت یوخ
 ذکور اقسامنک طبیعنده اصلا عهد و بیعت یوخ
 نه طور آدمیت یولده نه ارکانده قالمش

(مسیحا) کس تعلق بو جهانان کیم خسارت وار
 نه تاثیر دعا ظاهر (ارن) لرده نه همت وار
 نه عالملرده شرعیت نه (خان) لارده عدالت وار
 نه بر دوغروسوزی خلقنک نه بر کسده دیانت وار
 حقیقت آشناده نه وفا یارانده قالمش (۱)

(۱) مسیح م مفصل معلومات آلمات ایسته ینار (صای: ۱) آقا مسیح شیروانی آ لو کتابچه به مراجعت و بوسون «ممتاز»

وینه: هر سحر باد اسر عارض جانانه دگر
توقونور سروه کهی گاه کستانه دگر

مطالعی، و اشبو کتابچامزک (۲۹) نجی صحیفه سنده واقفه جواب اولاراق انشاد
ایدیلهن ملا ولی (ودادی) غزلی آشاغاداکی (روحی) غزلینه تمامیه نظیره در.

غزل

یوزینینک بر بقشی یوزکل خندانه دگر
زلفینینک بر قلی بیک سنبل و ریجانه دگر

سنک غم کرچه ایدر آدمی مجروح اما
یار الندن که کله بیک درو مرجانه دگر

خانه دن چیقدیغنی ایستمرم کیم خلقنک
قورقرم کوزلری اول خسرو خوبانه دگر

صاچیلور خاکه شررلر بنکا داش آتدقجه
بسکه یر یرتن زارمده کی پیکانه دگر

بو قدر میل ایدوب آلمزدی اله اهل صفا
حالت لعل لبی اولمیه پیمانه دگر

حددن آشوردی فلک (روحی) یه جوری اما
بو خبر قورقم اودر (والئی) ذی شانه دگر

- املا -

(املا) مسئله‌سی پک مهم و پک قیمتی مسئله‌لریمزدندر. بو‌کا هر بر ملت اهمیت ویردیگی ایچون بیزده اهمیت ویرمه‌لیر. هر بیر عصرک اوز (املا) سی حفظ ایدیلمه‌زسه (تاریخ املا) مز تدقیق اولونا بیلمه‌ز. بو ایسه گنج نسل ایچون بو‌وک مشکلات تورده‌در. اسکی (املا) اسکیدن قالمه (بنا) لاره اونلاری ایجاد ایدنلرده اسکی (معمار) لاره بگزه‌لر. (قدیم) عمارت) لر اولماسا ایدی یگی عمارت‌لر دیکیله بیلمه‌زدی. کهنه (املا) ده اولماسا ایدی تازه املا میدانا چیقما بیلمه‌زدی. هر بیر ایش ایچون سرمشق نمونه لازم اولدینی کبی هر بیر شاگرد ایچونده بیر استاد لازمدر. بیز اسکی املائی مکمل اوگره‌نهرک اجتهاد ایتمه‌لیر. بو نقطه نظر دندر که بن اسکی شاعرلریمزک (املا) لارینه توقونمیورام اونلارک ساغلام قالماسنی محافظت ایدیورم. مولانا جلال‌الدین رومی‌نک:

« کچکن اغلن سن بزه کل کل

دغدنن دغدن هی گزه کل کل

آی کبیسن سن کن کبیسن سن

بی مزه کلما بامزه کل کل»

(رباعی) سی بو گونکی املا مزه چیوریلنده

کیچگنه اوغلان سن بیزه گل گل

داغدان نهن داغدان هی گزه گل گل

آی کبی سگ سن، گون کبی سگ سن

بی مزه گلمه بامزه گل گل

معنی سنی افاده ایدیور.

گوزیمزه غریبه گلن بو (املا) یدنجی عصر هجرنیک املا سیدر که کوزل محافظت اولوندیغندان زمانمه قدر یاشایا بیلمشدر. عادت اوزره بن (آقا مسیح) کتابچاسنده اسکی املائی قاورومشدیم (واقف) دهده قاورودیم و بوندان سوگردهده قاورویاجاغام. بنمله اوقوجولاریمک آراسنده یاگلیشلیق اولماماق ایچون بو سطرلری قارالادیم.

اونلاردان رجا ايديرمكه اسكى شعرلر يىمىزى او-وركن آشاغاداكى سررشته يى
الرنىدن بوراقماسونلار يالغز او زمان هر ايكى طرفده راضى قالا بيله ر. مثلا:

آنكا — اوڭا	نطقنكده — نطقكده.
منكا — بگا	عشقنك — عشقك
سنگا — سگا	سپهنك — سپهك
اياغنگا — اياغنگا	نظيرنك — نظيرنك
لبنك — لبك	سويلدنك — سويلدنك،
نقابنك — نقابك	سرنكى — سرنگى
قرباننك — قربانك،	يولداشنگى — يولداشنگى،
قاشنك — قاشك	باشنگى — باشكى،
داغنگ — داغك،	چشمنگا — چشمكا،
ايلنك — ايلك،	قوموقنك — قوموقك،
اوننك — اونك،	جاناننك — جانانك،
بيك — بك،	پيكاننك — پيكانك،
تنگرى — تارى	پليدنك — پليدنك،
يوزنك — يوزك	خلقنك — خلقك،
ينكاق — ياناغ	غرضنك — غرضك.
روينك — رويك،	غمزه نك — غمزه نك
كوزنك — گوزك	جلوه نك — جلوه نك
سوزنك — سوزك	ايشيدنك — ايشيدك،
كيدهم — كيدهم	كوينكده — كوينكده،
بيلمن — بيلمم،	ديوان بيكى — ديوان بگى،
اولكاه — اولكاه،	قاپونكده — قاپونكده
ينكى — يگى	اولوسنك — اولوسك
صنكره — سوگره	قوشوقنك — قوشوقك
كتابنك — كتابك	آرازنك — آرازنك
چاينك — چايك	صوناننك — صونانك
غزلنك — غزلك	مخمسنك — مخمسنك
مرالنك — مرالك	شاعرنك — شاعرك
بالقننك — بالغك	كونشنگ — كونشك
كليپنك — كليپك	يولدوزنك — يولدوزك

لغتچه

مولف - تالیف ایدن، کتاب وجوده گتورن؛	مینا - شراب ایچگی شیشهسی؛
مورخ - وقعه نویس، تاریخ یازان؛	مژگان - کپریککر؛
مخمس - هر بندی بش مصراعدن اولان شعر؛	مردود - رد اولونمش، قاوولمش؛
مشاعره - شعرلشمک؛	مقطع - شعرک سوک مصرعی
مربع - هر بندی دورد مصراعدن اولان نظم؛	مشم - هر بندی سکر مصراعدن اولان شعر؛
مطلع - بیر شعرک ایلك بیت مصرعی؛	موج - لهپه، دالغا؛
مشتاق - آرزومند، اشتیاقلی؛	مشکین - قارا، سیاه، مشکلی؛
مشاور - مشاوره ایدیجی، مشورتچی؛	مقوس - یای، کمان، قوس شکنده اگیلمش؛
معما - تاپماچا، بیامهجه؛	مطال - طلالانمش، قیزل سوی سوریلشم؛
مرشد - دوغری یول گوستهرن؛	مشاطه - قیزلاری، گلین لری بهزهین؛
منشی - انشا ایدن، علوم ادبیه آشنا کاتب؛	معطر - عطرلی، قوقولو، رایحهلی؛
متخلص - مخلصلانان، تخلص ایدن؛	امواج - دالغار، لپه لر، موجلر؛
ملمع - ایکی اوچ دیلده سویله نیلمش شعر؛	وهاج - آلاولی، فروزان، درخشنده؛
متبحر - علمده دریا کیمی درین اولان؛	دود - دخان، توستی؛
موضوع - تئما، (тема) مضمون؛	دشنه - خنجر
معشر - هر بندی اون مصراعدن اولان شعر؛	رود - نهر، چای؛
مغنیه - قادین خوانندهسی، مطربه؛	فربه - سمیز، کوک؛
مزین - زینتلنمش، سوسلنمش؛	غلمان - (غلام)ک جمیعدر
موزون - وزنه اویغون موافق اولان سوز؛	صراحی - ایچگی قابی، شراب شیشهسی؛
متخصص - اختصاص کسب ایلهین؛	نورسته - یگی یتمش، یگی یتمه؛
متحیر - حیران اولان، حیرته دوشن؛	خامه - قلم، یراعه، یازغج؛
مغنی - خواننده، غنا ایدن، مطرب؛	بدر - اون دورت گیجه لک آی
معجز - باش اورتوسی، سربند؛	آماج - هدف، نشانه؛
مشنوی - هم قافیه اولان ایکی مصراعلی شعر؛	جبین - آلین، پیشانی؛
مسدس - هر بندی آلتی مصراعدن اولان شعر؛	فرشته - ملک، پری؛

سید پیریش

۱۸ نجی عصر میلادی آذری شعرای بنامندن

نشاط شیروانی

نک ترجمهٔ حال و مجموعهٔ اشعاری

نقیس صورتده طبع ایدیلیمکده در

مولفی: سلمان ممتاز.

ناشری: «قومونیسست» غزته‌سی

قیمتی ۱م. ۵۰ قپك.

مطبوعات مدیرلیگی نمو ۱۷۰۳ سفارش نمو ۱۵۸۰ نشری ۳۰۰۰

صیابی ۲

آذربایجان ادبیاتی

ملا پناه واقف

اوان اکتیبه عصر هجری

مؤلفی : سلمان ممتاز

ترجمه و تکرار طبعی هقی مؤلفه عائد در

فومونیت شریاتی

بالو - او هونجی بین الملل دولتی مطبعه

۱۹۲۵

